

COLONIÆ AGRIPPINÆ
Apud IOANNEM KINCKIVM sub Monocerote.
ANNO M. DC. XXIII.

R.mo ILL.mo PRINCIPI

RVDOLPHO PHILIPPO

LANDGRAVIO IN LEVCHTENBERG, COMITI IN HALS, ET

Russi, &c. Ecclesiæ Metropolit. Coloniens. Canonico &c. Domino Patrono suo clementissimo.

NAscentem Sapientiæ ac Virtutis tuę famã, Illustriss. Princeps, venerari cupiens, SAPIENTVM SYMBOLA & Arcana profero: imò ipsa sese sponte sua offerunt; blãdiente scilicet argumenti fiducia, & audacię, si qua est, culpam diluente. Sapientiæ quidem hæc scita, eiusque Candidatos mirè olim antiquitas venerata est, sed nunc passim inuidiæ & calumniæ spiculis obnoxium est, quicquid ad scopũ Sapientię collimat. Nec meliorem sibi sortẽ polliceri Liber iste poterat. vt verò effugeret; Patrono egebat; sed magno, sed potente, &, vt omnia dicam, SAPIENTE. Talem se reperisse gaudet, sibiq; velut vltra votũ felix gratulatur. An fallor? Sapientię sanè scintillas in te non obscura produnt indicia; dum & generosa

animi indoles, & rara morum grauitas, magnum te olim fore Sapientiæ Alumnum testantur. Imò moribus ætatem præuertis, & exẽplo præclaro, sed raro doces, Sapientiam non tam annis quàm animis esse metiendam. Quid multis? etiam litteras artesque indefessè colis, & quid ni Sapientiæ laudem mereare? Age, sic prisca MAGNORVM Exempla renouantur; vt qui miserum rati, alienæ incumbere famę, Sapientię quoq; ac bonarum Artium numina coluerunt, velut generis nominisq; sui gloriam dignè sustinerent, cùm Sapientiæ fulcro niterentur. Nec mirum, sola enim non graditur, cæteras quoque Virtutes sibi comites iungit, & Clemẽtię, Humanitatis, Beneficentiæque sodalitio stipatur. Eas in te Virtutes nemo non agnoscit; ego verò etiam expertus veneror, & admiror; testemque animi mei, Librum istum esse cupio: voueo insuper, vt crescentem Virtutis Tuæ Genium bono omine prouehat sospitator omnium DEVS, & tenellas Virtutis ac Sapientiæ plantas felici maturitate donandas ad Nestoris annos perducat.

Illust. V. Cels.

Obseruantiss. Cliens

IOANNES KINCKIVS

Bibliop. Colon.

LIBRI

INSTITVTVM.

VM *Libros de triplici eloquentia, & apparatum quendam ex florentißima exemplorum copia ad oratoriam facultatem instruerem; adieci quoque animum ad symbolicam veterum sapientiam, cuius veluti gemmis illuminata fulgere gratius epidictica solet eloquentia.*

Placuit autem consulto vitare tritam similitudinum copiam, & eas consectari, quas antiqui sacras nominarunt, vt quæ à plebeio vsu remotæ, ex sanctioris cuiusdam disciplinæ adytis essent depromptæ.

Quo in genere primum locum obtinent AEgyptiorum Hieroglyphica, seu mauis sacras Sculpturas & imagines appellare, quas etsi Pierius aliíq; complures attrectarint, dulcius tamen visum est & grauius, ex Hori AEgyptij libello quem cernebam ab ipso Pierio in multis parum fideliter expressum, à nonnullis etiam interpretibus fœdè corruptum, tanquam ex fonte repetere.

Nam cum in editionem Romanam, quæ ex Merceri, & aliorum interpretatione coaluit, incidissem, (non sum qui alienis insultem laboribus) sed miratus sum quo pacto Mercerus ipse, Turturem auem *nobis pro* paſtinaca piſce, *&*

 Tur-

Turturem quidẽ cum mammis & dentibus, tum Salamandras bicipites, *non tolerãdis ſanè erroribus exhiberet, itaq; has & ſimiles maculas ex Hori verſione diſpũxi, notis illuſtraui, obſeruationib. ad locos præſertim difficiliores locupletaui.*

Poſtremò addere viſum eſt, quæ Clemens Alexandrinus & S. Epiphanius in hoc argumenti genere ſunt commentati.

Alio deinde opere D. Epiphanij veſtigijs inſiſtens, Polyhiſtorem Symbolicum *in XII. libros diuiſum edidi, qui variorum ſymbolorum & parabolarum hiſtoricarum ſtromata ex omni hiſtoria magna eruditionis copia & ſuauitate complectitur. Hæc de libri inſtituto.*

QVOD SYMBOLICA HIEROGLYPHICORVM SCIENTIA ANTIQVISſima ſit, & ea Moyſes apud Aegyptios imbutus fuerit, primi quoq; Græcorum philoſophi exculti.

NVlla vnquam ætas extitit tantis ignorantiæ tenebris implicata, quæ non aliquis ſapientiæ radius velut per nubes emiſſus, ſaltem refracto ſubluſtriq; lumine vibraret.

Eſt enim blanda & conciliatrix, & quaſi ſui laua ſcientiæ illecebra, quæ non patitur hominem tanquam ſaginati corporis inutilẽ belluam perpetuò ad paſtũ curaſque nugatorias abijci, ſed quandam honeſtatis facem infixit pectori, quæ ſi fuerit excitata crebrius, illos, quos in animis hominum cernimus ſciendi igniculos non obſcurè ventilabit.

Inde

Inde omnes artes scientiaq́ floruerunt, quibus animus contra sarcinam corporis, & istam salebrosam rerum exilitatem fortiter eluctatus, effecit, vt lux ingenij in praeclarissimis studijs adolesceret, tandemque ad formam scientiae magis cumulatam non mollibus quidem cliuis, sed varijs difficultatum anfractibus contenderet.

Primi hominum post Hebraeos AEgyptij hoc sciendi desiderium videntur praeter caeteros impensius excoluisse, & per varias disciplinas peruagati se exquisitis ingenij inuentis nobilitasse.

Magni autem semper nominis apud eos fuit Hieroglyphicorum scientia, inter arcanas numerata disciplinas, & paucis ijsque nobilibus sacerdotum ingenijs celebrata, qua & imbutum Moysem accepimus. Nam cum illum Eruditum omni sapientia AEgyptiorum, *sacrae dicant literae, Philo in libro de vita Moysis, rem plenius explicans ait, Moysem numeros & Geometriam, vniuersamque Musicam, tum practicam, tum contemplatiuam accepisse ab AEgyptijs doctoribus, & insuper occultam philosophiam descriptam literis, vt vocant hieroglyphicis, hoc est notis animalium, quae ipsi venerantur pro numinibus.* καὶ προσέτι τὴν διὰ συμβόλων φιλοσοφίαν ἣν ἐν τοῖς λεγομένοις γράμμασιν ἐπι[illegible]κνυνται, καὶ διὰ τῆς ζώων ἀποδοχῆς ἃ καὶ θεῶν τιμαῖς γεραίρουσι.

Act. 7.22.

Philo de vita Moysis.

Ex quo apparet quam vetus sit illa sapientia, quae & Moysem discipulũ habuerit. Plato in Philebo literarum Aegyptiorum inuentionem tribuit Theuto siue Taauto, quem huius gentis primum

 docto-

doctorem facit Philobiblius, qui Sachoniatonis authoris antiquissimi historiam accuratissima (vt ait Eusebius) cura Græcè vertit. Græcos autem postea his AEgyptiorum excultos disciplinis nemo negat, & id ingenuè fatetur ille Academicorum princeps in Epinomide, nec dissimulat Orpheus in Argonauticis, vbi narrat se Ægyptum lustrasse his verbis,

Ηδ' ὅσον Αἰγυπτίον ἱερὸν λόχον ἐξελόχευσα.
Μέμφιν ἐς ἠγαθέην πελάσας, ἱεράς τε πόληας.

Refert quoque Proclus, Solonem apud AEgyptios in Sai audisse sacerdotem nomine Partanit, *in Heliopoli eum qui dicebatur* Oclapi, *in Sebemyto* Ethimon, *à quibus non dubium est quin hanc symbolicam sapientiam acceperit, cuius vestigia in suis sententijs reliquit Pythagoras cum* Aenopheum *Heliopolitam præceptorē habuisset, miratus quam ab eo acceperat, hieroglyphicorum solertiam in suis quoque symbolis apud Græcos propagauit.*

HIEROGLYPHICAE SCIENTIÆ PRIMA SEMINA AB HEbræis mentibus profecta.

Alexander auctor Iudaicæ historiæ citatur ab Eusebio, & Eupolemus auctor libri de Iudæ Regibus, à Clemente Alexandr. Strom. li. 1.

NEque tamen crediderim primos omnino huius sapientiæ auctores AEgyptios fuisse: Nam si quod ait Alexander historicus in eo volumine, quod de Iudaica historia conscripsit, Abraham in Heliopoli cum sacerdotibus Aegyptijs vixit, à quo illi Astrologiam didicerunt, quam se ab Henoch lōga annorum successione propagatā acce-

accepisse profitebatur: Credibile est cęterarum quoq; scientiarum semina per Abrahamum sparsa, nec symbolorum, aut ænigmatum velis, quibus omnis antiquorum adumbrata fuit sapientia, caruisse.

Accedit quod Deus hunc mūdum ex tot rerum varietate coagmentatum, quasi scenā politissimis imaginibus distinctam primorum statim hominum oculis obiecerit, vt per ea quæ cernerent simulachra, velut per nubeculam intermicātes diuinitatis radios intuerentur. Nec immeritò Epictetus dixit inesse hominū animis, τοῦ θεοῦ σύμβολα, quæ ipse nobis per tot obiectas sui species inurit. Quamobrem facilè crediderim Adamo, Enocho, Noëmo, & cęteris illis primæ ætatis hominibus, quot res creatas in hoc orbe terraram cernerent, tot visas fuisse literas magno diuinitatis fulgore illuminatas, quibus illud æternæ mentis numen suum nomen mortalibus consignaret.

Facit vt hoc credam, posterorum, qui eodem spiritu afflati scripserunt, solers & excogitata ratio, qui tā sæpè religionis nostræ mysteria symbolis figurisque adumbrarūt, vt nihil sit in sacro instrumento frequentius. Et tanti quidem figuratum sermonem Hebræi veteres fecēre, vt quicquid esset acutè dictum, quicquid aculeos haberet, & gratiam ingenij, hoc משל Maschal appellarent, quod nomen propriè ad parabolas similitudinesque pertinet.

SYMBOLICA SAPIENTIA APVD ÆGYPTIOS PECVLIARI ratione culta.

Duplex Ægyptiorum scientia.

Philo de vita Moysis Clemens strom. li. 1.

VErum Aegyptij, vt hanc de symbolis scientiam præ cæteris magno in pretio semper habuerunt, multisq́; figurarum monumentis celebrarunt, non frustra dicuntur reliquis hominibus eiusdem auctores fuisse. Et certè licet ex Philone & Clemente Alexandrino colligere, duplicem fuisse scientiam Aegyptiorum, vnam quidem popularem, apertam, & expositam omnibus; puta Geometriam, Astrologiam, Arithmeticam, Musicam; Alteram verò arcanam & sacram, dictam Hieroglyphicam, quæ per symbola quædam atque ænigmata, grauissima quæq; Theologiæ, Physiologiæ, & Polyticæ facultatis mysteria & dogmata denotarent.

Virtus præses Hieroglyphicorũ statuebatur ab Ægyptijs.

Origen. homil. 1. super Numeros.

Et hæc quidem erat penes omnium doctissimos sacerdotes, ex quo ἱερατικὰ γράμματα hanc de symbolis scientiam Origenes appellat in caput secundum epistolæ ad Romanos. Quin addebant cœlestem quandam virtutem præesse Hieroglyphicorum sapientiæ, quæ eius candidatos illustraret, & in tot rerum ambagibus discussa tenebrarum caligine ad intelligentiam subtilium rerum promoueret.

QVI-

QVIBVS MONVMENTIS ÆGYPTII SVA HIEROGLYphica consecrarint.

AT verò, ne vnquam huius sciẽtiæ memoria excideret, auebant in operosis obeliscorum pyramidumque molibus, tum in apparitissimis templorum valuis consecrare symbolorũ suorum monumẽta; quod S. Cyrillus Alexandrinus aduersus Iulianũ disputãs de Moysis figuris, clarissimè ostendit. Innuit quippe fuisse apud AEgyptios quosdam ænigmatum magna industria & grauitate præditos, quos illi nominare solent Hieroglyphos, qui templis & obeliscis notas insculpebant, nõ vulgaribus vtẽtes literis, sed alijs figuris rerum naturas effingẽtes, prudentiorũ augebant scientiam (addit autẽ aliquot exempla.) Si vellent, inquit, significare Deum, hoc est summũ, & quæ super omnia est naturam, pingebant oculum: cui sceptrum substituebãt, vt per hoc intelligatur, quod omnia videat, & sit ei regia dignitas. Nam sceptrum ferè regis intelligitur symbolum, quamuis etiam per stantem baculum, quod nullo modo diuina natura labefactari possit, sed quasi semper stare, & quodammodo sustinere, & fundare omnia, discatur. Dicũtur autem aspidem fingere in figurã cœli, eò quod in circulum feratur: & serpentem in figurã temporis, eò quod longus

Cyrill. aduers. Iulian. lib. 9.

gus ſit,& multis voluminibus flexuoſus leniſsimè repit. Inſuper & furorem & irā per ænigma declarantes, inſculpebant craticulam, cui ſubijcitur ignis & cor ſuperponitur: hæc ille de ſculptura Hieroglyphicorū.

Anaſtaſius Synaita Anagogicarū contemplat. in Hexaemeron l. 1. ſub finem.

Anaſtaſius quoq; Synaita Patriarcha Antiochenus, de pyramidibus huiuſmodi figuris apud AEgyptios cœlatis meminit, cū ait AEgyptios ſacra ratione draconem qui vorat caudam, inſculpere in pyramidibus, æternam & indiuiduam circumactionē diuinarum rerum ſignificantes. Quo pacto autem, & quam variè ſæpe aſperſa eſſent in iſtis monumentis Hieroglyphica ex germana figura, quam in fronte libri propoſui, potes agnoſcere. Huc ſpectant illa Lucani,

Nondum flumineos Memphis contexere libros
Nouerat, in ſaxis tantum volucreſque, feraque,
Sculptaq; ſeruabant magicas animalia linguas.

QVOD NON SOLI AEGYPTII HAC SCRIBENDI FORmula per Hieroglyphicas literas fuerint vſi.

PRIMVM *igitur celebrata frequentius apud Aegyptios Hieroglyphicorum ratio, latè deinde in alias gentes manauit. Neq; enim hanc ſcribendi normam ſeptemtrionalibus populis fuiſſe ignotam diſcimus ex Olao magno.* Nonnulli (*inquit*) pro priuatis computis inſtar Aegyptiorum, variis animalium figuris pro literis vtebantur.

Olaus lib. 1. cap. 21.

Sed

Sed & Scythas hac ænigmatum solertia delectatos ex eorum Rege Idanthura licet conijcere, qui vt author Pherecydes Syrius apud Clementem Alexandrinum, Dario bellum minanti pro literis misit murem, ranam, auem, iaculum, aratrũ, cuius nos symboli interpretationẽ infra subiecimus.

Diodorus quoq; testatur Æthiopũ literas varijs animantibus, extremitatibusq; hominum, sed præcipuè instrumentis fabrilibus persimiles fuisse. Συμβέβηκε τοίνυν τοὺς μὲν τύποις ὑπάρχειν αὐτῶν ὁμοίους ζώοις παντοδαποῖς, καὶ ἀκρωτηρίοις ἀνθρώπων· ἔτι δὲ ὀργάνοις καὶ μάλιστα τεκτονικοῖς. *Græci quidem sapientes, etsi minime dicuntur istas figuras celebrasse, plurimi tamen ænigmatum solertia sunt delectati, quod apparet ex dictis sapientũ figuratis, & Pythagoræ symbolis, quæ explicat Cyrillus libro nono aduersus Iulianum.*

Diodor. Biblioth. hist. l.3.c.2.

QVID DIFFERANT SYMBOLVM; ÆNIGMA, EMBLEMA, PARAbola, Apologus, Hieroglyphicum.

CElebrantur in ista imaginum scientia Symbolum, AEnigma, Emblema, Apologus, Parabola, Hieroglyphicum, quæ inter se affinia sunt, differũt tamẽ nonnihil.

Symbolum latissimè patet, cum sit nota & signũ rei animo cõceptę; Itaq; tesserę hospitales, militares, theatrales vocantur symbola; collatio quoq; cõuiuarũ nomine συμβόλου cẽseri solet, siue annulus esset, aut nummus,

Symboli vox.

siue

cibus. Itaq; malè Causaubonus in Athenæum libro tertio capite trigesimo primo reprehendit Dalecampiũ, quod nullum discrimen inter συμβολὴν, & σύμβολον, cum agitur de conuiuij symbolo, statuerit. Is autem nodum in scirpo quærens ita distinguit. Συμβολὴ (inquit) *est collatio eranistæ ad conuiuium: Quique enim, quod ad manum erat, conferebant. Ea partes dictæ συμβολαὶ, & conuiuium huiusmodi ἔρανος vel δεῖπνον ἀπὸ συμβολῶν. Mutato vero genere symbolum vocabant annulum, vel quiduis aliud arræ loco solitum dari ei sodalium, qui iubebatur cœnā parare*. hæc ille.

Dalecampius malè à Casaubono reprehensus.

Non nego quidem συμβολὴν, rectè vsurpari pro ista collatione ciborum ad conuiuium: Nam & in canone 54. Concilij Laodiceni ita intelligendum ἐκ συμβολῆς συμπόσιον ἐπιτελεῖν. Sed tantum errasse contendo criticum hominem, qui neget symbolum pro eadem re vsurpari. Et facilè quidem est conuincere ex Diuo Hieronymo, qui libro 2. commentariorum in Prouerbia, capite 24. expressè vocem symboli interpretatus dixit. *Symbolum collatio: symbolum vero dare sicut vnusquisque solet pro parte sua cibos ad vescendum*, Cibos expressè nominauit, non tantum annulum & nummos, quod vult Casaubonus. Hæc obiter.

Symbola, igitur hæc appellabantur, siue quod essent mentis, voluntatis, stipulationisque signa, siue ἀπὸ τοῦ συμβάλλεσθαι, quod simul essent coniecta atq; collata. At vero

in hoc

in hoc argumento, quod tractamus, symbola propriè appellantur *occulta rei signa*, vel etiam (vt vult Budæus) similitudines & quædam naturæ communitates, quo fit vt vox symboli, si fusè sumatur, omnem penè similium rationem complectatur; si propriè ea dicantur symbola, quæ rem, in qua inest aliquid obscuritatis, figuratè significant, vnde Emblemata, & Parabolæ, & Apologi, & alia huiusmodi possunt communi nomine appellari symbola.

Aenigmatum vero solers inuentio, griphorumq; lusus aculeati, magnam habent antiquitatis commendationem, vt qui penè cum ipsis antiquæ sapiētiæ incunabulis cœpere: Et quidem in eo genere celebris fuit Cleobulina, siue Eumetis Cleobuli filia, cuius etiam scirpi flexuosis ambagibus intorti ad Aegyptiorum Regem & sapientes deferebantur. Atque vt nominis vim & notionem paucis complectamur.

Multi griphum cum ænigmate confundunt. Iulius tamen Pollux in Onomastico, postquam quæstiones conuiuiales in duas partes distribuit, in ænigma scilicet & griphum, ita hæc duo distinguit. καὶ ἔχειν τὸ αἴνιγμα παιδιὰν, ὁ δὲ γρῖφος καὶ σπουδὴν· quibus sanè verbis innuit ęnigma iocosum fuisse, griphū verò præter iocos, res etiam serias habuisse.

Quomodo differant griphus & ænigma.

Sed hæc leui fundamento dicuntur: nam Clearchus apud Athenæum, cum griphum definiret, statim initio definitionis dixit,

Parum accuratè griphum ab ænigmate

à Iulio Polluce distingui. γρῖφον λόγον εἶναι παιστικόν *Griphũ iocosum esse sermonem* : & si exempla quæ Athenæus affert consideres, plures Griphos inuenies minutulas lusiones, quam aliquid graue cõtinere.

Magnum Etymologicum. Itaque magis crediderim veteri Grammaticorum doctori, qui griphum & AEnigma apud veteres confusa fuisse ostendit, cum ait γρῖφον esse ζήτημα, αἴνιγμα δύσκολον.

Rectè autem vtrumque definitur δεινὸς καὶ σκοτεινὸς λόγος. Sermo implexus & obscurus, cuius variæ sunt genera.

Primum genus ænigmatum siue griphorum fuit in verbis simplicibus, sic Philideus comicus ænigmaticè aërem expressit per

Aer βίδυ. nomen βίδυ.

Ἔκλειν τὸ βίδυ σωτήριον προσεύχομαι.

Et Simmias Rhodius mare nominat Ζαψ, &

Sol Plectrũ. Cleanthes Philosophus Solem *Plectrum*. Id quoq; fiebat cum in promptu quærerentur varia nomina tragica, plebeia, simplicia, composita hominum deorum, vel ex vtroque mixta, vt Hermathena.

Secundum AEnigmatum genus est eorũ, quæ versantur in literarum & syllabarum tenuiculis quibusdam & puerilibus aucupijs, vt si pronuntiari iubeamus *piscis*, aut plantæ nomen, quod incipiat ab æ, vel recitari versum, qui vnam quandam literam, aut habeat, aut non habeat. Tales sunt quos ἀσίγμους gryphos vocant. Si petamus dictionem versibus accõmodatam, cuius initium

sit

ſit βᾶ vt *Βασιλεὺς*, aut finis *νᾶξ* vt *Καλλιάναξ*, aut diuidamus nomen in varios ſenſus, vt *vaſtus* in *vas* & *tus*.

Tertium erat fermè dialecticum in flectuoſis contrariarum propoſitionum ambagibus, quale eſt illud piſcatorum de pediculis.

Οσ' ἕλομεν λιπόμεσθ', ὅσ' οὐκ ἕλομεν φερόμεσθα.

Quartum & certè grauius ęnigmatum genus eſt rei alicuius obſcura & figurata deſcriptio, quale eſt illud de Cinara.

Εγκέφαλον φορέω κεφαλῆς ἄτερ εἰμὶ δὲ χλωρὴ
Αὐχένος ἐκ δολιχοῦ γῆθεν ἀειρομένη.
σφαίρη δ' ὡς ὑπὲρ αὐλὸν ἐρείδομαι· ἣν δὲ ματεύσῃς,
Ενδὸν ἐμῶν λαγόνων μητρὸς ἔχω πατέρα.

Nullum mi caput eſt: cerebrum tamen, alta virentem
E terra ceruix ſurgere ſponte facit.
Vt globus in tereti conſiſto ſtipite: quare
Matris habent in ſe viſcera noſtra patrem.

Emblema licet cum iſto ænigmatum genere in ratione ſymboli conueniat, differt tamen, quod rem ſublatis ænigmatum velis puriùs liquidiusque proponat. Eſt enim propriè ſymbolum aliquod ingenioſum, ſuaue, & moratum, ex pictura & lemmate conſtans, quo aliqua grauior ſententia indicari ſolet.

Vt ſi velis ſignificare patientiam rebus aduerſis illuſtrari, tum depingas Ceraunian gemmam, quam aiunt in locis dumtaxat fulmine ictis inueniri, inter fulgura

cœliquè tumultus suauiter emicantem; & addas, *fulmine creuit*, efficies emblema.

Parabola est similitudo ducta à forma ad formam, vt vult Aristoteles Rhetoricorum libro 3. Hoc est rerum alioqui diuersarum in vna aut pluribus affectionibus collatio. Errant grammatici, qui putant parabolam non nisi ex rebus fictis trahi, ex omni enim historia tum naturali, tum morali, nonnunquam etiam ex fabulis educuntur parabolæ. Sed tum propriè vocantur apologi, cum aliquam moralem fabulam, quales sunt AEsopicæ continent.

Duplex autem genus fuit parabolarum, vnum δημῶδες, quod tritas & vulgares similitudines complectitur. Alterum ἱερὸν sacrum, hoc est è sanctiori quadam & magis arcana doctrina depromptum.

Tales sunt parabolæ, quæ ex illustribus historijs desumuntur, de quibus egi in eo libro, qui inscribitur *Polyhistor Symbolicus*.

Ad summum Hieroglyphica de quibus nunc est à nobis institutus sermo, propriè sunt imagines, & figuræ ad aliquid significandum ex hominum arbitrio determinatæ, quibus literarum vice AEgyptiorum sapientes vtebantur.

CON-

CONTENTA HOC OPERE de Symbolica AEgyptiorum sapientia.

POLYHISTOR SYMBOLICVS ELEctorum Symbolorum & parabolarum historstromata libris 12. Complectens.

INDEX

INDEX AENIGMATVM.

ELECTO-

ELECTORVM SYMBOLORVM

PARABOLARVM HISTORICARVM

Syntagmata

Ex

HORO, CLEMENTE, EPI-
phanio & alijs cum notis &
obſeruationibus.

Accedunt Symposij Poëtæ AEnigmata.

AVCTORE,

R. P. NICOLAO Cauſsino Trecenſi
è Societate IESV.

APPROBATIO.

STEPHANVS CHARLETVS Prouincialis Societatis IESV in Prouincia Franciæ, poteſtate ad id mihi facta ab admodum R.P.N. Præpoſito Generali MVTIO VITELESCO, facultatem concedo, vt P. NICOLAI CAVSSINI è Societate IESV Sacerdotis, de *Symbolica Aegpptiorum ſapientia* libri, eruditorum ex eádem Societate noſtra virorum iudicio approbati, typis excudantur.

*Datum Flexiæ 19. Nouembr. 16*7.*

STEPHANVS CHARLETVS.

AVTHO-

AVTHORIS PRAEFATIO.

Clariss. atq; integerrimo viro

NICOLAO RASSENTIO, NEVSTRIÆ RATIONALIVM PRÆSIDI.

VNVS *amicitiæ nostræ iampridem debitum (præses clarißime) reddo cumulatiore mensura, quàm aut ego destinaram, aut tu videbaris expectare; Nam præter Hori Niliaci Hieroglyphica notis obseruationibusque nostris illustrata,* Polyhistorem Symbolicum *addidi ex varia historiarum sententiarumq; opulentia concinnatum. Memini quo olim studio hæc à me desiderares, vt quæ mihi rudibus inchoata commentarijs excidissent, à te præcerpi, & per amanuenses exscribi cernerem; non quod ingenij mei labores tam impensam curam promererentur, de quibus ego semper malui conscientiæ meæ, quam nimis blandæ amicorum existimationi credere: sed condonandũ fuit hoc amori tuo, qui in istis etiam rebus honestam putat quamdam propè dixerim cæcitatem. Quamobrem feci, quod res ipsa suadebat, vt quos antea præcoces fructus auebas minutatim colligere, eos tibi pleniores, & sua maturitate conditos iucundius offerrem: cui enim hæc æquiùs debebantur?*

Mitto familiæ tuæ nobilitatem, cuius profectò tantus est splendor, vt cùm Patrem tuum magni nominis virum, cùm auos, & proauos, qui in Neüstria ius cum summa dignitate dixerunt, cùm Te ipsum cogito, videatur mihi Iustitia vestram domum quasi suorum sacrorum aram delegisse. Te certè eo magis semper colui, quod istis ornamentis adiunxisti castißimum religionis amorem, fidem, constantiam, humanitatem, & quæ hoc sæculo rarißima est, aurei generis particulam, simplicem quandam, sine fuco, & lenocinijs probitatem. Quibus tu imprimis virtutibus tum multis insuper promeritis, cùm nostram societatem, meq́ue priuatim deuinxeris; volui vt hoc meæ erga te obseruantiæ publicum extaret monumentum, quo si non amori tuo planè responderem, viderer tamen non ingratus, sed oppressus beneficijs.

Flexiæ Idibus Martij,
Ex Henrici Magni Collegio.

QVIS

QVIS HORVS AVCTOR HIEROGLYPHICON.

VCTOR *huius libri vulgò* Horus Apollo Niliacus *appellatur. Suspecta mihi semper fuit hæc vox* Horus Apollo. *Siquidem Horus apud AEgyptios idem est ac Apollo. Itaque existimarim nomen Apollinis ad interpretationem dictionis Hori prius tanquam glossema additum, tandem in ipsum nomen irrepsisse.*

Nam apud Photium & Suidam ὡραπόλλωνα *quoque scriptum reperio.*

Sed quis hic Horus siue Horapollo *valde ambiguum est. Parùm certè viderunt, qui huic auctori Suidæ verba præfixere.* ὡρὸς Ἀλεξανδρεὺς γραμματικὸς παιδεύσας ἐν Κονσταντίνου πόλει ἔγραψε περὶ διχρόνων. ὅπως τὰ ἐθνικὰ λεκτέον, λύσεις προτάσεων τῶν Ἡρωδιανοῦ. πίνακας τῶν ἑαυτοῦ περὶ ἐγκλιτικῶν μορίων ὀρθογραφίαν κατὰ στοιχεῖον περὶ τῆς ει διφθόγγου. ὀρθογραφίαν περὶ τῆς αι διφθόγγου, κατὰ φρυνίχου, κατὰ στοιχεῖον ἀνθολόγιον περὶ γνωμῶν.

Hæc inquam Horo nostro non conueniunt, primùm quia Niliacus est, non Alexandrinus, deinde quia AEgyptiacè scripsit, vt author est Philippus, non Græcè.

Tertiò quia Suidas, qui huius Grammatici Alexandrini opera tam accuratè numerat, vt ne tractatum quidem de E diphtongo omittat, huius operis ἱερογλυφικῶν *nusquam meminerit.*

Eadem de causa puto falli Cœlium Rhodiginum, qui putat hunc auctorem fuisse Horapollinem Grammaticum ex AEgypto nobilem, arte clarißimum, nec vllo veterum tempestate Theodosÿ gloria inferiorem. Nam is ὡραπόλλων, vt discimus ex Suida, Panopolitanus fuit, & Græcorum commentariorum scriptor, idem opinor ac ille cuius πάτρια Ἀλεξανδρείας se cum Helladÿ Besantinoi & Andronici Hermopolitani codice coniuncta vidisse refert Photius in Biblioth. pag. 1597. edit. Paul. Stephani.

Restat igitur vt dicamus, Horum alium esse ab istis auctoribus Græcis Horo & Horapolline, atque vt conÿcere licet, longè antiquiorem. Dicitur porrò Niliacus non communi nomine quasi idem esset ac AEgyptius, (vt nonnulli voluerunt) sed à Nilo vrbe AEgypti, cuius meminit Hecatæus apud Stephanum de vrbibus. Nilus enim tria significat, fluuium, vrbem, & templum. Νεῖλος πόλις αἰγύπτου, καὶ ἱερὸν Νείλου.

Hic cum de sacris literis suæ gentis scripsisset, Philippus Græcus auctor eius libellum AEgyptium in Græcam linguam vertit, vt in operis limine comperimus. Is autem Hori Niliaci interpres posterioribus fuisse temporibus, quibus iam se mundißimis Græcorum elegantÿs Barbaries illeuerat, facilè comprobatur ex stylo, nam ὄρδινον pro ordine, πάτρωνα pro patrono vsurpat, & similia quæ non nisi apud recentiores Græcos inuenias.

HORI

HORI APOLLINIS NILIACI HIEROGLYPHICA, QVÆ IPSE QVIDEM ÆGYPTIO sermone prodidit, Philippus verò lingua Græca donauit.

1. *Quo pacto æuum significent.*

EVVM innuentes, Solem ac Lunam pingunt, quod æterna sint elementa. Quin & aliter æuum pictura exprimere volētes, serpentē pingunt, cuius cauda reliquo inuoluatur ac tegatur corpore. Hūc Ægyptij quidem lingua sua Vbæum, Græci verò Basiliscum appellant. Eundem ex auro conflatum
1 dijs circumponunt. Cęterùm hoc animal ęuum significare propterea Ægyptij dicunt; quod quum tria sint serpētium genera, solùm hoc ex omnibus
2 immortale est, cætera mortalia: vtpotè quum quoduis aliud animal solo afflatu etiam absq; vllo morsu serpens hic interimat. Quocirca, quoniam vitæ necisque potestatem habere videtur, meritò sanè deorum capitibus inseritur.

AD HIEROGL. I.

1 DIIS circ.) *Quomodo Basiliscum ex auro conflatum Dijs AEgyptij circumponant, & de huius cæterorumq; Serpentum superstitioso cultu dico obseruatione prima.*

2 IMMORTALE.) *Philo Biblius non dicit immortale, quod AEgyptiorum narrant fabulæ, sed vix naturali nece confici.*

2. *Quo pacto mundum.*

Mundum exprimere volentes, ſerpentem pingunt, qui ſuam ipſius caudam rodat, varijs interſtinctũ ſquamis: per ſquamas quidem ſtellas, quibus cœlum mundusue diſtinctus eſt, obſcure indicantes. Cæterùm hoc animal non ſecus ac terra grauiſſimum eſt, læuiſsimum autem ac maximè lubricum, inſtar aquæ. Inſuper vt ſerpens, quotannis 1 pelle ac ſenio ſimul exuitur, ſic & annuum ſpatium, quod mundi circumactu producitur, immutatione facta renouatur, ac veluti reiuueneſcit. Quod verò velut cibo, ſuo vtatur corpore, ſignificat id, quæcumque Dei prouidentia in mundo gignuntur, ea rurſum in eũdem reſolui, & tanquam imminutionem ſumere.

1 PELLE *ac ſenio*) Stat. Thebaid. LIV.

———verni blanda ad ſpiramina Solis
Erigitur liber ſenio, & ſquallentibus annis
Exutus, lætisq; minax interuiret herbis.

3. *Quomodo annum.*

Porrò annum demonſtrare volentes, Iſin, hoc eſt mulierem pingunt: quo etiam ſigno deam ſignificant. Eſt autem apud eos Iſis ſidus, quod Ægyptio quidem nomine Sothis, Græco verò Aſtrocyon dicitur, qui & inter reliqua ſidera principatũ videtur obtinere: vt qui oriens, modò maior ſit, modò minor, interim ſplendidior, interim verò ſecus. Ad hæc quoniam in huiuſce ſideris exortu, ea ſignis quibuſdam obſeruamus, quæ toto anno peragenda ſunt, proptereà non temerè annum Iſin appellant. Aliter quoque annum indicantes, palmam pingunt: quod arbor hæc ſola ex omnibus ad ſingulos lunæ ortus, ſingulos etiam ramos procreet, ita vt duodecim ramorum productione annus expleatur.

De hoc Symbolo dico fusius in obseruationibus. Nomen autem βάϊς à Græcis recentioribus pro palma vsurpatur. Vnde βαϊοφόρος Dominica palmarum, quod explico ad Symbola Clementis Alexandrini.

4. *Quomodo mensem.*

Mensem autem notantes, palmæ ramum pingunt, aut Lunam deorsum inuersam. Ramum quidem, ob causam iam in palma supra dictam: Lunam verò deorsum vergentem, quod in ortu quidem dicant eam, quum quindecim est partium, sursum erectis cornibus apparere: at in senio, triginta diebus completis, cornua deorsum inflexa gerere.

5. *Quomodo vertentem annum.*

Vertentem annum significantes, I quartam arui partem pingunt. Est autem ἄρουρα, vnde Latinis aruum dicitur, terræ mensura centum complectens cubitos. Itaque annum volẽtes dicere, quartum dicunt, propterea quòd ab vno, vt tradunt, sideris cui Sothis nomen fecimus, ortu ad alterum quarta sit interiecta diei pars. Enimuerò dei (Solis inquam) annus trecentis sexaginta quinq; diebus absoluitur: Quamobrem & quarto quoque anno superuacuum diem computãt atq; intercalant Ægyptij. Quatuor siquidem diei quadrantes, diem perficiunt.

I QVARTAM) *Huius hieroglyphici satis quidem per se obscuri sensum enucleo in obseruationibus. Mercerus hîc in parergo ludens rem minimè attingit.*

6. *Quid accipitrem pingentes, innuant.*

Deum quum volunt significare, aut sublimitatem, aut humilitatem, aut præstantiam, aut san-

 guinem,

guinem, aut victoriam, accipitrem pingũt. Deum quidem tum quod fœcundum sit ac diuturnæ vitæ hoc animal, tum etiam, quòd Solis præter cæteras volucres simulacrum esse videatur, vtpotè peculiari quadam atque occulta naturæ vi, defixis in eius radios oculis intuens. Atque hinc est, quod medici ad sananda oculorum vitia, hieraceo herba vtuntur, Inde etiam fit, vt solem interdum, tãquam visus autorem ac dominum, accipitris forma pingant. Sublimitatem verò, quia cum cætera quidem animantia, quoties in sublimè tolli volunt, oblique ferantur, nec recta sursum euehi possint, solus accipiter recta in altum volat. Humilitatem porrò seu deiectionem, quod eadem ratione cæteræ animantes non perpendiculi modo, sed velut ex transuerso & flexuosè deorsum ferantur, solus accipiter directo ad inferiora viam carpat. Præstãtiam, quod cæteris auibus præstare videatur. Sanguinem, quia animal hoc aiunt non aquam, sed sanguinem bibere. Victoriam demum, quòd cæteras volucres vincere videatur. Quum enim robustioris animantis potentia se videt opprimi, tum sese in aëre ita resupinans, vt vngues quidem sursum, pennas verò ac posteriores partes deorsum versas habeat, quum idem auis, quæ cum eo congreditur, efficere nequeat, ita facilè eam in fugam vertit, ac sibi victoriam parat.

De accipitris cultu & Symbolis apud AEgyptios, dico in obseruationibus.

7. *Quomodo animam indicent.*

Quin & pro anima ponitur accipiter, iuxta nominis interpretationem. Siquidem Ægyptijs accipiter baieth dicitur, quod nomen si diuiseris, animam & cor sonat. Bai enim anima est, eth cor.
1 Cor autem ex Ægyptiorum sententia, animæ ambitus est. Itaque nominis compositio animam

corda-

cordatam notat. Quapropter accipiter ob eam, quam cum anima habet naturæ consentionem, aquam omninò non bibit, sed sanguinem, quo & ipsa nutritur anima.

1 COR autem animæ ambitus) *De hoc plura in obseruationibus ad Hierogl. 7.*

8. *Quo modo Martem ac Venerem.*

Martem & Venerem describẽtes, duas pingunt cornices, vt marem ac fęminam: quoniam animal hoc gemina solet oua parere, ex quibus mas & fœmina gignantur. Vbi verò, quod raro tamen accidit, vel duo masculea, vel duo fœminea oua pepererit, mares fœminis connubio iuncti numquam ad alteram diuertunt cornicem, ac ne ipsa quidem fœmina, quoad viuit, ad alterum marem: sed disiuncti, soli deinceps semper degunt. Vnde & cum vni cornici occurrerint homines, augurantur præsagium sibi hoc esse viduæ vitæ, quòd scilicet animali viduam agenti vitam obuij facti fuerint. Proindè in hunc vsque diem Græci ob tantam harum auium concordiam, in nuptijs ignorantes verbum illud vsurpare solent ἐκκορί, nimirum κορὶ cornicem appellantes. *Locus perplexus.*

De hoc multa dissero ad obseruationem Hierogl. 8.

9. *Quomodo nuptias.*

Atque eandem ob causam nuptias innuentes, duas rursum cornices appingunt.

10. *Quo modo vnigenam.*

Vnigenam autem significantes, aut ortum, aut patrem, aut mundum, 1 aut virum, Scarabæũ pingunt. Ac vnigenam quidem, quod per se gignatur hoc animal, vtpotè in vtero fœminæ non prius efformatum ac gestatum: eius enim solius huiuscemodi ortus est. Cùm mas sobolem procreare vult,

bouis fimum nactus, globulum eiusdẽ cuius mundus figuræ fingit: quem vbi ab ortu in occasum auersis pedibus volutarit; ipse rursum, vt orbi persimilem figuram edat atque exprimat, in ortum conuertitur. Ipse quidem orbis à Subsolano circumagitur in Africum. At siderum contrarius est cursus, ab Africo ad Subsolanum. Hanc itaque pilam in terra defossam recondit in dies octo & viginti: nam & totidem diebus Luna duodecim zodiaci signa perlustrat, sub qua toto illo tempore permanens animatur scarabæorum genus. Nono autem & vicesimo die apertam pilã in aquam conijcit (eum enim diem esse putat, quo & Luna cum Sole congrediatur, & mundi insuper fiat generatio) quæ dum in aqua aperitur, prodeunt animalia, hoc est scarabæi. Ortum autem, propter iam dictam caussam. Patrem, quod ex solo patre ortum habeat scarabæus, Mundum, quòd ad mundi figuram eius procreatio ac fœtus accedat. Virum denique, quod non sit in eorum genere fœmina. Sũt porrò scarabæorum formæ tres: Prima felium speeie, ac veluti radiis insignita, quam & Soli ob significationem quandam dicarunt. Aiunt enim felem marẽ, iuxta varium solis habitum & cursum, pupillas commutare, ad ortum quidem Solis mane nonnihil extendi, sub meridiem velut rotundas fieri, Sole ad occasum vergente obtusiores obscurioresque apparere. Quamobrem etiam, quę apud Heliopolin est Dei, Solis inquam, statua, felis speciem præ se fert. Habet autem & scarabęus omnis digitos triginta, propter triginta mensis dies, quibus Sol oriens suum per singula zodiaci signa cursum peragit. Alterum scarabæorum genus bicorne est, & taurina specie, quod quum & Lunæ consecratum sit, propterea eum qui inter sidera relatus est taurum, huiusce deæ elationem esse perhibẽt Ægyptiorum filij. Tertium vnicorne est, & suæ

Vide Plin. l. 11. ca. 28. & obseruationem nostram ad hoc Symbolum.

& suæ peculiaris formæ, quod & Mercurio sacrum esse, vt etiam est ibis auis, existimarunt.

I AVT virum) *De annulis scarabæo insignitis ad Signum virilitatis dico in obseru.*

II. Quid, vulturem describentes, indicent.

Cæterùm matrem significantes, aut aspectum, aut limitem, aut futurorum cognitionem, aut annum, aut cœlum, aut misericordem, aut Mineruam, aut Iunonem, aut drachmas duas, vulturem pingunt. Matrem quidem, quod in hoc animantium genere mas non sit. Sunt porrò & alia vulturum genera, quæ ex vento concipiunt quidem, sed quorum oua illic ad esum dumtaxat, non item ad fœtum suscipiendum ac formandum sunt accommodata. At eorum vulturum, quorum non est subuentaneus dumtaxat & inefficax congressus, oua ad gignendum tollendamq; sobolem sunt in primis idonea. Aspectum autem, quod ex omnibus animantibus perspicacissimi visus sit vultur, vt qui oriente quidem Sole in occasum, occidente verò in ortum prospiciat, atque è satis longo interuallo quæ sibi vsui sint, comparet edulia. Limitem, quod cum belli conficiendi tempus instat, locum, vbi pugna committenda sit, septem ante diebus ad eũ accedens præfiniat & circumscribat. Præsagium verò, tum ob iam dictam caussam, tum etiã quod ad eam exercitus partem sese conuertere soleat, vbi maior sit futura clades, sibi ex cadaueribus alimentum seponens, ac in futurum prouide reseruans. Ergo & prisci reges exploratores mittebant, per quos in vtram aciei partem respexissent vultures, cognoscerent, indeque vincendos, atque internecina strage delendos colligerent. Annum porrò, quoniam animal hoc trecentos illos ac sexaginta quinq; dies, quibus completur annus, ita distribuit, vt centum quidem ac viginti diebus

præ-

prægnans maneat, totidem pullos enutriat, reliquis verò centum ac viginti sui curam gerat, neque vterum ferens, neque alendis addicta liberis, sed seipsam duntaxat ad aliam parans conceptionem. Quinq; autem illos, qui supersunt anni dies, in venti, vt iam dictum est, compressionem insumit. Misericordem autem, quod quibusdam alienissimum fortasse videbitur, præsertim quum hoc animal cuncta interimat. Sed vt hoc pictura vulturis innuerent, eò impulsi sunt, quod centum illis ac viginti diebus, quibus suos educat, pene nunquam euolet, sed omnem curam ac sollicitudinem in illis alendis adhibeat. Quod si eò tempore cibus non suppetat, quo eos sustentet, proprio execto femore sugēdum eis exhibet & impertitur sanguinem, vt ne cibi penuria atque inedia conficiantur. Mineruam ac Iunonem, quoniam videtur apud Ægyptios Minerua quidem superius cœli hemisphærium occupasse, Iuno verò inferius. Quin & vulturum genus, vt iam exposui, fœminas tantū complectitur. Quam ob caussam & cuiuis fœminei sexus animāti AEgyptij vulturem, vt in eo sexu principem ac primarium apponūt: ex quo & deam omnem, ne sigillatim vnamquamque percurrens, prolixior sim, * significantes, vulturem pingunt AEgyptij. Insuper & matrem innuere volētes, vulturem pingunt: est enim mater fœmineæ naturæ. ὀρανίαν autem hoc est cœlum (neque enim placet ipsis, masculino genere ὀρανὸν dicere) quoniam horum omnium generatio inde est. Duas denique drachmas, quod apud AEgyptios duę lineę vnitas est. Vnitas verò cuiuslibet numeri ortus est atque principium. Iure igitur duas drachmas indicare volentes, vulturem pingunt, quòd generationis ipse sibi autor materque ac principium, quemadmodum & vnitas esse videatur.

Ostendo

Ostendo hic drachmarum nomen irrepsisse pro lineis, quod Pierium torsit dubitatione. vide obseruat.

12. Quomodo Vulcanum notent.

At Vulcanum indicantes scarabæum & vulturem pingunt. Mineruam verò vulturem & scarabæum. Ipsis enim videtur mundus ex mare ac fœmina constare. Vulturem autem Mineruæ appingunt, quod hi soli ex diis apud ipsos mares sint simul ac fœminæ.

Non possunt ista congruere, nam quomodo vni, duo Symbola inter se opposita responderent? Scribe, Ηφαιςον δὲ γράφοντες κάνθαρον ζωγραφοῦσι, Αθηνᾶν δὲ καὶ Ηφαιςον γῦπα καὶ κάνθαρον. *Vulcanum indicantes scarabæum pingunt, Mineruam verò simul cum Vulcano, vulturem, & scarabæum.*

13. Quid sidus pingentes, innuant.

Deum mundo inhabitantem significantes, aut fatum, aut quinarium numerum, sidus pingunt. Deum quidem, quod Dei prouidentia victoriam decernit atque imperat, qua & siderum orbisque vniuersi motus peragitur. Existimãt enim sine Deo nihil prorsus consistere. Fatum autem, quod id quoque è siderum cursu ac dispensatione constituatur. Quinarium verò numerum, quoniam cum quamplurima atque adeò innumera sint in cœlo sidera, sola ex his quinque, motu suo orbis pulcherrimam efficiunt distributionẽ ac moderamẽ.

Merceri versio θεὸν ἐγκόσμιον, Deum pulchrè ornatum, *reposui Deum mundo inhabitantem, Diuinam enim prouidentiam significat per vniuersum commeantem. Quinq; autem illæ stellæ sunt opinor reliqui planetæ, excepto Sole & Luna, nam stellæ nomine censeri non solent.*

14. Quid

14. *Quid Cynocephalum pingentes demonſtrent.*

Lunam demonſtrantes, aut terrarum orbem, aut litteras, aut ſacrificium, aut iram, aut natationem, Cynocephalum pingunt. Lunam quidem, propterea, quod animal hoc conſenſum quendam cum Dei congreſſu, ex quo & affici ſoleat, habet. Vbi enim aliquanto tempore Luna cum Sole congrediens, expers luminis opacaq; permanet, tum mas quidem cynocephalus nec quoquam intuetur, nec veſcitur: ſed demiſſo in terram vultu indignabundus, velut Lunæ raptum deplorans, mœret. Fœmina verò præterquam quod nuſquam oculos contorquet, ipſa quoque eodem quo mas afficitur modo. Ideoque ad hæc vſque tempora in templis, cynocephali nutriuntur, vt ex ipſis coniunctionis Solis & Lunæ tempus cognoſci poſſit. Terrarum autem orbem, quoniam ſeptuaginta duas ferũt iam olim orbis habitati fuiſſe regiones: hos porro, ſi diligenter in templis nutriãtur & curentur, non ſicut cætera animalia vno die emoriuntur, ſic & ipſos emori: ſed ipſorum partem quandam ſingulis diebus emorientem ac tabeſcentem à ſacerdotibus humari, reliquo interim corpore in ſua natura perſiſtente, idque per ſeptuaginta duos dies: quibus expletis, tum prorſus interit. Litteras, quia eſt [apud Ægyptios] natio quædam & genus cynocephalorum, qui litteras norunt. Quapropter vbi primum in ſacram ædem ductus fuerit cynocephalus, tabellam ei ſacerdos apponit, vna cum ſcirpeo ſtilo atque atramento, nimirum vt periculum faciat, ſitne ex eo cynocephalorum genere, qui litterarum gnari ſunt, & an litteras pingat. pingit itaque in ea tabella litteras. Prętereà hoc animal Mercurio dicatum eſt, qui litterarum omnium particeps eſt. Sacrificium verò,

Natio, pro natatione, ſeu vrinatore in hũc locum irrepſerat.

quod natura cynocephalus ab esu piscis atque adeò panis qui pisce sit intinctus abhorret, sicut & externi sacerdotes. Adde quod circumcisus gignitur, quam quidem circumcisionem summo curãt ac peragunt studio sacerdotes. Iram, quia hoc prçter cætera animantia maximè iracundum est, & ad indignationẽ procliue. Natationem porrò, quoniam cætera quidem animantia frequẽti natatione sordes ac squalorem contrahunt: solùm hoc ad eum quem instituit locum nando peruenit, nec tamen vllis à natiuo colore transfertur, aut sordibus inquinatur.

Ιχθυώδηνον ἄρτον hîc aliquis verterat Panem ex piscibus. Imò intellige, panem iusculo piscis intinctum. Nam quod ait Clitarchus, Oritas panem ex piscibus fecisse, hoc perrarum est, nec AEgyptijs consuetum.

15. Quomodo Lunæ exortum indicent.

Lunam autem orientem indicare volentes, rursum cynocephalum hoc habitu pingunt, stantem, manúsque in cœlum tollentem, ac 1 regium insigne capite gestantem. Hac autem figura, ad Lunæ ortum demonstrandum, depingunt cynocephalum, quod hoc habitu videatur cynocephalus deæ gratulari, quod ambo, Sol inquam ac Luna, luminis participes sint.

1 REGIVM insigne.) *Mercerus vir alioqui eruditus hic abusus est voce τὸ βασιλείου quam putauit significare regium insigne, sed aliud Orus intellexit quod doceo in obseruationibus.*

16. Quomodo æquinoctia duo.

Rursum æquinoctia significãtes, idem animal, cynocephalum sedentem pingunt. Duobus enim anni æquinoctijs, duodecies in die per singulas

nimirum horas vrinam reddit, idemque & noctu facit. Quare non immeritò suis hydrologijs Ægyptij cynocephalum sedentem insculpunt, è cuius membro aqua defluat: idq; propterea, quod duodecim, vt iam dixi, in quas æquinoctij tempore dies ac noctes ex æquo diuiduntur, horas significat. Cæterùm ne foramen illud acutè artificioseq; constructum, per quod in horologium aqua profluit & excernitur, aut latius sit, aut rursum arctius (vtrumque enim magni refert. Siquidem latius, cum magna celeritate aquam profundat, non rectè horæ modum ac dimensionem perficit: angustius autem paulatim ac latius quam par sit, aquæ ductum laxat) remedium hoc excogitarunt, vt 1 quicquid pilorum est, ad caudam vsque abradentes, pro huius crassitudine ferream quandam fistulam in vsum iam dictum fabricētur. Hoc autem ipsis visum est non absque ratione quadam, sicut nec in cæteris facere: & quod etiam solus ex omnibus animantibus, æquinoctio duodecies in die per singulas horas adlatrat.

1 QVICQVID pilorum &c.) *Hic locus valdè perplexus est, & malè ab interpretibus intellectus, de quo vide coniecturam nostram in obseruat.*

17. Quomodo animum siue iram innuant.

Animum autem siue iram volentes signare, Leonem pingunt. Caput enim magnum habet hoc animal, & pupillas quidem igneas, faciem verò rotundam, & circumquaque radiorum more sparsos pilos instar Solis. Quare & sub solio Hori, hoc est Solis, leones supponunt, huius animalis cum Deo similitudinem maximam demonstrantes. Dicitur autem apud eos Sol Horus, eò quod horis præsit.

De hoc plura in obseruationibus.

18. Quomodo robur notent.

Robur notantes, Leonis anteriora membra pingunt, quòd hæc ei ex toto corpore robustissima sint.

19. Quomodo vigilantem commonstrent.

Vigilantem autem sedulumque hominem, aut etiam custodem ostendentes, Leonis caput pingunt, quoniam Leo vigilans oculos claudit, eosdem quum dormit, apertos habet, quod quidem custodiæ atque excubiarum signum est. Quocirca non absq; significatione templorum claustris leones, qui custodum loco sint, appinxerunt.

Confirmo Syntagm. 2. l. IX. Symb. 13.

20. Quomodo terribilem ac formidandum.

Eodem quoque, vt formidabilem notent, signo vtuntur, quia quum viribus maximè polleat animal hoc, omnibus, qui eum inspexerint, metum inijcit.

21. Quomodo Nili ascensum & exundationem.

Nili insuper inundationem significantes, quem Ægyptio nomine Nun (quod si interpreteris, nouum sonat) appellant, modo Leonem pingunt, modo tres magnas hydrias, modo verò cœlum ac terram aquæ copiam scaturientem. Leonem quidem, quod quum Sol Leonem subit, ampliorem Nili facit inundationē. Quamdiu enim Sol in hoc signo persistit, sæpenumerò in duplum ipsius Nili aquæ excrescit. Quare & tubos canalesque sacrorum fontium,* solent ij, qui sacris præsunt operibus, Leonis figura fabricari. Quapropter in hodiernum vsque diem, dum pro ingenti inundatione preces effundunt, Leonis signo vti solent. Tres autem hydrias, aut cœlum & terram quæ aquæ

** Soliti sunt ij qui olim sacris præerant.*

copiam scaturiat, * nilum persimilem facientes cordi lingua prædito. Cordi quidem, quoniam princeps hæc & potissima apud ipsos habetur totius corporis pars, sicut & Nilus totius Ægypti dux est ac princeps. Linguæ autem, quod quum hæc perpetuò iu humido esse gaudeat, insuper & ipsam genitricem causamque rerum status appellant. Tres porrò hydrias, nec plures, nec pauciores pingunt, quod triplex ex eorum sententia sit inundationis caussa effectrix. Vnam quidam AEgyptiæ terræ ascribunt, quæ ex sese aquam producit. Alteram Oceano; ex quo inundationis tempore aqua in AEgyptum exæstuat. Tertia imbribus, qui per id tempus quo intumescit Nilus, ad austrinas AEthiopiæ partes contingunt. Quod autem AEgyptus ex sese aquam gignat; inde facilè est deprehendere, quod cum in cęteris orbis tractibus hyeme soleant exundare flumina, idque propter imbres copiosos & assiduos, sola AEgyptiorũ regio, quoniam totius orbis velut vmbilicus est ac media non secus atque in oculo pupilla, ęstate sibi inundationes Nili procreat.

** Pingunt, hydriam similem facientes.*

De hoc Hieroglyphico dico in obseruationibus, quod autem ait Nilum ab AEgyptijs νοῦν appellari, congruentia dicit Hesychio, qui in dictione νοῦς, ait eam significare ψυχὴν, ποταμὸν, & μονάδα. Hic igitur fluuius est Nilus.

22. *Quomodo Aegyptum designent.*

AEgyptum autem designantes, conflagrantem acerram pingunt, & superne cor, illud innuentes, quemadmodum zelotypi cor in perpetuo æstu ac flamma est, sic AEgyptum quia immodicè calet, continenter quæ in se sunt, animare ac procreare.

Aliud cordis Symbolum annotaui ex Philone Syntagm. 2. L. V. Sym. 102.

23. Quomodo hominem qui è patria peregre nunquam profectus ſit.

Hominem qui nunquam ſolo natali relicto, peregrinatus fuerit, ſignificantes, Onocephalum pingunt, quia nec vllam audit hiſtoriam, neque nouit quæ apud exteras gentes fiunt.

24. Quomodo tutelam ac præſidium.

Præſidium autem ac remedium innuere volentes, duo pingunt hominum capita, vnum maris intro aſpiciens, alterum fœminæ foras. Ita enim nullum dœmonem inuadere poſſe aſſerunt. Sic enim & ſine litteris, duobus inquam capitibus ſeſe ab omni diſcrimine & inſidiis tuentur.

De phylacterijs dico in obſeruationibus.

25. Quomodo imperfectum adhuc hominem, rudemq; atq; informem fœtum demonſtrent.

Hominem necdum omnibus in vtero membris efformatum notantes, ranam pingunt, quod hæc cum ex limo fluminis procreetur, interdum altera quidem ſui parte rana, altera terreſtre quippiam videatur, adeò vt deficiente flumine, ipſa quoque deficiat.

26. Quomodo apertum ac patens quippiam.

Patulum autem quippiam ſignificare volentes, leporem pingunt, quod ſemper apertos habeat oculos hoc animalis genus.

27. Quomodo ſermonem.

Sermonem porrò deſignantes, linguā pingunt, & ſubcruentum oculum: primas quidem ſermonis partes linguæ, ſecundas verò oculis tribuentes. Sic etenim perfectè conſiſtunt ipſius animi ſermones, quum ad eius motus ſenſaque accommodantur ac

variantur: præsertim quum apud Ægyptios animus, alter sermo nominetur. Quin & aliter sermonem innuentes, linguam subtusque manum pingunt: linguæ quidem primas in loquendo ascribentes, manui verò, vt quæ linguæ placita exequatur, secundas parteis.

Rectè manum addunt linguæ, quid enim prodest χρυσὸν λαλούντων ἄπρακτος λόγος *vt loquitur D.Greg.Nazianz. in Iambicis. Odi homines ignaua opera Philosopha sententia Pacuuius.*

28. Quomodo silentium.

At silentium significantes, numerum. M.LXXXXV. pingunt, qui triennij numerus est, si ex trecentis sexaginta quinque diebus annus constituatur, intra quod tempus nisi loquatur puellus, indicatur eum lingua præpeditum.

29. Quomodo vocem remotam.

Vocem remotam volentes significare, quod Ægyptiis væè dicitur, sonitum pingunt aëris, hoc est tonitru, quo nihil quicquam maius aut vehementius resonat.

30. Quomodo antiquam originem.

Antiquam originem notantes, papyri fasciculum pingunt, hoc primam indicantes educationem, cuius sicut & geniture non facilè quis initium inuenerit.

31. Quomodo gustum.

Gustum innuentes, oris initium pingunt. Omnis enim gustus eò vsque retinetur. Gustum autem perfectum intelligo. Nam ad innuendum gustum imperfectum linguam admotam dentibus pingunt: his enim omnis absoluitur gustus.

32. Quomodo animam longo hic tempore agentem.

Animam

Animam, quę diutissimè in hac vita moram traxerit, aut etiam inundationem commonstrare volentes, Phœnicem auem pingunt. Animam quidem, quòd omnium, quæ toto orbe sunt animantium, hoc maximè diuturnæ vitæ est. Inundationẽ verò, quod velut signum Solis sit phœnix, quo nihil in orbe maius, cùm omnia subeat, * omnes scrutetur & disquirat. Atque adeò πολὺς hoc est multus vocitari solet.

γλημμύραν Mercerus hic interpretatur inundationem: ex qua certè interpretatione ratio, quæ affertur ab Oro inepta limato saltem lectori videbitur, & ridicula. Nota ex Hesychio πλημμύραν duo significare ῥεῦσιν ὕδατος, & πλῆθος. In hoc loco designat multitudinem, non inundationem. Vnde manifesta ratio est, cur Phœnix πλῆθος significet, quia Solis Hieroglyphicum est, qui πολὺς nominatur. Posset quidem inundationem significare, sed in alium sensum torquenda esset huius Symboli ratio.

33. *Quomodo eum qui sero tandem è regione peregrina ad suos redeat.*

Quin & eum innuentes qui longo tempore peregrinatus, tãdem in solum natale remeat, rursum phœnicem auem pingũt. Hæc enim in Ægyptum, cùm tempus mortis instat, quingẽtesimo demum anno regreditur: vbi si naturæ debitum persoluerit, magna solennitate ac ritu funeratur. Quęcumque enim in cæteris sacris animalibus religiosè obseruant Ægyptij, ea & phœnici tribui debent. Fertur siquidẽ Solem magis apud Ægyptios gaudere, quàm apud cæteras gentes, ideoque Nilum ipsis ex huius Dei calore inundare, cuius rei paulò ante à nobis ratio reddita est.

De hac Phœnicis ætate non consentiunt auctores, mille annos eidem tribuit Nonnus. Septē millia Chæremon AEgyptius, vt est apud Ioannem Tzetzem. Trecentos & quadraginta Albertus. Cùm Phœnicis vita magni anni fieri conuersionem rara fides est inter auctores (inquit Solinus) quãuis eorum plurimi magnum annum non quingentis & quadraginta, sed duodecim millibus nongentis quinquaginta quatuor annis constare dicant. Difficilè est in re tam fabulosa aliquid certum statuere. Quod autem ait, fertur siquidem Sole, *&c. id AEgyptijs non Phœnici tribuendum. Itaque, quod inconcinne hic author dixit,* λέγεται γὰρ μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἡλίῳ χαίρειν ὑπὸ Αἰγυπτίων, *corrigendum* λέγονται γὰρ μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἡλίῳ χαίρειν Αἰγύπτιοι.

34. Quomodo cor pingunt.

Cor volentes indicare, Ibin pingunt, quod quidem animal Mercurio attributum ac dicatum est, cordis omnisque rationis præsidi & moderatori. Nam & Ibis per se ipsa magna ex parte cordi adsimilis est, de qua re plurimi apud AEgyptios agitantur sermones.

Mercurio Ibin sacram dicunt, vel quia ex Poëtarum fabulis Mercurius in pugna Gigantum sub Ibidis alis latuit, Ouidius Metam. Vel quia (vt ait AElianus) eius nigræ pennæ cum tacito & nondum emisso sermone possunt comparari. Candidæ verò prolatæ sunt orationis typus. Eamdem Lunæ sacram asserũt quod tot diebus oua excludat quot Luna augetur & decrescit. Quam porrò habeat cum corde similitudinem, explico ex AEliano,

Synt.

Synt. 2. l. 8. Symb. 26. vbi quoque ostendo quo consilio Moyses dicatur secum in exercitu Ibides detulisse.

35. Quomodo eruditionem ac doctrinam.

Doctrinam autem indicantes, cœlum pingunt rorem fundens, innuentes quod quemadmodum ros decidens, in omnes quidem plantas diffunditur, at eas duntaxat mollit, quæ eius naturæ sunt vt molliri possint, cæteras verò quæ suaptè natura duræ sunt, non item: sic & doctrina communiter ad omnes pertingit homines, quam quisquis felici natus est ingenio, vt rorem arripit, qui verò ingenij facultate destituitur, idem efficere non potest.

Doctrinam per aquam, & rorem significatam ostendo quoque Synt. 2. l. 1. 61.

36. Quomodo Aegyptias litteras.

Cæterùm AEgyptias litteras, aut sacrum scribam, aut finem innuentes, atramentum, cribrum & iuncum pingunt. AEgyptias quidem litteras, quod his omnis apud eos scriptura compleatur. Iunco enim, non alia re vlla scribunt. Cribrum verò appingunt, quoniam hoc cum primum sit panis conficiendi instrumentum, ex iunco fit. Innuunt itaque, cuicumque victus suppetit, eum litterarum studiis animum adiuncturum: cui verò non suppetit, aliis operam daturum artibus. Quocirca & apud eos eruditio Sbo vocatur, quod nomen si interpreteris, plenum alimentum sonat. Sacrum autem scribam, quoniam hic vitam mortemque dignoscit. Nam est apud sacros scribas liber, sacrā ambrem appellant, cuius ope iudicium de ægroto decumbente ferunt, sit vitalis, necne; id ex ægri decubitu, signis quibusdam, perspicientes. Finem denique, quoniā qui litteras didicit, ad tranquillū

vitæ portum peruenit, non iam vitæ incommodis oberrans aut fluctuans.

Σχοίνῳ. Iunceum stylum intelligit, quem Clemens Alexandrinus Strommatum libro sexto hic nominat. Quod autem ait pauperes non studere, contrarium sæpè vsuuenit, quod notaui in parabola Achantidis Syntagm. 2. l. 10. Symb. 14.

30. Quomodo sacrum scribam.

Rursum sacrum scribam, aut vatem, aut vespillonem, aut splenem, aut odoratum, aut risum, aut sternutationem, aut magistratum, aut iudicem volentes signare, canem pingunt. Sacrum quidem scribam, quoniam quicumque voluerit, vt par est & absolutissimè hoc fungi munere, eum oportet multa meditari, assidueque omnibus canum more allatrare, & ferum esse, nullique gratificari. Vatem autem, quòd canis præter cętera animantia defixis in deorum simulacra, non secus ac vates consueuere, intentisque aspiciat oculis. Sacrorum verò pollinctorem, 1 quòd & hic nuda & resecta, quibus iusta facit, simulacra cõtempletur. Splenem, quoniam hunc inter cętera animalia canis leuissimum habet: & siue ei mors, siue rabies acciderit, ex splene id contingit. Enimuerò & qui eius funus procurant, vbi morituri sunt, magna ex parte splenetici fiunt. Siquidem graui illo halitu & vapore qui ex inciso dissectoque cane prouenit, inficiuntur. Odoratum porrò, risum ac sternutamentum: quoniam qui absolutè splenetici sunt, nec odorari possunt, nec ridere, neque verò sternutare.

1 QVOD & hic nuda & resecta.) *Locus hic perperam ab interprete distortus. Vide in obseru.*

38. Quonam modo magistratum innuant, aut iudicem.

Magi-

Magiſtratum verò aut iudicem quum deſignāt, appingunt cani & regiam veſtem, nudæ figuræ appoſitam, propterea quod vt canis, quemadmodum ſuprà dixi, in deorum ſimulacra acutiſſimis intuetur oculis: ſic & magiſtratus qui & iudex erat, vetuſtioribus temporibus nudum regem ſpectabat. Ac propterea regiam cani prætextam adiiciunt.

Rectè hic animaduertit vir de noſt. Soc. eruditus. Vnam copulatiuam καὶ, *peruertere ſenſum. Depingenda eſt vt Regis ſtatua veſte ad pedes ſtrata, quam canis cuſtodiat, & reſtituendum,* πρόσι θέασι, τῷ κυνὶ βασιλικὴν στολὴν παρακειμένην, καὶ σχῆμα γυμνόν.

39. *Quomodo ſignificent eum, qui ſacrum pallium geſtat.*

Significantes eum, qui ſacrum geſtat pallium, domus cuſtodem pingunt, quod ab eò templum cuſtodiatur.

Titulus huius Hieroglyphici malè à Mercero intellectus multis erroris anſam dedit. Quid ſit παστοφόρος *explico in obſ. ad Hierogl. 39. l. 1.*

40. *Quomodo natalitiū ſydus, ſiue eum, qui horarum rationem obſeruat, exprimunt.*

Natalitium ſydus horarum inſpectorem demōſtrantes, hominem pingunt horis veſcentem, non quod horas homo comedat (id enim haud quaquam fieri poteſt) ſed quod hominibus cibi ſtatis horis parentur & apponantur.

Ὡροσκόπος *non de natalitio hic ſidere intelligendum, vt interpres accepit, ſed de ſacerdote AEgyptiorum Aſtrologo, qui* ὡροσκόπος *nominabatur, vt docui in obſeruationibus.*

41. Quo-

41. Quomodo pudicitiam innuant.

Puritatem notantes, ignem & aquam pingunt, quod his elementis omnis lustratio fiat atque expiatio.

Lege Plutarch. q. 1. ῥωμαϊκῶν, & quæ annotaui in obseruationibus.

42. Quemadmodum latenter rem nefandam atque abominandam indicent.

Nefarium autem innuentes, aut etiam abominationem, piscem pingunt, quod horum esum qui in sacris versantur, horreant atque execrentur. Est enim eius naturæ piscis omnis, vt quæ offenderit exhauriat, inque suum ipse genus sæuiat.

43. Quomodo os pingunt.

Os significantes, serpentem pingunt, quoniam serpens nullo alio membro valet, nisi ore.

44. Quomodo fortem simul & temperantem.

Fortitudinem cum temperantia cõiunctam innuentes, taurum integra corporis constitutione præditum pingunt.*

45. Quomodo auditum.

Auditum demonstrantes, tauri auriculam pingunt. Audit enim vel ex longissimo interuallo taurus.

46. Quomodo innuunt immunditiam.

Porrò impurum scelestumq; notantes animum *coturnicem pingunt: quoniam ad ortum accedente Luna, intentis in deam oculis intuens, vociferatur, non ei bene dicens; nec fausta acclamatione gratulationeue prosequens. Cuius rei argumentum est apertissimum, quòd anterioribus cruribus terram effodiens suas ipsius pupillas humi velut pingens defigit, quasi indignabũda, inuitaq;

Origem.

deæ

deæ ortum aſpiciens. Idem quoque in exortu Dei, Solis inquam, efficit. Quapropter antiqui reges, quum ſibi ortum nunciaret horarum obſeruator, huic inſidentes animali per medium ipſum velut Gnomones quoſdam, ortus rationem ac tempus accuratè certoque cognoſcebant: Quare & ſacerdotes vnam hanc inter volucres * non ſignatam comedunt, quod ſimultatem quandam cum dea exercere videatur. Etenim quemcumque in deſerto locum aquis ſcatentem nactus fuerit, posteaquam biberit, labris turbat, lutumque aquæ commiſcet, ac pedibus in eam puluerem conijcit, idq; vt nulli alij animanti aqua ſit ad potum idonea. Adeò praua atque infeſta putatur * coturnicis natura. Nam ne hoc quidem officium deæ præſtat, quum ipſa omnia quę toto orbe ſunt vtilia gignat, augeat, ac vegetet.

Fort. abſq; iugulatione.

Orygis.

Inſunt huic Hieroglyphico ambages, de quibus vide in obſeruationib. ad Symb. 46. l. 1.

47. *Quomodo ſubuerſionem atque interitum.*

Interitum ſignificantes, murem pingunt. Hic enim omnia corrodens inquinat, & inutilia facit. Eodem verò & ſigno vtuntur, vt iudicium deſignent. Multis ſiquidem variiſque appoſitis panibus, mus puriſſimum atque optimum delectu habito rodit. Propterea & piſtorum iudicium ex muribus ſumitur.

48. *Quomodo impudentiam.*

Impudentiam notantes, muſcam pingunt, quod hæc etſi crebrius abacta, nihilo minus accedat.

49. *Quomodo cognitionem pingunt.*

Cognitionem pingentes, formicam pingunt. Si quid enim homo tuto occultarit, hęc cognoſcit.

Neque hoc ſolum nomine, ſed & quod præter cæ-tera animantia ſibi in hyemem cibos congerens, non aberrat à loco vbi condidit, ſed abſque vllo errore ad ipſum peruenit.

50. *Quomodo filium pingunt.*

Filium volentes ſignificare, vulpanſerem pingunt. Hoc enim animal maximè amans eſt liberorum. Si quando enim ipſum venator ſimul cũ paruulis perſequatur; & pater & mater vltro ſe venatoribus dedunt, vt ſeruentur paruuli. Quam ob cauſſam Ægyptiis placuit hoc animal colere.

Vulpanſer eſt de Anſerum genere. Vocatur autem χηναλώπηξ quod in anſerina ſpecie vulpis habeat calliditatem. pullos ſuos (inquit) *AElianus amat impenſius, eamdemq́; operam quam perdix in ijs tuendis ponit. Nam venatorem ſeſe ingerendo eludit, donec tenelli dilabantur.*

51. *Quomodo amentem.*

Pelicanum autem pingentes, amentem ſimul ac imprudentem ſignificant. Quum enim cæterarum volucrum more poſſit in locis editioribus oua reponere, id non facit: quin potius defoſſa terra, illic pullos collocat. Quod vbi deprehenderint homines, locũ illum arido bouis ſtercore circumlinunt, cui & ignem ſubiiciunt. Pelicanus autem conſpecto fumo, dum pennis ſuis ignem vult extinguere, contrà potius earum agitatione accendit. Quo quum conflagrent eius alæ, facilè ab aucupibus capitur. Quam ob cauſſam non conſentaneum exiſtimarunt eo veſci ſacerdotes, qùum omninò pro liberis in diſcrimen ſeſe cõiiciat. Vulgus tamen Ægyptiorum eò veſcitur, vt qui eum dicat non iudicio ac prudentia quadam, vt vulpanſeres, ſed * beneuolentia quadam certamen hoc ſuſcipere.

Amentia.

Attigi etiam Syntagm. 2. l. 3. Symb. 5.

52. *Quomodo gratum indicent animum.*

Gratum indicantes animum, Cucupham pingunt, propterea quod solum hoc ex mutis animalibus, posteaquam à genitoribus educatum fuerit, ijsdem senio confectis parem refert gratiam. Quo enim loco ab eis enutrita est, eodem nidum ipsis extruit, pennis eorum euulsis, cibumque subministrat, donec renatis plumis, parentes sibi ipsi opem ferre queant. Quare & diuinorum sceptrorum cucupha insigne atq; ornamentum apud eos esse solet.

Κυκουφαὸ, *Kiranides l. 10. c. 70. putat esse vpupam, quòd autem Parentum dicitur plumas vellere, intellige plumas defluas, quas ipsi sua sponte exuunt.*

53. *Quomodo iniustum & ingratum.*

Iniustum verò atque ingratum, geminos equi fluuiatilis vngues deorsum vergentes pingũt. Hic enim quum ad ętatis florem peruenerit, cum patre pugnans periculum facit, an præpolleat. Et si quidem pater cesserit, locum ei assignans, ipse cum sua ipsius matre connubium contrahit, & eum sinit viuere. Quod si non sinat pater eum matri iungi; ipsum quum fortior sit ac robustior, interimit. Cęterùm ideò geminos eius vngues deorsum maximè inflexos pingunt; vt qui hoc vident homines, huiusque causam intelligunt, ad beneficentiam procliuiores sint.

54. *Quomodo ingratum bene de se meritos.*

Ingratum atq; infestum ijs à quibus beneficio affectus est significantes, columbam pingunt. Mas enim vbi robustior euaserit, ex consortio matris patrem expellit, itaque ei connubio iungitur. Purum autem hoc animal esse videtur. Siquidem

cum

cum aëris constitutio pestilens est, omniaque tum animata tum inanima, ea afficiuntur; quotquot hoc vno vescuntur animali, ab hac lue seruantur immunes. Ideoque eo tempore Regi in cibo sumendo nihil aliud præter columbas apponitur, idemq; iis qui quod diis ministrent, puri castique permanent. Traditur & hoc animal felle carere.

55. Quomodo id quod fieri non potest.

Quod fieri nequeat, pedes hominis in aqua obambulantes pingunt. Atque aliter idem significare volentes, hominem absq; capite gradientem pingunt: quorum vtrumque quum ex eorum numero sit quæ fieri non possunt; meritò, ad hoc innuendum sumpta sunt.

56. Quomodo regem pessimum.

Regem autem pessimum significantes, anguem pingunt in orbis figuram, cuius caudam ori admouent, nomen verò regis in media reuolutione scribunt, obscurè innuentes se regem pingere orbi imperitantem. Porrò angui apud Ægyptios nomen est Meisi.

Si rectè expendatur Hieroglyphicum nomen κάκιστον *sensui repugnat. Itaque Pierius legit* κάλλιστον, *mallem tamen* κράτιστον, *cùm potentissimum regem designari dicat, qui vniuerso terrarum orbi imperitet.*

57. Quomodo regem custodem.

Aliter quoque regem custodem signantes, anguem quidem vigilantem pingunt, sed pro regis nomine custodem adnectunt. Hic enim totius orbis custos est. Itaque regem assiduè vigilantem esse oportere.

58. Quomodo mundi notent dominum.

Rursus regem orbis moderatorem existimātes, & in-

& indicantes, ipſum quidem anguem pingunt, ſed in eius medio magnam domum effingũt ac repræſentant: nec ſanè abſque ratione. Regia enim domus, quæ ab eo regitur * in mundo eſt.

59. *Quomodo populum regi morigerum.*

Populum regiis iuſſis obſequentem innuentes, apem pingunt. Solæ enim hæ ex omni animantium genere regem habent, quem reliqua apum multitudo ſequatur, cuique non ſecus ac vulgus regi, obtemperet. Innuunt autem obſcurè, tum ex mellis inſigni vtilitate, tum ex vi, quam in aculeo habet hoc animal, vtilem ſimul ac potentem eſſe ad res gerendas regem.

60. *Quomodo regem parti orbis imperantem.*

Regem autem non toti terrarum orbi, ſed parti dumtaxat imperantem volentes ſignificare, anguẽ dimidiatum pingunt: regem quidem per ipſum animal, non toti verò orbi imperantem, ex eò quod dimidiatus ſit, deſignantes.

61. *Quomodo latè rerum potientem.*

Omnium autem moderatorem ex eiuſdem animalis perfectione ſignificant, rurſum integrum pingentes anguem. Sic & apud eos ſpiritus eſt, qui per vniuerſum orbem permeat.

62. *Quomodo fullonem.*

Fullonem indicantes, geminos hominis pedes in aqua pingunt: id quod ex Mercurij ſimilitudine indicant.

63. *Quomodo menſem.*

Menſem autem exprimentes, Lunę figuram eodem, qui ſupra expoſitus eſt, habitu pingunt, complectentem octo & viginti dies æquinoctiales dũtaxat, die ex viginti quatuor horis conſtituto, qui-

bus & exoritur in noſtro apparens hemiſpherio: reliquis verò duobus in occaſu eſt.

64. *Quomodo rapacem, fœcundum, aut furentem.*

Cæterùm rapacem, fœcundum, aut inſanum volentes innuere, crocodilum pingunt, quod fœcundum maximè ſit hoc animal, multoſque liberos procreet, inſuper & crebro in furorem agatur. Vbi enim ab expetita præda exciderit, indignabundus in ſe ipſe furit.

65. *Quomodo ortum.*

Ortum óſtendentes, geminos crocodili oculos pingunt, quoniam oculi huic animali velut ex profundo emergunt.

66. *Quomodo occaſum.*

At occaſum ſignantes, Crocodilum inflexum ac cernuum pingunt. Ad partum enim facilè, & maximè procliue eſt hoc animal.

Quid facit hîc αὐτότοκον quod Mercerus vertit ad partum facile, & maxime procliue. *At Trebatius*, Eſt hoc animal rotũdum, & promiſcue parit. *Nugæ: lege αὐτόσκυπτον καὶ κατωφερὲς τὸ ζῶον, ſuapte natura cernuum & inflexum animal, quo nihil ad ſenſum accommodatius.*

67. *Quomodo tenebras adumbrent.*

Porrò tenebras ſignificantes, Crocodili caudam pingunt. Neque enim aliter ad exitium & internecionem perducit crocodilus quodcumque apprehenderit animal, niſi cauda prius cæſum, inualidum reddiderit. Namque in hac corporis parte præcipua eſt crocodili vis ac robur. Cæterũ qúum quamplurima alia in crocodilorum natura ſigna comperiantur, hæc quæ in primum librum conferre viſum eſt, nunc ſatis erunt.

HORI

HORI APOLLINIS NILIACI, DE SACRARVM APVD ÆGYPTIOS INsculptarum litterarum interpretatione.

LIBER SECVNDVS.

ECVNDO autem volumine reliquorum tibi veram idoneamq; in medium afferam rationem: quæ & quum ex alijs exemplaribus nequaquam sint exposita, necessariò subiungenda censui.

1. *Quid stellam pingentes, innuant.*

Depicta Ægyptiis stella nunc Deum significat, nunc noctem, nunc verò tempus, interdum etiam hominis masculi animam.

2. *Quid aquilæ pullum.*

Et aquilæ pullus masculum, & orbiculatum quippiam indicat.

Vide in obseruationibus.

3. *Quid geminos pedes iunctos ac stantes.*

Gemini pedes simul compacti ac firmati, Solis cursum quum in solstitio est hyberno siue in bruma significant.

Vide ad obseruationem Hierogl. 3 l. 2.

4. *Quid hominis cor faucibus appensum.*

Hominis cor faucibus appensum, boni viri os designat.

De hac cordis significatione dico ad Hierogl. 7. lib. 1.

5. *Quomodo belli aciem, ac frontem exercitus ad prælium instructi.*

Belli

Belli aciem indicant, hominis depictæ manus, altera ſcutum, altera verò arcum tenens.

6. *Quid digitum.*

Hominis ſtomachum demonſtrat digitus.

Stomachus hîc propriè eſt ventriculi orificium ſuperius, ſeu fiſtula per quam cibus in fundum delabitur.

7. *Quomodo morbum ſignificent.*

Flores autem anemones, morbum hominis ſignificant.

In eodem genere Symboli Aſtrampſychus ponit lactucam. Θρίδακας ἐσθίειν ζωμάτων δηλοῖ νόσον. *Nonnulli anemonas morborum Symbolum eſſe dicunt, quòd colligantur, tertianis quartanisq́; remedio.*

8. *Quomodo lumbum hominis.*

Lumbum aut ſtatum conſtitutionemq; hominis volentes notare, os ſpinæ dorſi pingimus.

9. *Quomodo permanens aliquid & tutum ſignificent.*

Coturnicis os pictum, ſtabile ac tutum quippiam indicat, quod difficilè huius animalis os afficiatur ac patiatur quicquam.

10. *Quomodo concordiam.*

Duo homines magiſtratus ornati inſignibus concordiam innuunt.

Inde ἀξιωματικοὶ *publica dignitate fungentes, quo verbo etiam vſus Guillielmus Bibliothecarius in Hadriano II. eum cum Pontificali pallio impoſitum præcedentibus Axiomaticis, & ſubſequente reliqua turba in vrbem redire patriarchiumq́; ſubire conſpexerant.*

11. Quo

11. Quomodo turbam ac tumultum.

Armatus homo sagittasq; iaculans, tumultum significat.

12. Quomodo dimensionem.

Hominis digitus dimensionem notat.

13. Quomodo desponsatam mulierem.

*Desponsatam mulierem volentes ostendere, solis circulum, simul cum stella & ipso disco solis bipartito pingunt. *Prægnantem ms.*

14. Quomodo ventum.

Accipiter ortum versus in sublime tendẽs, ventos ostendit. Item & aliter: Accipiter expansas in aëre alas habens, ventum, qui alas quasdam habere videtur, significat.

15. Quomodo ignem.

Fumus in cœlum ascendens, ignem indicat.

Sic lusit Symposius in fumum. Et qui me genuit sine me non nascitur ipse.

16. Quomodo opus.

Masculi [bouis] cornu pictum, opus notat.

Masculorum cornua maiora sunt & tortuosiora, fœminarum minora & minus flexa.

17. Quomodo pœnam.

At fœminæ cornu depictum, * pœnam ostendit. *Laborem.*

18. Quomodo impietatem.

Imago vmbilico tenus cum gladio depicta impietatem innuit.

19. Quomodo horam.

Hippopotamus depictus horam significat.

Per ὥραν ver intelligendum doceo in obseruationibus.

20. *Quomodo longæuum ac diuturnum.*

Ceruo quotannis cornua renaſcuntur. Is depictus longiſſimam vitam ſignificat.

21. *Quomodo auerſionem.*

Lupus aut canis auerſus, auerſionem monſtrat.

22. *Quomodo futurum opus.*

Auris picta futurum opus ſignificat.

Quia ſcilicet audire oportet, & de rebus gerendis documenta à prudentibus viris accipere, antequam te ad opus accingas. Vel certè per aurem auditores tantum ſapientiæ, non πρακτῆρας ἔργων ſignificat. Quod ſi manum addas auri, tum demum res erit cumulata.

23. *Quomodo percuſſorem aut ſanguinem.*

Hoc eſt ex corrupto Crocodili ſanguine procreata.

Crocodili veſpa * per aërem volans, aut crocodili noxium ſanguinem, aut cædem deſignat.

Σφὴξ *ſcribendum ſine* γ *pro quo* σφίγξ *habet corona pretioſa liber Græcus.*

24. *Quomodo mortem.*

Nycticorax mortem ſignificat: quemadmodum enim hic de repentè pullos [cornicum] noctu, ſic & mors homines nec opinantes inuadit atque opprimit.

Habes hac de re in anthologia lepidum Epigr.

Νυκτικόραξ ᾄδει θανατηφόρον· ἀλλ' ὅταν ᾄσῃ
Δημόφιλος, θνάσκει αὐτὸς ὁ νυκτικόραξ.

25. *Quomodo vetuſtiſsimum.*

Sermones & folia, aut ſignatus liber, vetuſtiſſimum indicant.

26. *Quomodo obſidionem.*

Scala obſidionem, quod inæqualis ſit atque accliuis.

κλίμαξ (inquit) Suidas κοινῶς σκάλα. Significat etiam ſcopulum ſub aquis latentem apud Tretzem Chil. 7. & nauale apud Moſchopulum ad Iliad. l. 1.

27. *Quomodo inexpertum, muſam, aut ſatum.*

Litteræ ſeptem duobus incluſæ digitis, muſam, inexpertum, aut fatum ſignificant.

Parum accuratè hoc Philippus expreſſit, cùm nullam rationem ſubijciat, nec quos digitos quaſue literas intelligat deſignet, itaq; vix coniecturæ anſam reliquit.

28. *Quid linea ſignificet ſuper alteram inflexa.*

Recta linea ſimul cum alterna ſuperne inflexa, decem planas lineas indicat.

Hoc, & huiuſmodi ſigna, ſunt ex hominum impoſitione leuiſſimo plerumq; fundamento, haud diſſimilia ijs quæ Nicolaus Smyrnæus Aſtabaſdas collegit de ſignis numerorum.

29. *Quid innuunt, hirundinem pingentes.*

Omnes parentum opes filiis relictas volentes innuere, hirundinem pingunt. Illa enim iam morti proxima, luto ſeipſam volutat, & pullis latebras comparat.

Diſerte S. Ambroſius l. 5. Hex. c. 17. Hirundo minuſcula corpore ſed egregie pio ſublimis affectu, indiga rerum omnium pretioſiores auro nidos ſtruit, &c.

30. *Quid nigram columbam.*

Mulierem viduam, quæ ad mortem vſque in eo permanſerit vitæ ſtatu, volẽtes ſignificare, nigram pingunt columbam. Hæc enim quamdiu vidua eſt, alteri viro non iungitur.

31. *Quid ichneumonem.*

Hominem inualidum, & qui sibi per se ipse opem ferre nequeat, sed aliorum se tueatur auxilio, volentes monstrare, ichneumonem pingunt. Hic enim conspicatus serpentem, nō protinus in eum irruit, sed vocatis prius clamore aliis, tum demum ei resistit.

Aliam in propulsando hoste ichneumonis industriam doceo ex AEliano Synt.2.l.6. Symb.16.

32. *Quid notent, origanum in sacris insculpentes.*

Formicarum absentiam ac discessum volentes significare, origanum inter sacras scripturas pingunt. Hoc siquidem eo in loco conditum, vnde formicæ prodeunt, eas fugat.

De Origano legendus Plinius l.20.c.17.

33. *Quid scorpium & crocodilum.*

Inimicum cum pari congredientem inimico, indicare volentes, scorpium & crocodilum pingunt: vterque enim alteri mutuum affert exitium. Sin verò victorem alterum, quique inimicum sustulerit, innuant; aut crocodilum pingũt, aut scorpium: si quidem celeriter sustulerit; crocodilum: si lente; scorpium, ob eius difficilem tardumque motum.

De hoc odio scorpij & crocodili attigi quoque nonnihil Synt.2.l.5.Symb.28.

34. *Quid mustelam.*

Vbi mulierem, quæ viri præstet opera, volunt exprimere, mustelam pingunt.

35. *Quid porcum.*

Volentes perditum hominem monstrare, porcum pingunt: quod eiusmodi sit porci natura.

AEgyptijs igitur, Iudæis, & Persis execrationi fuit,

fuit, contra Samijs honori, qui ſuem pro tutela Nauium ſumpſerunt, Τὰ Σάμια πλοῖα Συὸς τύπον εἶχον ἐν ταῖς πρώραις. *Heſychius. Inde explicatur obſcurum prouerbium, quod eſt in ſtromateo.* Ναῦς δέ τις ὠκύπορος σαμίη ὑὸς εἶδος ἔχουσα.

36. Quomodo immodicam iram.

Quod ſi immoderatam iracundiam, ex qua, qui ea eſt commotus, febrim cōtraxerit; Leonem pingunt proprios catulos cauda flagellātem. Leonem quidem ob iracundiam, catulos verò cauda cęſos, quod catulorum oſſa, ſi inter ſe collidantur, ignem emittunt.

Hic ἐκςοῖζειν *Mercerus dicit eſſe* ἐκ ςοᾶς ἐκβάλλειν, *ſed hoc ſine vllo teſtimonio. Lege potius* ἐκςίζειν, *quod eſt etiam flagellare.*

37. Quomodo ſenem Muſicum.

Senem muſicum volentes commonſtrare, cycnum pingunt; quod hic ſeneſcens ſuauiſſimum edat concentum.

κύκνος δὲ θανατῶν ἐμμελεῖς φθόγγοις πλέκει, καὶ τῆς τελευτῆς δεξιοῦται τὸν χρόνον *(inquit) Sapiens Phile.*

38. Quid ſignificent, cæcum ſcarabæum pingentes.

Hominem, qui ex ſolaribus radiis contracta febri perierit, notantes, cæcum pingunt Scarabęum, vt qui ſplendore ſolis excæcatus intereat.

39. Quid mulam.

Sterilem volentes indicare mulierem, mulam pingunt. Hæc enim natura ſterilis eſt.

40. Quomodo mulierem, quæ infantes feminas pepererit.

Mulierem feminas primum infantes enixam ſignificantes, taurum ſiniſtrorſum ſpectantem pingunt. Mares verò rurſus taurum dextrorſum.

Siniſtra enim deterioris eſt Symbolum. Harmenopulus de Sectis, Sabbatianorum hæreticorum meminit, qui ſiniſtram adeò deteſtabantur, vt hac quicquam prehendere piaculum ducerent, vnde Ἀριστεροὶ *hoc eſt ſiniſtri ſunt nominati.* Ἀριστεροὶ καλοῦνται ὅτι τὴν ἀριστερὰν εἰσὶ βδελυσσόμενοι χεῖρα. *Ad id autem Symbolum facit quod ait Phyſiologus De Gallina. Oua è quibus mares naſcentur, Gallina gerit in parte ventris dextra: è quibus fœmina in ſiniſtra.*

41. *Quomodo veſpas.*

Veſpas deſignantes, cadauer equi pingunt. Ex eo enim multæ procreantur veſpæ.

42. *Quomodo mulierem abortientem.*

Abortientem mulierem ſignantes, equam quæ lupum conculcet, pingunt. Non ſolum enim ſi lupum calcarit, abortum facit equa, ſed & ſi lupi calcarit veſtigium, abortit protinus.

Hoc ad δυσπαθείας *referendum de quibus multa paſſim exempla. Sapiens Phile,* ἵππον δὲ ταχὺν ἴχνος ἀμβλύνει λύκου. Καὶ δίφρον ὀξὺν τὸ στυφρὸν τούτου στρέφει.

43. *Quomodo hominem, qui ſeſe reſponſo ab oraculo accepto ſanarit.*

Hominem, qui ſe ipſe ex oraculo priſtinæ ſanitati reſtituerit, volentes innuere, palumbum pingunt lauri folium tenentem. Hic enim vbi morbo laborat, lauri folium in nidum ſuum inferens conualeſcit.

Laurus

Laurus enim præstantißimum censebatur aduersus morbos & maleficia phylacterium, Zenobius centur. 3. Prouerb. 12. ἀλεξιφάρμακον ἡ δάφνη, *vnde* Δαφνίνην φορεῖ βακτηρίαν. Lauream virgam gestat, *de eo dici solet, qui est aduersus insidias munitus.*

44. *Quomodo culicum copiam.*

Excrescentem & aduentantem culicum copiam exprimere cupientes, vermes pingunt. Siquidem ex his gignuntur culices.

45. *Quomodo hominem, qui cum ex se biliosus non sit, ab altero tamen bile commoueatur.*

Hominem, qui suapte natura bile careat, sed eam ab altero suscipiat, notantes, columbam pingunt dorso erecto: illic enim bilem habet.

Sic Achainis Ceruis fel contineri in cauda creditur Aristot. 2. hist. anim. 15.

46. *Quomodo hominem, qui tuto vrbem incolat.*

Vt hominem significent, qui tuto vrbem habitat, aquilam pingunt, quæ lapidem gestet. Hæc enim è mari vel terra sublatum lapidem in suum infert nidum, quo tutior sit ac firmior.

De hoc lapide dico, & applico Synt. 2.

47. *Quomodo inferiorem debilioremq́ue hominem, quem alius persequatur.*

Debiliorem hominem, quem validior ac potētior insectetur, volentes designare, otidem & equū pingūt. Hæc enim equo cōspecto protinus auolat.

Otis auis Tarda *de qua Plin. lib. 10. c. 23. Saltans capitur vnde* χαύνοις καὶ κενοδόξοις ἅτοις ἰκάλοιων. *AElius Dionys. apud Eustatium.*

48. QUO-

48. *Quomodo eum, qui ad proprium patronum confugiens nullum tamen ab eo sentit auxilium.*

Hominem, qui ad proprium patronum confugiat, nec eius subleuetur auxilio, monstrare cupientes, passerem & noctuam pingunt. Hic enim dum aucupum venatione petitur, ad noctuam accurrit, à qua mox opprimitur.

γάτρωνος *nomen recentioribus Græcis vsurpatum vt apud Latinos. Scholiast. Eurip.* γάτρων ἐλευθερώσας τὸν ἀργυρώνητον, *Hesychius putat quoq; centum primos Romuli Senatores* πάτρωνας *nominatos.*

49. *Quomodo hominem, qui quum viribus non valeat, temerè tamen aliquid suscipit, atq; audacius se gerit.*

Imbecillum hominem lasciuientem tamen & audacius aliquid molientem, cùm monstrare voluerint, vespertilionem pingunt. Hæc enim etsi alas non habet, volare tamen conatur.

Neque enim habet pennas ad morem cæterarum Auium.

50. *Quomodo lactantem mulierem, optimeque nutrientem.*

Mulierem lactantem ac benè nutrientem vbi pictura exprimere volebant, turturem pingebant. Sola enim inter omnes volucres, hæc dentes ac mammas habet.

Grauis hic Merceri hallucinatio, & vbi turtures visi cum mammis & dentibus? Omnino vel nomen τριγὼν *positum est pro vespertilione, quod vnum inter volatilia propriè dicitur* τρίγειν, *vt*

author est Iulius Pollux, vel Turturis & vespertilionis Symbola sibi inuicem proxima, in hac imagine ita fuerunt confusa vt τρυγὼν ἀντὶ νυκτερίδος poneretur. Soli enim inter volatilia vespertilioni dentes, & mammæ tribuuntur ab auctoribus.

51. Quomodo hominem qui tripudio capiatur ac demulceatur.

Hominem saltatione tibiarumque cantu gaudentem notantes, turturem pingunt. Hæc siquidem tibia ac saltatione capitur.

52. Quomodo sacris initiatum hominem.

Rebus sacris ceremoniisque addictum significantes, cicadam pingunt. Hæc enim non ore, sed dorso resonans, pulcherrimum edit dulcissimumque concentum.

Vox τελετὴ non pro mysta sed pro initiatione & sacra ceremonia vsurpanda. Cæterùm de Cicada habes etiam illud Anacreontis σχεδὸν εἶ θεοῖς ὅμοιος.

53. Quomodo seorsum agentem regem, nec subiectorum lapsibus veniam dantem.

Regem qui solitudine gaudeat, quique errata non condonet, si velint significare, aquilam pingunt. Hæc enim desertis in locis nidum sibi construit, sublimiusque ceteris volucribus volat.

54. Quomodo diuturnam rerum instaurationem.

Instaurationem autem diuturnam, & quæ post multa fiat sæcula, volentes indicare, phœnicem auem pingunt. Hic enim dum nascitur, rerum vicissitudo fit & innouatio, Gignitur autem hunc in modum:

modum: Iam iam moriturus phœnix in terram sese summo impetu proiicit, vnde & vulnus accipit. Ex sanie verò [vulneris] defluente alius gignitur, qui simul ac pennæ ei natæ sunt, cùm patre Heliopolin, quæ in Ægypto est, proficiscitur: quo quum peruenerit, pater illic, simul ac Sol ortus est, moritur: post cuius mortem pullus in suam redit patriam. At phœnicem hunc vita functum Ægyptij sacerdotes sepulturæ mandant.

Hic nouam instaurationis Phœnicis rationem affert, de qua in obseruationibus.

55. *Quomodo patris amantem.*

Patris studiosum hominem innuentes, ciconiam pingunt. Hæc enim à parentibus enutrita numquam ab ipsis seiungitur, sed ad extremum vsq; senium vna permanet, pietatem ipsis obseruantiamque rependens.

56. *Quomodo liberos matribus insidiantes.*

Liberos matri insidiantes vt demonstrent, viperam pingunt. Nam hæc non iuxta cæterorum animantium naturam in lucem editur, sed exeso diruptoque matris prodit vtero.

57. *Quomodo hominem, qui ab accusatore conuiciјs affectus, morbum inde contraxerit.*

Hominem, qui ex accusatore conuiciis affectus in ægritudinem inciderit, significare cupientes, basiliscum pingunt. Hic enim proplus accedentes afflatu suo perimit.

Quin ipse repercusso halitu se necat ad speculum. Ostendo ex AEliano Symb. Syntagm. 2.

58. *Quomodo hominem, qui igne vratur.*

Hominem, qui igne comburatur dum significant, Salamandram pingunt. Hæc enim vtroque capite interimit.

Mira-

Miratur Gesnerus vir multæ lectionis Salmandras hic dici bicipites, & meritò, plagam vidit non tamen sanauit. Existimarim ego sic legendum αὕτη γὰρ ἑκατέρῳ τῇ κεφαλῇ ἀναιρεῖ. Ignẽ vtrimque, hoc est ab vtroq; latere cingentem extinguũt, & id capite à quo maximè frigidus humor instillatur quo scholiastes Nicandri ignem extingui voluit. Porrò quando audis hominẽ πυρὶ καιόμενον exhiberi per Salmandram, intellige flammis obsessum, non consumptum.

59. Quomodo cæcum hominem.

Cæcum significantes, talpam pingunt, qui neq; oculos habet, neque omnino videt.

60. Quomodo hominem, qui domi sese continet.

Hominem, qui domo non exeat significantes, formicam simulq; pennas vespertilionis pingunt. Huius enim pennis ad formicarum nidos admotis, nulla ex ipsis egreditur.

61. Quomodo hominem, qui sibi ipse damni ac perniciei autor sit.

Eum qui proprio, & à se illato damno lædatur, volentes signare, castorem pingunt. Hic enim quum se venatione peti videt, proprios testes euulsos in prædam obiicit.

Ὄρχεις κάστορος ὀνομάζουσι καστόριον ἔνδοξόντε καὶ πολύχρηστον φάρμακον. *De hac tamen abscißione disceptant auctores, quos vide apud Gesnerum.*

62. Quomodo hominem, qui sibi inuiso filio hæreditatem reliquerit.

Hominem cuius bonis inuisus filius successerit, innuentes, simium pingunt, retroq; paruum alterum. Is enim quum geminos pariat, ex his alterum

ſupra modum diligit, alterum edit. Quem autem diligit, ante ſe aſſiduè geſtans, ſuffocat. At quem odit, retro habet, & deinceps educat.

Hæc φιλοστοργία *maximè eſt circa recentē prolem,* τὰς πιθήκους γὰρ φασὶν, ἐπειδὰν τέκωσιν ὥσπερ ἀγάλμασιν ἐνατενίζειν τοῖς βρέφεσιν ἀγαμένας τοῦ κάλλους. *Syneſius ep. 1.*

63. Quomodo hominem lapſus ſuos tegentem.

Cùm notare eum volunt, qui delicta aut errata ſua occultet, ſimium meientem pingunt. Hic enim meiens vrinam occulit.

Annotaui ſimile in Aue δικαία, *lib. 10.*

64. Quomodo eum, qui auditu magis valeat.

Eum qui acutius audiat volentes innuere, capram pingunt, quæ & naribus, & auribus reſpirat atque audit.

Ῥωθωνία μυκτῆρες. *Anonymus liber de nuptijs Theſei.*

65. Quomodo inſtabilem.

Inſtabilem quempiam, neque in eodem perſiſtentem ſtatu, ſed modo, robuſtum & audacem, modo verò imbecillum ac timidum volentes deſignare, hyænam pingunt. Hæc enim nonnunquam mas eſt, nonnumquam femina.

Confutat hanc Ori & cæterorum de hyæna ſententiam Clemens Alexand. vt docui Syntag. 2.

66. Quomodo eum, qui ab inferioribus victus ſit.

Eum, qui inferiori & inualidiori ceſſerit, quum innuere volunt, geminas pelles pingunt; hyænæ vnam

vnam,alteram pardi. Hæ enim si simul iungantur; pardi quidem pellis pilos abijcit, altera non item.

Attigi etiam Syntagm. 2.

67. *Quomodo hominem inimico superiorem, vel inferiorem.*

Eum qui inimico superior euaserit, monstrantes, hyænam ad dextram versam pingunt: rursus eandem sinistrorsum, victum indicantes. Hæc enim quum ab aduersario inuaditur, si ad dexteram deflexerit, insequentem interimit: si ad sinistram, ab eodem perimitur.

68. *Quomodo eum, qui intrepidè oblatas sibi pertulerit calamitates.*

Eum qui ad extremum vsque vitæ spiritum omnes, in quas incidit calamitates, æquo & constanti superarit animo, si velint monstrare, pellem pingunt hyænæ. Hac enim succinctus quis, etsi per medios hostes feratur, intrepidus illæsusque præteribit.

Attigi etiam l. 5. Symb.

69. *Quomodo hominem ab hostibus oppressum.*

Circumuentum oppressumque ab hostibus, & qui minimo damno sese à discrimine exemerit, indicare volentes, lupum pingunt, amissa extrema cauda. Hic enim à venatoribus indagandus, pilos extremamque caudam resecat.

70. *Quomodo hominem ea timentem, quæ sibi ex improuiso, occultaq; quadam ratione contingunt.*

Eum qui discrimina timeat, sibi ex insperato occultoque obiecta, cùm monstrare voluerint; lupum ac lapidem pingunt. Hic enim neque sibi à ferro neque à virga, sed à lapide dumtaxat timet.

Nimirum si quis in eum lapidem coniecerit, consternatum illico deprehendet: & vbicumque lapis ei vulnus inflixerit, ibi succrescere solent pullulareque vermes.

Narrat tamen Gesnerus hominem tympanum gestantem lupo occurrisse, quem frustra lapidibus impetitum nullatenus abigere potuit: At vbi tympani strepitu increpuit, statim procul à se expulit.

71. *Quomodo hominem ob iracundiam igne castigatum.*

Hominem igne castigatum, idque ob furorem, volentes monstrare, leones & faces pingunt. Nihil enim æquè timet leo, atque accensas faces, nullaque magis re domatur, quam his.

Hoc confirmat Oppianus lib. 4. De venatione, versu 132.

Ἔξοχα γὰρ δείδοικε πυρὸς μένος. Ηὐχομος λὶς, *& quomodo venatores facibus instructi leones insequantur describit eodem loco fusius.*

72. *Quomodo febricitantem hominem, qui sibi ipse medeatur.*

Eum, qui febri laborans se ipse curet, monstrãtes Leonem pingunt, qui simiam voret. Is enim febre correptus, si simiam vorarit, protinus conualescit.

Aliter accommodo lib. 3. Syntagm. 2.

73. *Quomodo hominem prioribus damnis & calamitatibus admonitum ac emendatum.*

Eum, qui ex ijs, in quas paulò antè inciderit, calamitatibus posteà modestior euaserit, si innuere velint, taurum pingunt caprifico reuinctum. Is enim, si ferociat; caprifico ligatus mansuescit.

74. Quo-

74. *Quomodo hominem necdum certâ ſtabilique temperantia præditum.*

Dubium parumque ſtabilis temperantiæ hominem volentes oſtendere, taurum pingunt dextro genu alligatum. Hunc enim ſi dextro genu vinxeris; iuncturam pedis conſequi deprehendes.

Καρποδέσμιον παρακολουθοῦντα εὑρήσεις. Iũcturam pedis conſequi deprehendes (*inquit Mercerus*) *valdè obſcurum eſt quid velit. Significat potius vinculum, & (vt ait vetus Gloſſarium) faſciolam aut funem articularium quàm iuncturam pedis. Innuitq́ bouem ita religatum ſuum trahere vinculum, nec recte coërceri.*

75. *Quomodo domeſticum ouium & caprarum mactatorem.*

Eum qui mactandis ouibus & capris domum exhaurit & perdit, volentes ſignificare, ea pingunt animantia conyza veſcentia. Hanc enim herbam vbi paſta fuerint, ſiti detenta pereunt.

Κόνυζα *eſt cunilago cuius meminit Dioſcorides l.4.c.365.*

76. *Quomodo hominem edentem innuunt.*

Veſcentem hominem ſignificantes, pingunt crocodilum ore aperto. Hic enim *

77. *Quomodo rapacem & inertem.*

Rapacem ſimul & pigrum inertemq; hominem ſignificant, crocodilum pingẽtes, qui Ibis pennam in capite habeat: Hunc enim ſi Ibis penna tangas, immotum deprehendes.

Attigi etiam Syntagm.2.

78. *Quomodo mulierem ſemel enixam.*

Semel enixam mulierem ſignificant leænam pingentes. Hæc enim bis vterum non fert.

Commentum Ægyptiorum, hoc putat Aristot. & Plin. l. 8. c. 16.

79. Quomodo hominem primo rudem, informemq́ue editum.

Hominem, qui initio quidem informis natus sit, sed posteà formam acceperit, innuunt depicta vrsa prægnante. Hæc namque sanguinem primo cōdensatum & concretum parit: hunc posteà proprijs fouens femoribus, efformat, linguaque lambens perficit.

Attigi quoque Syntagm. 2.

80. Quomodo robustum hominem, quæque è re sua sint subolfacientem.

Eum qui simul & viribus & ingenio valeat ad ea dignoscenda, quæ vtilia sint, volentes significare, elephantum pingunt cum sua proboscide. Hac enim odoratur, & incidentia consequitur.

81. Quomodo regem à stultitia imprudentiaq́ue abhorrentem.

Regem qui omni studio stultitiam fugiat atque imprudentiam, significant elephantum & arietem simul pingentes. Ille enim viso ariete fugit.

82. Quomodo regem, qui nugatorem auersetur.

Regem qui nugacem vitet hominem, significāt elephantem cum porco pingentes. Is enim voce porci audita, aufugit.

Fuit itaque illud egregium Megarensium stratagema, qui porcos pice oblitos, & mox igne flammatos in Antipatri elephantos immiserunt, meminit Ælianus de animalibus lib. 16. c. 36.

83. Quomodo hominem, qui celeriter quidem, sed inconsulto inconsiderateq́ue moueatur.

Eum

Eum ſignificantes, qui agilis ſit & velox, abſque iudicio tamen ac ratione feratur, ceruum depingunt, & viperam. Hac ſiquidem conſpecta, temerè in fugam vertitur ceruus.

Alij tamen viperas à ceruis capi & interimi narrant, vt Geſnerus, &c.

84. *Quomodo hominem, qui ſuæ proſpiciat ſepulturæ.*

Vt denotent eum, qui de ſua ſolicitus eſt ſepultura, elephantem pingunt proprios dentes defodientem. Hos enim vbi exciderint acceptos in terram condit.

85. *Quomodo hominem qui plenam iuſtamque ætatem vixerit.*

Eum qui iuſtam hominis ac legitimam vixerit ætatem, volentes monſtrare, cornicem mortuam pingunt. Hæc enim centum iuxta Ægyptiorum morem computatis annis viuit. Conſtat autem Ægyptiacus annus quatuor vſitatis & communibus annis.

86. *Quomodo hominem, qui ſuum ſcelus ac maleficium tegat.*

Deſignantes hominem, qui ſceleſtum ſuum ac malignum occultet animum, ne à ſuis noſcatur, pardum pingunt. Hic ſiquidem clanculum alia perſequitur animantia, nec ſinit * impetum ac pernicitatem innoteſcere, qua in illis perſequendis vtitur. *odoratum.*

87. *Quomodo hominem adulatione deceptum.*

Eum qui aſſentatione captetur, innuentes, ceruum cum tibicine pingunt. Is enim dum ſuauiſſimum audiens canentium modulatum, ingenti veluti demulcetur voluptate, facilè in venatorum manus incidit.

88. *Quomodo præsagium copiosæ vindemiæ.*

Præsagium copiæ vini significantes, vpupam pingunt: quæ si ante vitium tempus cecinerit, insignem vini bonitatem simul & copiam prænunciat.

Id quoq; attigit Gesnerus ex Oro in vpupa sectione de Iconibus.

89. *Quomodo hominem, cui vuæ esus nocuerit.*

Vuæ esu læsum & sese curantem notantes, vpupam pingunt, & adiantum herbam. Hæc enim si vua comesta læsa fuerit, adiantũ ori inserens, certo decurso spatio, pristinam recipit valetudinem.

90. *Quomodo hominem sibi ab hostium inimicorumue insidijs cauentem.*

Sibi ab aduersariorum insidiis cauentem quum volunt significare, gruem vigilantem pingunt. Hæ enim hoc se ipsas præsidio custodiunt, tota nocte per vices excubias agentes.

Ορδινον. *Vox Romana, Græca ciuitate donata qua vsus est etiam Macarius Xinus aduersus Saracenos & Constantinus in Tacticis*, λοχαγὸς δὲ λέγεται ὁ πρῶτος τοῦ στίχου, ἤγουν τοῦ ὀρδίνου.

91. *Quomodo senem fame enectum.*

Senem, qui fame perierit, volentes monstrare, aquilam pingunt adunco rostro. Huic enim senescenti aduncum fit rostrum, itaque inedia perit.

92. *Quomodo hominem, in perpetuo motu atq; animi agitatione degentem.*

Eum qui in continuo motu, & animi intentione vsque adeò versetur, vt ne vescens quidem quiescat, significantes, cornicis pullos pingunt. Hæc enim etiam volans pullos pascit.

93. *Quomodo hominem sublimium rerum peritum.*

Sideralis ſcientiæ gnarum cùm ſignificant, gruem volantem pingunt. Illa enim altè admodum volat, vt nubes è proximo conſpiciat, neque tempeſtate agitetur, atque ita altam agat quietem.

94. *Quomodo hominem proprios à ſe dimittentem liberos ob paupertatem.*

Hominem, qui inopia preſſus liberos valere iuſſerit, notantes, accipitrem prægnantem pingunt. Is enim cum tria oua pariat, vnicum quod nutriat ſeligit, reliquis duobus fractis. Hoc autem facit, quòd per id tempus vngues amittat, ideoque tres pullos ſimul educare non poſſit.

95. *Quomodo hominem, mouendis pedibus cunctabundum ac lentum.*

Hominem pedum motu tardum & ſegnem volentes monſtrare, camelum pingunt. Hic enim ſolus ex omnibus animantibus femur inter eundum inflectit, quare etiam κάμμηρος Græcè hoc eſt camerus à femoris inflexione dicitur.

96. *Quomodo impudentem hominem, acutiq; ac celeris viſus.*

Hominem inuerecundum, & viſu celerem deſignantes, ranam pingunt. Hæc enim non alibi ſanguinem habet quam in oculis. Porrò qui illos ſanguine reſperſos habent, impudentes dicunt. Ergo & poëta: Ebrie, luminibus canis, effrons, pectore cerui.

97. *Quomodo hominem qui ſeſe mouere nequiuerit.*

Hominem, qui cum diu ſeſe mouere non potuerit, poſteà tandem pedibus moueatur, demon-

ſtrantes, ranam pingunt poſteriores pedes habentem. Hæc enim primò ſine pedibus naſcitur, ſed
prius. poſtea, dum augetur, pedes * aſſumit poſteriores.

98. Quomodo omnibus inimicum hominem.

Omnibus infeſtum, & qui cæterorum conſortium fugiat, oſtendere volentes, anguillam pingunt. Hæc enim cum nullo alio piſce commercium habere deprehenditur.

Idem habet AElianus de Animalibus Anguillas ſeparatim ab alijs piſcibus viuere, neq; cum ijs temerè inueniri.

99. Quomodo hominem multos in mari ſeruantem.

Hominem multos in mari ſeruantem ſignare volentes, torpedinem piſcem pingunt. Hæc enim vbi piſces multos viderit, qui natare non poſſint; ad ſe trahit, ac eos ſeruat.

Aliorum quidem auctorum hoc nemo tradit, ſed vno omnes ore contradicunt. Itaq; hic auctor Ori interpres νάρκην *fortaſſe poſuit pro Nautilo ſeu Nauta piſce, cuius mira in natando induſtria, de qua vide Ariſtotelem l.9. de Animal. c. 37. & Oppian. l.1.* ἁλιευτικῶν.

100. Quomodo hominem, qui vtilia ſimul & inutilia malè conſumpſerit.

Hominem, qui vtilia ſimul & inutilia malè conſumpſerit, indicantes, polypum pingunt. Ille enim, quum multa eaque intemperanter voret, cibum in cauernas reponens congerit, & quum vtilia conſumpſerit, tum & quę ſuperſunt inutilia abijcic.

101. Quo-

101. Quomodo eum, qui ſuæ gentis hominibus imperitat.

Suæ nationis & generis hominibus imperantem quum denotare volunt; carabum & polypum pingunt. Ille enim polypis imperat, interque eos primas tenet.

102. Quomodo hominem, qui ſui curam rationemq; non habeat.

Patrem, aut hominem qui ſe ipſe non curet, ſed à domeſticis & propinquis curetur, volentes ſignificare, oſtreum & cancrum pingunt. Hic enim carni oſtrei velut agglutinatus manet: vnde & ex conſecutione nominis, πιννοφύλαξ, quaſi oſtrei cuſtos vocatur. Oſtreum igitur planè hiat in concha eſuriens. Si itaque dum hiat, piſciculus aliquis irrepſerit, mordet cancer vngula oſtreum: quod ſentiens concham claudit, atque ita piſciculum venatur.

Hoc AElianus Plinius & cæteri meminere, vide Syntagm. 2.

103. Quomodo hominem ingluuie laborantem.

Hominem gulæ deditum deſignare volentes, ſcarum pingunt. Is enim vnus ex piſcibus ruminat, & omnes occurſantes piſciculos deuorat.

Vide num λαιμὸν ἔχοντα ſit legendum, λαιμὸς eſt gula: vel certè παροιμιακῶς Lamiam habere dicuntur, qui gulam habent aut ventrem inſatiabilem. Nam λάμια apud Heſychium eſt bellua, vel mulier inſigni voracitate. Quod autem hic tradit de ſcaro id ipſum habet Ariſtoteles. Scaro diuerſa omnino ventris ſpecies eſt, &

 rumi-

ruminare solus piscium quadrupedum ritu creditur.

104. Quomodo hominem cibos vomentem.

Eum qui vbi sumptos cibos euomuerit, auidè rursum cibos vorat, vt satiari non posſit, significantes, felem aquaticum pingunt. Is enim ore parit, & natans fœtum absorbet.

Hoc ipsum Glauco pisci & caniculæ marinæ tribuit AElianus l.1. de Animal. c.16. & 17. vt ostendo Syntagm 2.

105. Quomodo hominem, ob cædem factam supplicio affectum.

Hominem, qui cædis admiſſæ pœnas dederit, quemq; pœnituerit, designare volentes, turturem laqueo implicatam pingunt. Hæc enim capta spinam, quam in cauda habet, abijcit.

Non de turture aue, sed de pastinaca pisce intelligit, quem Græci τρυγόνα nominant. Spina autem caudæ, est radius siue stimulus, quem hic piscis habet insignem. Dioscor. lib. 2. c. 22. τὸ κέντρον τῆς οὐρᾶς *nominat.* βέλος ῥίγιστον. *Oppianus, qui eius venenum disertè describit l. 2. de piscatu, lege igitur hamo,* ἀγκίστρῳ, *non* laqueo, *vt reddit Mercerus, implicatam Pastinacam.*

106. Quomodo eum qui profusius alienis vescatur.

Eum qui & aliena intemperanter decoquat, & demum sua consumpserit, designantes, polypum pingunt. Is enim si victu aliunde quæsito indiguerit, propria edit flagella.

πλεκτάνας, *alij Cirros & acetabula nominant.*

107. Quomodo eum, qui rerum honestarum amore flagret.

Eum qui toto pectore in res pulcherrimas incumbit, ac tamen in calamitates incidat, volentes innuere; ſepiam pingunt. Hæc enim ſi viderit à quopiam ſibi inſidias ſtrui, in aquam ex aluo nigerrimum effundit ſanguinem: ex quo fit vt iam conſpicua non ſit, atque ita euadat.

Aliter accommodo Syntagm. 2.

108. *Quomodo hominem, qui vim quandam habeat ſibi alios conciliandi ac deuinciendi.*

Quum hominem ſignificant, qui alios ſibi continenter deuinciat & demereatur, lyram pingunt. Hæc enim continenter ſuum retinet concentum.

Videtur alluſiſſe S. Ignatius Martyr, in epiſt. ad Philippenſes, cùm verum Epiſcopum deſcribens ait, Συνήρμοσαι γὰρ ἐντολαῖς κυρίου καὶ τοῖς δικαιώμασιν ὡς χορδαὶ κιθάρᾳ.

109. *Quomodo eum, qui antea mente alienatus fuerit, ſed poſtea reſipuerit.*

Eum volentes oſtendere, qui quum quondam mente alienatus eſſet, ad ſe demum redierit, certumque vitæ ſuæ ordinem ac rationem inſtituerit, fiſtulam pingunt. Hæc ſiquidem animum demulcet, & ea in memoriam reducit, quæ ex animi ſententia & cum voluptate quis geſſerit; Inſuper & maximè compoſitum edit ſonum.

110. *Quomodo eum, qui ius ex æquo omnibus tribuat.*

Eum qui ius æquè omnibus impertiatur ſignificare volentes, ſtruthiocameli pennam pingunt. Hoc enim animal præter cætera pennas alarum vndequaque æquales habet.

Stru-

Struthionem λιβύης πτερόεν βοτὸν ἀγκυλόδειρον *nominat Oppian. lib. 4. de Piſ.*

III. Quomodo hominem ædificandi ſtudioſum.

Ædificandi cupidum hominem volentes innuere, hominis manum pingunt. Hæc enim omnia efficit opera.

Hori Apollinis Niliaci ſacrarum ſcripturarum Finis.

EX
CLEMENTIS ALEXANDRINI LIBRO QVINTO STROMATVM HIEROGLYPHICA.

I.

ORRO Dioſpolei, quæ eſt vrbs Ægypti, in æde ſacra quæ vocatur Pylon, expreſſus eſt puellus ſignum generationis: ſenex verò interitus: & rurſus Dei ſymbolum accipiter, vt piſcis ſymbolum odij, & in alio rurſus ſignificato Crocodilus eſt ſignum impudētiæ, videtur ergo vniuerſum hoc ſymbolum ſimul poſitum hoc ſignificare! *O qui naſcimini & interitis, Deus odio impudentiam habet.*

II.

Quinetiam Dionyſius Thrax Grammaticus in libro de Declaratione Symboli, De *Rotulis*, dicit

ad

ad verbum: significant autem non per verba solum, sed etiam per Symbolum nonnulli actiones: per verba quidem, sicut se habent, quæ dicuntur præcepta Delphica: *Nihil nimis:* & *Nosce teipsum,* & quę sunt his similia: per symbola autem, vt & rota, quæ vertitur in deorum templis, quę tracta est ab Ægyptijs, & rami, qui dantur iis, qui adorant. Sic enim Orpheus Tracius.

Ramorum ast quis sunt hominum terrestria curæ,
Non vno stant fata loco in mente, omnia circum
Voluuntur, nec fas vna est consistere parte:
Sed quam cæperunt cursus partem omnia seruãt.

Rami aut vt sunt Symbolum primi nutrimenti, aut vt sciat vulgus fructus quidem omnino germinare & augeri, longissimo tempore permanentes: se autem accepisse exiguum vitæ tempus ea de causa volunt dari ramos: fortasse autem etiam vt sciant quod sicut ij rursus vruntur, ita illosque hanc vitam cito esse relicturos & ignis opus futuros.

III.

Ex Ægyptiis alij quidem in nauigio, alij verò in Crocodilo Solem ostendunt: significant autem quod Sol per aërem dulcem & humidum ingrediens, gignit tempus, quod ænigmaticè significat Crocodilus per quandam aliam sacerdotalem historiam.

IV.

His accedit, quod roboris quidem, & fortitudinis signum est eis Leo.

Magnique animi, fiduciæ & libertatis equus.

V.

Sicut certè & ipsius terræ & agriculturæ & alimenti est bos.

Robo-

VI.

Roboris autem rurſus cum ingenij ſolertia, Sphinx, quæ totum quidem corpus habet Leonis, faciem autem hominis.

VII.

His quoque ſimiliter ingenij ſolertiam & mentem, & vires, potentiamque, & artem homo ſignificans, ab eis in ſacris inſculpitur.

VIII.

Aiunt quidem certè Idanthuram quoque Scytharum regem, vt refert Pherecydes Syrius, Dario qui Iſtrum traiecerat, bellum minantem, Symbolum miſiſſe pro literis, murem, ranam, auem, iaculum aratrum. Cùm autem de his vt erat conſentaneum exorta eſſet dubitatio, Orõtopagas quidem tribunus militum dicebat eos tradituros Imperium, coniectans ex mure quidem habitationes: ex rana autem aquas: ex aue verò aërem: ex iaculo autem arma: ex aratro verò regionem: Xiphodres autem contra eſt interpretatus. Dicebat enim, Niſi tanquam aues euolauerimus, aut tanquam mures terram, vel tanquam ranæ aquam ſubierimus, illorum tela non effugiemus.

IX.

Anacharſin quoque Scytham dicit dormientem, ſiniſtra quidem continuiſſe pudenda, os autem dextra, ſignificãtem oportere quidem vtrumque, ſed maius eſſe linguam cohibere quam voluptatem.

X.

Iam verò in iis quoq; quę ab iis vocantur Deorum κωμασίαι, aureas imagines, duos quidem canes, vnum autem accipitrem, & Ibin vnam circumferunt: & quatuor imaginum ſimulacra vocant quatuor literas. Atq; duo quidem canes ſunt

Symbola duorum hemisphæriorum, vt quæ circumeant & custodiant: Accipiter verò Solis, est enim igneus, & qui vim habet interimendi: Pestilentes itaque morbos Soli attribuunt. Ibis autem Lunæ, nam vmbrosa cum nigro, lucida cum albo, plumarum contendebant. Sunt autem alij, qui volunt tropicos significari à canibus, qui custodiunt & instar ianitorum obseruant accessum Solis ad Austrum & Septentrionem. Æquinoctialem autem, qui est altus & perustus, significat accipiter, sicut Ibis obliquum seu signiferum. Numeri enim inuentionis & mensuræ, maximè ex animalibus Ibis videtur principium præbuisse Ægyptiis, sicut ex circulis obliquis.

EX DIODORO

BIBLIOTHECÆ HISTORICÆ LIBRO III.

I.

ACCIPITER illis cuncta quæ celeriter fiunt significat: quod auis hæc omnium sit velocissima.

II.

Crocodilus omnis malitiæ index est.

III.

Oculus iustitiæ seruator, & custos corporis.

IV.

Dextera passis digitis victus suppeditationem.

V.

Sinistra contracta conseruationem facultatum & custodiam denotat.

EX S. EPIPHANII EXPOSITIONIBVS.

I. DEVS COGNITV DIFFICILIS.

Leo sua obtegens vestigia.

Meminit quoq; AElianus l. 11. c. 30. Isid. l. 1. Orig. c. 2.

VM leo in monte oberrat, & venatorem odoratur, sua ipsius vestigia cauda obtegit; ne illis insistentes venatores, lustrum inueniant, atque ipsum capiant.

Interpretatio siue apodosis.

Sic Dominus noster IESVS Christus spiritualis Leo, qui vicit ex tribu Iudæ, radix Dauid, a Patre missus, sui ipsius spiritualia cooperuit vestigia, id est, diuinitatem suam; se enim exinaniuit, & in Mariæ ventrem descendit, vt saluaret fraude deceptum hominum genus. Et verbum caro factum est, & habitauit in nobis: quapropter illi, qui ignorabant, desuper illum descendisse, dicebant; Quis est iste Rex gloriæ? Sanctus verò Spiritus, Dominus, inquit, virtutum, ipse est Rex gloriæ.

ALITER.

Nec aliter tu spiritualis homo, cùm feceris eleëmosynam, sinistra tua dexteræ opus ignoret, ne te diabolus ex bonis operibus inuestiget, & ad peccandum alliciat.

II. VITA

II. VITA PER CHRISTVM.

Lux & Spiritus à Leone catulus redditus.

LEAENA mortuum & cæcũ edit catulum, iuxta quẽ defixos in illum habẽs oculos triduo cubat; his verò transactis leo accedit, & in catulũ spirat, qui statim & ad vitam reuocatur, & lumen oculorum recipit. Cùm verò dormit, euigilant eius oculi ita, vt venatorem ab septem stadijs præsentiat; ipsumque fugit, neque ab illo capitur. *Orig. hom. 17. in c. 49. Genes. hoc idẽ attigit.*

APODOSIS.

Sic gentes, quæ non credebant, per trium dierum sepulturam & Domini nostri Iesu Christi resurrectionem respexerunt, & ad vitam reuocatæ sunt. Ante baptismum enim & mortuæ & cæcæ dicebantur: verum à leæna, id est, ab sancto Spiritu per triduum sepulturæ obseruabantur, cum autem eo, hoc est, viuificum Verbum venit, & in ipsos Spiritum sanctum inspirauit, ad vitam eos reuocauit, & omnes ab inferno eduxit.

III. CHRISTIANVS A DAEMONE, Irretitus.

Vrus ad Tanyn captus.

VRvs, animal omnium maximum, similis est boui, duoq; habet cornua in modum serræ, estque præ omnibus animalibus terribile aspectu: itaq; proceras arbores quatiens, illas disseat, ramosq; præscindit, nec est vllum animal illo ortius. Pascitur non longè ab Oceano, continuò erò vt bibit, veluti ebrius ludit, cornibusque tanuam bos terram petit. Est autem illic arbor dicta Tanus, viti similis & alba ramis, quos cùm Vrus,

capite concutit, cornu vincitur. Accedit itaque venator, & cornu alligatum deprehendit, illumque opprimit.

APODOSIS.

Tu igitur, ô spiritualis homo, considera quanto te Vro generosiorem fecerit Deus: loco enim duorum cornuum, duo tibi dedit testamenta, nouum videlicet & vetus, quæ cornua sunt contra potestates aduersas, vt ne te circumueniat diabolus: ait enim Propheta: In te inimicos nostros ventilabimus cornu.

ALITER.

Oceanus copiam diuitiarum significat, Tanus verò vitæ voluptatem, qua implicitus homo fidem negligit, venator igitur, hoc est, diabolus, illum aggreditur, quem voluptatibus mancipatum, fidemque negligentem inueniens, in suam potestatem redigit.

IV. PRIMI HOMINIS LAPSVS.

Elephas à fœmina deceptus.

Hæc de Elephante historia recentiores etiam habet auctores vt Vincẽtium, quos credibile est hunc locum compilasse.

ELEPHAS maximum est animal, proboscidemque habet, qua, quæ ipsum adoriuntur animalia, percutit. Hac cibum & potum sibi subministrat, non enim habet compages, propensusque pascitur, genua haud incuruans. Femina herbam, quæ mandragora dicitur, quærit, quam gustat, & coëundi cupiditate accensa, ad maremque properans, illam ipsi offert. Mas verò vt comedit, ardet libidine, & feminæ miscetur. Iam cum instat pariendi tempus lacum ingreditur, pertentatque aquam; qua mammillas vsque pertingente parit. Si enim in terram ederet fœtum, haud eleuari

eleuari posset, cùm membrorum compagibus careat.

APODOSIS.

Manifestum est, primum parentem Adamum, non vt Euam obedientiæ lignum prægustasse: illa enim dedit viro; qui vt comedit, sensit præceptum Domini transgressum esse. Quis igitur partus? peccatum: & lacus vbi peperit quis? Paradisus.

V. CHRISTIANVS POENITENS.

Ceruus ad fontes.

CERVVS similis est siluestri capreę: illius cornua tribus ramis distinguuntur, vt & triplex est eius vitæ reparatio. Viuit enim annos quinquaginta, nemorumque siluas, & montium valles, vt velocissimus cursor contento gradu perlustrat, serpentiumque cauernas odore indagat; & sicubi serpens delitescit, è vestigio subodoratur, statimque nares ad limen cauernæ admouet, halitumque trahit: prodiens igitur serpens in fauces cerui sese ingerit, ille obuium deuorat, qua de causa appellationem sortitus est, videlicet quòd ex imò serpentes ad se attrahat. Postquam autem serpentem ex cauernis cepit, illico ad aquarum fontes decurrit: quòd si trium horarum spatio aqua se explere non potest, moritur: sin autem aquę potus obtingat, ad annos denuo quinquaginta vitam protrahit. Vnde Propheta Dauid: Sicut desiderat ceruus ad fontes aquarum, sic desiderat anima mea ad te Deus.

Geoponicum auctor l. 9. c. 5. Huius proprietatis rationem reddit, quod Ceruus afflans serpentem afficiat eum vertigine.

APODOSIS.

Tu igitur, ſpiritualis homo, tres habes reſtaurationes, baptiſmum ſcilicet incorruptionis, filialis adoptionis gratiam, atque pœnitentiam, ſi quando ſerpentem, id eſt, peccatum intra cordis receſſus deprehenderis, ad fontes aquarum, hoc eſt, ad ſcripturarum ſcaturigines ſtatim confuge; ſanctam videlicet gratiam (quemadmodum Prophetæ interpretantur) hauri: nam ſi pœnitentiam egeris, ab ea iterum, deleto penitus peccato, reparaberis.

VI. POENITENTIA ET RENOVATIO.

Aquilæ iuuentus.

Non diſſimilis eſt Sadaiæ de Aquila narratio.

AQVILA volucrum regina, à longiſſima vita denominationem accepit, viuit enim annos centum. Cum verò ſeneſcit, roſtrum ei incuruatur, caligantque oculi, ita vt nec videre poſſit, nec cibum capere. Igitur in altum ſeſe attollit, & in præruptam ſe proiicit rupem, ad quam roſtrum allidit, & ſe frigidis immergit aquis, aduerſuſque ſolares radios ſe opponit, tuncque ex oculis cadunt lippidines, ac iterum iuueneſcit.

APODOSIS.

Tu igitur, ô ſpiritualis homo, cum multitudine peccatorum fueris oppreſſus, in altum aſcẽde, hoc eſt, in tuam ipſius conſcientiam; atque te ad petram, ſcilicet ad fidem Orthodoxam proiice, defle peccatorum tuorum multitudinem, & perpetuis te aquis, id eſt, lachrymis abſtergens, Solis radiis incaleſce, hoc eſt, in cœtu fidelium, & in ſancto Spiritu ad calorem pœnitentiæ propera, lippidines, id eſt, peccata abiice, ſtatim enim renouabitur vt Aquilæ iuuentus tua, & iuſtus vocaberis apud Deum.

VII. VORAX POST IEIVNIA.

Vulturis pastus.

VVLTVR cunctis auibus voracior est: quadraginta enim diebus cibo abstinet, quem cùm inuenit, totidem se ex illo libris ingurgitat: itaque quadragenariam abstinentiam quadragenaria ingluuie compensat.

Fortè hæc Auis est γυπάετος quamdiu ieiunare scribunt.

APODOSIS.

Tu igitur spiritualis homo, qui in quadragesimali ieiunio Dominicam resurrectionẽ expectas, noli ventri fœdè indulgere, ne quadragesimalis abstinentiæ meritum perdas.

VIII. CHRISTVS.

Pelecanus.

PRAE omnibus volucribus Pelecanus prolis est amans, femina nido incubat, pullos suos custodiens, ipsosque fouet, complectiturque, & nimiis osculis sauciat; perforat itaque illorum latera, & illi moriuntur. Post tres verò dies accedit mas pelecanus, & mortuos inuenit pullos, & valdè angitur doloreq; impulsus proprium latus percutit, ac terebrat, emanatque sanguis, quem super mortuorum pullorum vulnera instillat, qui sic vitę restituuntur.

Nota ex alijs PP. historia. Aristoteles tamen AElian. non meminere.

APODOSIS.

Sic Dominus noster IESVS Christus, cuius latus lancea aperuit, continuoque sanguis & aqua exiuit, super mortuos filios, hoc est Adamum & Euã, ceterosq; prophetas, & super omnes mortuos

ſanguinem ſuum fudit, vniuerſumque mundum illuminauit, & per triduanam ſepulturam ac reſurrectionem ſuam ad vitam illos reduxit, quapropter per Prophetam dixit: Similis factus ſum Pelecano ſolitudinis.

IX. BONORVM OPERVM FRVCTVS VBERRIMVS.

Perdicis fœcunditas.

De Perdicis fœcunditate agit Clearchus apud Athen.

PERDIX prolis fœcunda eſt: conſtructo enim nido ſingulis diebus oua parit: nec verò proprij ventris ſufficit illi fœtus; verùm aliarum auium diſcurrens ſuffuratur oua, & ad nidum ſuũ illa defert.

APODOSIS.

Sic tu, ſpiritualis homo, ſi multas feceris eleemoſynas, ne tibi ſatis eſſe putes, ſed ad alia præcepta feſtina, & nidum tuum abunde imple, hoc eſt, cor tuum expia, & te aduerſus contrarias poteſtates valde muni.

X. AMOR FIDELIS IN DEVM.

Turturis Viduitas.

Meminit etiam Baſil. Homil. 8. in Hexam.

INTER omnes aues, coniugis amans eſt turtur, mas & femina vnà volant, pullosq; procreant: ſi verò morte ſeparantur, ad finem vſque vitæ viduitatem cuſtodiunt.

APODOSIS.

Sic tu, ſpiritualis homo, cum peccatis onuſtus, tempus eſſe pœnitendi iudicaueris, abijce praua opera, nec nouis te ſordibus, id eſt, peccatis impli-

ces, ſed vnico coniugio contentus eſto: videlicet intra proprij tori limites te contine, vt in ſecundo aduentu manſionem inuenias.

XI. CHRISTI RESVRRECTIO.

Phœnix.

PHOENIX auis pauone pulchrior eſt: pauo enim aureas argenteaſque habet alas: Phœnix vero hyacinthinas, & ſmaragdinas, precioſorũq; lapidũ coloribus diſtinctas: coronã autẽ habet in capite & in pedibus malleolos. Prope Indiam degit. Viuit autem annos quingentos, & in cedris Libani abſque cibo & potu, vento paſcitur, at poſt quingentos annos alas aromatibus implet, & cum Heliopoleωs ſacerdos ſacrificia inchoat, è proprio egreditur nido, ad ſacerdotem pergit, vnaque templum ingreditur vſque ad ſacrarium, & in cinerem tota conſumitur, ſequenti autem die alis renatis reperitur, tertia verò die iam integra ſacerdotem ſalutat, reſtaurataque iterum ad proprium locum redit.

APODOSIS.

Cur igitur Iudæi iniqui, Domini noſtri Ieſu Chriſti triduanam reſurrectionem non crediderunt, cùm auis trium dierum ſpatio ipſa ſe ſuſcitet? aut quomodo ſeipſum à mortuis ſuſcitare nõ potuit, cum de illo dixerit Propheta: Iuſtus vt Phœnix florebit?

XII. PECCATORVM SVORVM Agnitio.

Pauo ſuos pedes intuens.

PAVO inter omnes volucres auis eſt iactabũda: corporis enim forma atq; alis pulcher eſt. Cũ

ambulat, seipse lætitia exsultans intuetur, dimittit verò caput, & in terram oculos coniicit: cùm autem suos conspicit pedes, grauiter vociferatur, scilicet quòd illi ceteris corporis sui partibus non respondeant.

APODOSIS.

Tu igitur, spiritualis homo, præcepta & bona tua videns delectare, & exulta: cùm verò pedes, id est, peccata aspexeris, vociferare; & coram Deo defle atque odio habe peccatum, quemadmodum & pauo pedes, vt sponso iustus appareas.

XIII. ARCTA AD COELVM IANVA:

Serpens per rimam ingrediens.

Notaui idē alio loco ex Climacho.

AIT Christus in Euangelio: Estote prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ. Physiologus in serpente plures inesse naturæ proprietates ait.

Prima serpentis proprietas.

Cum senio grauatur, caligant illi oculi: & cùm iterum iuuenescere parat, quadraginta diebus cibo abstinet, & tandem emollita cute, quærit petrā per cuius foramen magno nisu contendens pronusque transire nititur, cutemque exuit, qua deposita gaudet, atque iterum iuuenescit.

APODOSIS.

Et tu, spiritualis homo, si per angustam & arctam viam veterem mundi senectutem deponere vis, corpus tuum ieiunio macera: Est enim angusta porta, & arcta via, quæ ducit ad regnum cœlorum.

XIV. DAE-

XIV. DAEMONIS IMPETVS IN Gratia destitutos.

Serpens insiliens in nudos.

CVM serpens vestitum hominem conspicit, pauet, ipsumque fugit: quòd si nudum videt, illum petit. *Isidorus & Albertus aliter narrãt.*

APODOSIS.

Et tu spiritualiter considera, quòd cùm noster parens Adamus veste à Deo contexta in Paradiso indutus fuit, illum adoriri diabolus non potuit, sed procul ab eo fugit; cùm verò præcepta Dei transgressus nudus mansit, tunc vicit illum diabolus.

XV. PRVDENTIA ET CAVTIO.

Serpens caput obtegens.

SI quando serpens ab homine petitur, caput ille tantùm custodit, reliquum corporis exhibet.

APODOSIS.

Debemus igitur & nos in tempore periculi totum corpus morti concedere, solum caput custodire hoc est, Christum non deserere, quemadmodum sancti martyres fecerunt. Omnis enim viri caput Christus est: vt ait scriptura.

XVI. INNOCENTIA.

Serpens deponens venenum.

Hoc idem habet glycas.

CVM serpens ad fontem vt bibat pergit, virus non defert, sed in antro illud dimittit, sicque purus accedit; ne ex illis aquis bibentes veneno inficiat.

APODOSIS.

Debemus igitur & nos qui ad perennem puramque & diuinis ac cælestibus eloquiis scaturientem aquam in Dei Ecclesia properamus, malitiæ venenum nobiscum non deferre: sed omnem prauitatem ac iurgium & omnem malam cogitationem deponere, sicque insontes & puri Ecclesiam Christi adeamus, ne anima nostra veneno inficiatur.

XVII. PRVDENTIA OECONOMICA.

Formica.

AIT Salomon in Prouerbiis: Vade ad formicam ô piger. Physiologus multas proprietates habere eam dicit.

Prima proprietas formicæ.

Cum solicitè discurrunt, & singulæ granũ portant, à ferentibus vacuæ nec petunt, nec vi auferunt, sed vnaquæque colligere sibi studet.

APODOSIS.

Hæc in prudentibus & fatuis virginibus deprehenduntur.

XVIII. DIS-

XVIII. DISCRETIO.

Formica grana dissecans.

CVM in cellulis grana condunt, in duas partes illa diuidunt, ne hyeme ingruente putrescant, & ipse fame pereant. Formica enim cùm sit animal solers, & æstum solis nimium, & hybernũ tempus præsentit. Itaque cum eam videris triticũ in cauernam condentem, hyemem aduentare intellige: si verò illud extra educẽtem ipsam videris, tranquillum instare tempus scito.

Idipsum præclarè descriptum à D. Hieronymo notaui in hypotyposibus.

APODOSIS.

Tu verò ô homo, sermones veteres ab spiritualibus separa. Littera enim interficit. Et Paulus ait: Lex spiritualis est. Iudæi autem legi minimè adhærentes, fame perierunt.

XIX. DAEMON VENATOR ANIMARUM.

Vulpes aues capiens.

VVlpes versutum est animal, cùm enim esurit, & cibo caret, aprica loca adit, & humi strata animamque continens; ac simulans se mortuã supina iacet, oculis & pedibus sursum erectis. Aues itaque delabuntur vt ipsa vescantur: illa verò arripit eas subitò, ac pro libitu deuorat.

APODOSIS.

Nec aliter diabolus cùm illaqueare hominem vult, tentat ipsum, vt quàm negligenter se in oratione gerat: sicque facillimè irretitur.

XX. A-

XX. AMOR TENEBRARVM ET Humilitas.

Nycticorax.

AIT Psaltes, Factus sum sicut nycticorax. Physiologus igitur auem esse dicit amãtem magis tenebras, quàm lucem.

APODOSIS.

Sic Dominus noster Iesus Christus dilexit nos sedentes in tenebris, & in vmbra mortis, hoc est, Gentium populum amauit, magis quàm Iudæos, qui olim adeptionem, repromissionemque in patre habuerunt. Quamobrem Saluator dixit, Noli timere pusillus grex, quia complacuit patri vestro, dare vobis regnum. Dices, impura auis est noctua: atqui Saluator per Apostolum dixit, Eum qui non nouerat peccatum, pro nobis peccatum fecit: humiliauit seipsum, vt exaltaret nos: factus est omnia, vt omnes saluos faceret.

XXI. IN PARVIS MAGNA.

Apis.

AIT sapiens: Parua inter aues est apis, & principium dulcedinum fructus illius.

APODOSIS.

Haud aliter diuina opera incomprehensibilia sunt in hominibus, & mirabilia in excelsis, & super mel & fauum ac super creata omnia dulciora.

XXII. OTIOSVS MONACHVS.

Rana aquatica.

Terrestres ranæ vt Calometæ quæ degunt inter arundineta.

TERRESTRIS hæc rana calorem solis excipit, & gelu, imbres, ventos, & hybernas tempestates omniaq; sustinet. Aquatica verò nihil horum tolerare

tolerare poteſt: verùm ingruente hyeme ſeipſam in profundum demittit, Sole verò emicante emergens placidè incaleſcit: cùm autem ſolis calor increuerit, ferre illum non poteſt, ac denuo in profundum ſeſe deijcit.

APODOSIS.

Sic & qui otiosè degunt monachi minimè poterunt famem, ſitim, nuditatem, continentiam, & humi cubationem tolerare: qui verò otio non indulgent, libenter ieiunant, atque omnia ſuſtinent.

XXIII. CHRISTI ASPECTVS SALVTARIS.

Charadrij medici oculi.

EST auis Charadrius dicta, quam Phyſiologus ait albam eſſe totam abſq; vlla prorſus nigredinis nota. Porrò ſi quis morbo laboret, ſitque hominis ægritudo lethalis, proſpectum ſuum charadrius ab illo auertit: ſin verò morbus vitæ ſecuritatem promittat, tunc charadrius in ægrum intendit viſum, & viciſſim æger in charadrium.

Charadreus hic cum Ictero confunditur cuius aſpectus ſanat Ictericos.

APODOSIS.

Sic Chriſtus Dominus noſter candidus eſt totus, abſque vlla mundana nigredine, qui à reprobis vultum ſuum auertit: in ſanctorum autem faciem reſpicit. Age, quomodo, inquies, cùm charadrius impura ſit auis perſonam Chriſti ſuſtinet? impurus quidem & ſerpens, quem tamen in teſtimonium adduxit Chriſtus, dicens. Quemadmodum exaltauit Moyſes ſerpētem in deſerto, ita exaltari oportet filium hominis.

XXIV. DÆMON ILLUDENS VANIS.

Picus inanes arbores occupans.

Picus arbores perforat vnde δρύοκολάπτης dicitur.

PICVS auis est varij coloris, quemadmodum & diabolus versipellis est: nemoris fruteta ingreditur, rostroque petit, aurem ijs admouens: quòd si si de rata inanis sue arbor fuerat, illam excidit, atq; excisam occupat: verùm si solidam deprehenderit, intactam relinquens, auolat, atque aliam inuadit.

APODOSIS.

Non aliter diabolus siluam, naturæ videlicet humanæ, intrat atque in arboribus considet, hominis inquam cor ad inhonesta traducens, ferit, atque attentè obseruat: si itaq; hominem esse inualidum atque excordem animaduertat, ipsum inuadit, & in eo nidum suum construit, quod si firmo integroque esse corde sentiat, fugit statim, & ad alios accedit.

XXV. PIETATIS ET CASTITATIS TYPVS.

Ciconia.

CICONIA auis est castissima: mas enim nec feminam illecebris ad coïtum prouocat, nec ipsi vim infert. Deinde eadem auis mirabili pietatē vtrumque parentem in senectute alit.

APODOSIS.

Sic & nos duo illa diuina præcepta adimplere oportet, hoc est, à malo diuertere, & bonum facere, quemadmodum regius Propheta scripsit. Sed & Dominus similiter in Decalogo iubet, sic dicēs: Honora patrem tuum & matrem tuam: & rursus, Non mœchaberis.

FINIS.

AD HORI APOLLINIS HIEROGLYPHICA OBSERVATIONES.

Auctore P. NICOLAO CAVSSINO Trecensi, è Societate IESV.

L. S.

In notis ea perstrinximus, quæ ad auctoris mentem declarandam faciunt, nunc quædam vberius visa sunt his obseruationibus enucleanda.

CVR SERPENTIBVS, MAXIME VERO BASILICIS, ET ASPIDIBVS INSIGNITÆ Deorum & Regum Coronæ?

AD HIEROGLYPHICVM I. LIBRI PRIMI.

ASILISCVM serpentem *Dijs circumpositum* Horus asserit hoc Hieroglyphico, sed qua ratione istud fieret non indicat, & profundum de hac re apud interpretes silentium.

Quomodo igitur *circumponunt*? Nempe sic existimo

Θεοῖς περιτιθέασι.

Quomodo Basiliscus dicatur Dijs circumponi.

stimo Deorum Capiti; hoc est Coronis inserunt. Vsitatissimum erat apud hanc gentem Regibus, aut Leonis, aut Tauri, aut Draconis anteriorem partem in capite gestare, tanquam insignia principatus, quod notauit Diodorus *l* 1 *parte* 2. Quinetiam Ælianus *lib. 6 de Animalibus, cap.* 38. disertè testatur, Ægyptiorum regum Diademata spiris implexa fuisse, *τῆς ἀρχῆς αἰνιττόμενα τὸ ἀκίνητον, vt stabilem imperij firmitatem declararet;* quamquam (opinor) melius Diodorus Regum sanctitudinem hoc symbolo declarari putat; quos violare sacrilegium est. Hunc fermè morem imitatus Hungus Scotiæ Rex; insignia in torqui ordinis circumtulit carduis vndique præmunita, cùm hoc lemmate, *Nemo me impunè lacessit*, vt igitur Aspides regibus, sic eandem ob causam Basiliscum augustiori etiam titulo Diis tribuebant vel certè (vt censet hic auctor) ad symbolum *immortalitatis & diuinitatis*. Talis quippe ab iis censebatur natura serpentum, vt docet Philo Biblius, & Sanchoniathon: scribunt enim *Taautum* Ægyptiorum Deum Draconum naturam atque serpentum Diuinam putasse, *quod spiritalissimum est omnium animal, & maxime igneum, longæuum prætereà, & senectam cum pelle deponens reuirescit, & vix naturali nece conficitur.* Cum quo facit AElius Lampridius, qui Deos quoque Serpentes ab AEgyptiis nominatos memorat, vbi sic de Heliogabalo loquitur, *Aegyptios dracunculos Romæ habuit, quos illi Agathodæmonas appellant.* Nec tantùm AEgyptij; sed & Phœnices quoq; Serpentem *Dæmonem felicem* nominabant, vt ait Euseb. *lib.* 1. *De præpar. Euang. c.* 7. Φοίνικες δὲ αὐτὸν ἀγαθοδαίμονα καλοῦσιν, ὁμῶς δὲ καὶ Αἰγύπτιοι Κνὴφ ἐπονομάζουσι.

Aegyptiorũ Regũ Diademata à spidibus implexa quid significaret?

Aspides Regibus, Basiliscus Dijs tributus, & quare?

Taautus Aegyptiorũ Deus quid de tota Serpentum natura censuerit.

AEgyptij Serpentes ἀγαθοδαίμονας dixere.

Phœnices quoque eodẽ nomine appellarunt.

Draconia dicta tẽpla Strabo l. 14.

Verùm quod magis mirere, Serpentibus tantum cultus tribuit gentilitas vt *Draconia* templa

nomi-

nominaret,quod prima (vt arbitror) circa Serpentes extiterunt Idololatriæ semina. adeo hanc speciem Dæmon habuit in delicijs,vt nec sine Serpentum effigie consecratâ superstitionis domicilia crederentur,quod constat ex Persio. Nota præterea est Epidauriorum,Atheniensium,Argiuorum,Borussorum. Ophitarum denique hæreticorum, in Serpentes infelix superstitio.

Tribuitur autem ab istis hæc diuinitas maximè Basilisco, cuius natura supra cæteros serpentes velox est & ignea. Quamobrem & quæ Epies generatim de cultu serpentis dicit apud eundem Eusebium, Pierius de Basilisco accepit; qui vt solet non adeo pensiculatè auctores examinat, & qui Pierium descripsit in Basilisco, Gesnerus in eandem quoque mentem incidit; quam ego non arguo,sed ab Epie quem Pierius laudat manasse non comperio. Cæterum quod hîc tria serpentium genera facit,terrestres opinor intelligit; aquatiles & volatiles; quorum meminit Strabo *lib.*15. At quod Basiliscus sit immortalis, commentum est, cui manifestè reluctatur Solinus, qui Basilisci cadauer amplo sestertio à Pergamenis emptum memorat, ne templum Araneæ intexerent, aut apes inuolarent. Non dissimilis fabula apud Apionem, qui sibi Ibin immortalem à sacerdotibus Ægyptiorum ostensam memorat.

Basilisci cadauer à Pergamenis emptum.

Quid sit Sothis?

Ad Hieroglyphicum tertium.

SOTHIS apud Ægyptios sidus magni nominis, quod idem est cum Canicula. Ab eius ortu Heliaco Ægyptij Neomeniam Thoth primi magnæ periodi canicularis putabant: ab hac ipsa mundi sta-

Sothis canicula anni primordium apud Ægyptios.

tuebant primordium, quod Porphyrius in libello quem de Nympharum antro composuit, docet his verbis· Αἰγυπτίοις δὲ ἀρχὴ ἔτους οὐχ ὑδροχόος ὡς Ῥωμαίοις, ἀλλὰ Καρκίνος· πρὸς γὰρ τῷ Καρκίνῳ ἡ σῶθις, ἣν Κυνὸς ἀστέρα Ἕλληνές φασι. Νουμηνία δὲ αὐτοῖς ἡ σώθεως ἀναβολὴ γενέσεως κατάρχουσα τῆς εἰς τὸν κόσμον. *Ægyptiis principium anni est, non Aquarius, vt Romanis, sed Cancer, in Cancro enim est Sothis (quam Canis sidus Græci dicunt.) Neomenia autem est ipsis Sothidis ortus, quæ generationis mundi ducit initium.*

Sothis, alias σὴθ.

Hæc autem Sothis, à rege Petosiride apud Vettium Valentem vocatur σὴθ, idque genere masculino, cùm dicit τῷ σὴθ ἀναβολή. Eadem quoque ἀστροκύων dicta, vbi insigne mendum irrepserat ἀστρομόων pro ἀστροκύων, quam lectionem apertè indicat Porphyrius de antro.

Notat porro Caniculam præcipuè habere duas stellas, vnam in capite quæ Isis vocatur, & alteram in lingua quæ Sirius propriè & canis nuncupatur. Vnde apud Diodorum inter titulos Isidis hic legitur:

Ἐγώ εἰμι ἐν τῷ ἄστρῳ τῷ κυνὶ ἐπιτέλλουσα.

Ego sum in astro canis refulgens.

Hyginus male ab Hadriano Iunio in voce Mara correctus.

Hæc doctè simul & acutè vidit Hadrianus Iunius. Sed in eo dissentire cogor ab homine erudito, quod eandem stellam neget appellari *Maram*, & *Nearam* apud Hyginum reponat. Ego *Mara* verissimam lectionem puto, & ex Nonno Dionysiacῶn scriptore comprobo; sic enim *lib.* 5. scribit,

πυρώπιδος ἀστέρα Μαίρης.

Igneæ astrum Maræ.

Vbi *Neæra* nomen conuenire non potest. Et certè Etymologia congruit, nam μαίρειν est lucere. Porrò de huius sideris fulgore & signis præclarè cecinit Homerus Ιλιαδ. X.

λαμπρότατος μὲν ὅ γ᾽ ἐστί, κακὸν δέ τε σῆμα τέτυκται,
Καί τε φέρει πολλὸν πυρετὸν δειλοῖσι βροτοῖσι.

At Manil. Astronom. l. 5.

Exori-

Exoriturq́ canis, latratque canicula flammas,
Et rabit igne suo, geminatq́ incendia Solis.

Quod autem dicit in hujus sideris exortu Ægyptios σημειοῦσθαι περὶ πάντων τῶν ἐν τῷ ἐνιαυτῷ μελλόντων, id est, Prognosticon facere de ijs quæ toto anno futura sunt, alludit ad Καλανδολόγια, quæ nos vulgò *Almanachs* nominamus. Mos iste, vt apparet ab Ægyptijs, manauit ad Græcos, qui cum sæpè ijs diuinationibus abuterentur, minimè mirandum est si perstringantur à Patribus vt iudiciariæ astrologiæ commentarij. Nicephorus Homologeta in Canon. Τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ Παύλου, καὶ τὰ λεγόμενα βροντολόγια, καὶ σεληνοδρόμια, καὶ Καλανδολόγια οὐ χρὴ δέχεσθαι. βέβηλα γὰρ πάντα, id est, Reuelationem Pauli, & commentarios de fulminibus, de prædictionibus mensium, & auspiciis Calendarum, admittere non oportet, sunt enim profani omnes.

σεληνοδρόμια, vulgò Almanachs vnde orta.

Impostores sua Prognostica reuelationes Adami aut Salomonis, aut Pauli sæpè vocabant.

De anno Dei & ortu Sothidis, & quorsum annus Τέταρτον vocaretur?

Ad Hieroglyphicum quintum, libri primi.

PLERAQVE sunt in hoc capite subobscura, quæ liquidius mihi videntur explicanda. Primum enim quis est ille *annus Dei*? pro quo fœdâ imprimis notâ apud Censorinum legitur *annus diei*. Sed græca totam illam fuliginem facilè detergunt, cùm dicunt, ἔτος τοῦ θεοῦ τριακοσίων ἑξήκοντα πέντε ἡμερῶν. *annum Dei* trecentis & sexaginta quinque diebus absolui. Ex quo apparet annum esse ciuilem, & hic Solem, κατ' ἐξοχὴν θεὸν nominari. Non ob eam rationem quam Ludouicus Carrion libro secundo emendationum annotauit, quod primi homines existimarint Deos Solem, Lunam, Terram, Astra, eosq; primum nominarint θεούς, quia perpetuo cursu vide-

Annus diei apud Censorinum pro anno Dei, id est Solis.

rent ferri, vnde & Apollo ὁ θεός. Hæc ratio (inquam) non euincit, quia ad Græcos potius pertinet quàm Ægyptios: deinde θεοῦ nomen nominibus stellis voluentibus facit esse commune.

Cur Sol Deus κατ' ἐξοχήν. Longè aptior mihi videtur quæ colligitur ex Plutarcho in Iside & Osiride: vbi notat ipsius Osiridis per quem Solem intelligebant, Natali, auditam fuisse vocem, quæ significaret natum esse μέγαν θεὸν, ex quo hæc appellatio placuit, & ad ipsius postea numinis honorem vsurpata est. Accedit quod Isin & Osirin, Solem videlicet & Lunam, supra cæteros omnes Deos colerent Ægyptij, eisque omnes honores deferrent. Vnde & Apion Plistonices Osiri- *Osiridis simulachrum ex nouem cubitorum smaragdo.* dis siue Serapidis simulachrum ex nouem cubitotum smaragdo conflatum stupendo apud eos miraculo commemorat. Mos erat autem omnibus gentibus vt Deos patrios, tutelares, & quos Theodoretus in oratione de Martyribus πολιούχους nominat, sine additamento *Deos* vocitarent. Sic Attici Mineruam, τὴν θεὸν, & Lacedæmonij Castores τὼ σιώ, & Ægyptij Osirin τὸν θεόν, Isin τὴν θεόν.

Iam quod grauioris est difficultatis, cur annum communem per quartam arui partem quæ centum duntaxat cubitos complectebatur expresserunt, & eundem annum Τέταρτον quasi quadrantem diceres, nominarunt. Obseruo ex Censorino libro de die *Duplex annus Ægyptiorum.* Natali, duplicem Ægyptiorum annum fuisse, vnum quidem minorem trecentorum & sexaginta quinque dierum. Alterum Κυνικὸν Canicularem, qui quatuor Solis annos complectebatur, vno insuper die intercalari addito, vt Horus definit, si non ex ciuili ratione, saltem ex arcana Sacerdotum obseruatione: Nam primis temporibus nulla fuit apud Ægyptios intercalandi consuetudo. Hunc annum ex ortu caniculæ quater repetito definiebant; Atque vt trecentis & sexaginta quinque diebus absolutis, sex præterea horæ ad cursum qui ex motu Solis defini-

finitur, ſingulis annis redduntur. Illæ verò poſt quatuor annorum conuerſionem diem ſolidum efficiunt, Ægyptij (inquit) quarto demum ortu Sothidis, ſiue Caniculæ intercalabant, & ſolidum annum tunc abſolutum putabant; quod inerat re vera quadriennium, ciuili quadriennio vno die maius propter hanc intercalationem. Hæc ex Cenſorini verbis colliges, quæ ita ſe habent.

Ad Ægyptiorum verum annum magnum Luna non pertinent, quem Græci κυνικὸν, latine canicularem vocamus, propterea quod initium illius ſumitur cum primo die eius menſis quem vocant Ægyptij θὼθ, caniculæ ſidus exoritur. Nam eorum annus ciuilis ſolos habet dies trecētos ſexaginta quinque, ſine vllo intercalari; itaque quadriennium apud eos vno circiter die minus eſt quàm naturale quadriennium: eoque fit vt anno milleſimo, quadringenteſimo ſexageſimo primo, ad idem reuoluatur principium, hic annus etiam ἡλιακὸς à pleriſque dicitur, & ab ὁ θεοῦ ἐνιαυτός.

Hæc ille, ex quibus iam facile eſt Hori ſymbolum interpretari: Annum vertentem, hoc eſt ciuilem ſignificantes quartam arui partem pingunt, & annum volentes dicere, Τέταρτον, quadrantē dicunt. Quorſum? niſi quia ciuilis annus eſt quarta pars anni magni? & præterea in vnoquoque anno quarta diei pars redundat. quam rationem ſubintexit cum dicit, Κατὰ τὴν ἀναβολὴν τοῦ ἄστρου τῆς σώθεως μέχρι τῆς ἄλλης ἀναβολῆς τέταρτον ἡμέρας προστίθεσθαι, ab vno Sothidis ortu ad alterum (præter annum) quartam diei partem apponi, ex quo, inquit, quarto quoque anno ſuperuacuum diem computant.

Cur Idolum Solis accipiter?

Ad Hieroglyphicum sextum libri primi.

NON est hic meum (quod præmonui) consilium, actum agere. quamobrem quæ de accipitre à Pierio sunt annotata lubens volensque prętermitto. Tantum ea quæ aut ipse omisit, aut incertis auctoribus indicauit (quod sæpe facere solet) commemoro, & quæro imprimis cur ἡλίου εἴδωλον, Accipiter nominetur, curve in accipitris effigiem Sol siue Osiris fuerit efformatus, & quorsum idem ales Apollini sit peculiari superstitione dedicatus. Duas causas inuenio. Vaticiniorum & medicinæ scientiā. Quippe accipitrem post excessum è vita immortali spiritu vigere & oracula petentibus reddere credebat gens fabulosissima. vnde & tripodem Accipitris nobilem aliquando fuisse apud Ægyptios memorat Ælianus. Sed quod magis mirere, Porphyrius in eo opere quod de abstinendo ab animatis conscripsit, refert aliquos eo dementiæ venisse, vt si quando augurandi scientiam auidè quærerent, præsagorum animalium atque imprimis accipitrum, fibras cruore adhuc stillantes deglutirent, quo accipitris animam cum cruore haurirent; & ita se ad fundenda oracula mirificè acutos & diuino quodam spiritu incitatos credebant.

Accipitrũ fabulosa oracula. Accipitrũ intestina à falsis Prophetis deuorata.

Quo spectat etiam vanissimi Kiranidis ariolandi ars nugatoria. *In xiphia* (inquit) *lapide, id est, in sapphiro sculpe accipitrem, & sub pedibus eius xiphiam piscem, deinde inclusam sub eadem gemma, herba xiphij radicem gesta in annulo. Hic enim annulus castus est, quem si habueris, omnia tanquam ex oraculo cognosces, quod si eandem gemmam in simulachro aliquo collocaris, de rebus quas scire volueris fundet oracula.*

Kiranidis fabulosę commentationes & deliria.

Hæc ille nugator impudens, ex quibus lector videas

videas callidam Dæmonis Tyrannidem, & deploratum superstitiosæ gentis statum, quæ cùm animam accipitris haurire se credebat, Dæmonem impurissimo pectore admittebat. Neque verò tantum accipitrem oraculorum scientia pollere crediderunt, sed & ipsum sacerdotum doctorem fecerunt Narrat enim Diodorus delatum ab eo secundum Ægyptiorum fabulas ad sacerdotes librum, filo puniceo circumligatum, in quo omnes Ceremoniarum ritus contiñetentur. Eius verba sunt libro primo Bibliothecæ Τινὲς δέ φασιν ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις ἱέρακα βιβλίον ἐνεγκεῖν εἰς θήβας τοῖς ἱερεῦσι φοινικῷ ῥάμματι περιδεδεμένον, ἔχον γεγραμμένας τὰς τῶν θεῶν θεραπείας τε καὶ τιμάς. Addit idem author in huius rei monumentum Ægyptiorum ἱερογραμματεῖς licium purpureum, & accipitris pennam in capite gestare, quod nobilitatis apud Ægyptios fuit monumentum.

Accipiter mysticum librum defert.

Iam quod ad scientiam medicinæ attinet, non tantùm serpentes & insecta procul arcet, sed herbam Hieraciam sui nominis inuenit ad acuendam visus aciem perutilem, cuius Ælius & Dioscorides meminere. Describitur apud Gesnerum Hieracium cubitale, tenerum, lacte manans, mollibus aculeis, flore luteo diluto, qui in pulpos abit, quibus semina oblonga, & asperiuscula subduntur folijs, laciniatis, breuioribus quam in plerisque lactucis syluestribus, anteriore sui parte latioribus & rotundis ijsque amaris. Hæc Hieracia quæ hîc ab Horo recensetur. Vides igitur quas ob caussas accipitrem ἡλίου εἴδωλον dixerit.

Hieracium herba quæ.

Cur animæ Symbolum accipiter, & cor septum animæ.

Ad Hieroglyphicum 8. *lib.* 1.

PRæter Hori rationem quæ ab Ægyptio nomine

mine Accipitris est petita, *Baieth* enim (quo vocabulo sacram hanc auem nominant) animam cordatam significat. occurrit alia ratio, quod Accipitrem ingenti quadam celeritate præditum, igneæ esse naturæ dicerent. Animam autem igneam non modo Ægyptiorum, sed & Græcorum, & Romanorum Phylosophia statuit Mitto infinitos locos, & laudatores huius sententiæ, vnum tantum ex Fabio, declamatione decima placet ascribere, vbi agit de sepulchro excantato, & prohibitis adolescentis Manibus, ne in conplexum Matris reuolarent. sic autem definit. *Animam flammei vigoris impetum, perennitutemque non ex nostro igne sumentem, sed quo sidera volant, & quo sacri torquentur axes, inde venire, vnde rerum omnium auctorem Parentemque spiritum ducimus, nec interire, nec vllo mortalitatis affici fato. Sed quoties humani corporis carcerem effregerit, & exonerata membris mortalibus leui se igne lustrauerit, petere sedes in astra.*

Anima flammei vigoris impetus.

Anima leui igne lustranda ex testimonio gentilium.

Igneas igitur non tantum facit animas, sed volucri siderum igne accensas. Vnde Martianus Capella l. 1. septem planetas in animam quasi in sobolem suam calore & luce influentes inducit, ex quo, animum humanum à Saturno habere dicit λογιστικὸν, à Marte θυμητικὸν, à Mercurio ἑρμηνευτικὸν, à Venere ἐπιθυμητικὸν, à Luna φυτικὸν, à Ioue πρακτικὸν, à Sole αἰσθητικόν. Hac eadem ratione freti igneam esse animorum naturam dixerunt, quod & ab astris igneis fluere, & in astra redire, imò quod magis mireris, stellas post excessum è corpore fieri crederent: quod annotauit Aristophanes, vnde & Horus 1. l. 2. ἀστέρα symbolum esse dicit ψυχῆς ἀνθρώπου [illegible]

Martiani Capellæ de planetis in animam influentibus sententia.

Hanc sententiam spectauit Prudentius cum dixit, *Oris opus, vigor igneolus.* Quæ cum apud auctores leguntur per allegoriam intelligenda sunt: Est enim anima omnis expers materiæ, nec lucis, aut ignis ha-

bet

bet eſſentiam, ſed aliquam dumtaxat ſimilitudinem. Quamobrem Tertullianus in eo cautè legendus eſt libro de anima, cap. 9. qui eandem facit caloris aërei & lucidi, & Cæſarius iunior qui animam in vas aliquod ſphæricum clariſſima luce perfuſum deformat.

Tutius & prudentius loquutus eſt Philo cum libro ſecundo allegoriarum, τὴν ψυχὴν vocat μακαρίας φύσεως ἐκμαγεῖον, ἢ ἀπαύγασμα, ἢ ἀπαύγασμα. *Expreſſum beatæ naturæ ſimulachrum, decerptam à Deo particulam, diuinitatis radiationem.*

Philo quid cenſuerit de animo.

Porro quod hic Horus Καρδίαν dixit ψυχῆς περίβολον, *Cor ſeptum animæ,* appoſitè ad eorum ſententiam dixit, qui animam in corde conſtituerunt, quamquam de ea re diuerſæ fuerunt ſententiæ. Marcus Varro ſingulas hominum animas in octo partes diſtribuit inter ſe proportione maximè diſſimiles: Quinque enim ſtatuit quibus ſentiunt homines, ſextam qua cogitant, ſeptimam qua progenerant, octauam qua voces mittunt. Ex quo fit vt animam quaſi in varias propagines diſcriminatam per totum corpus diffundat. Alij νοῦν intelligentiam in capite tanquam in arce, θυμὸν verò in corde ſtabiliunt. Quæ opinio ad eorum alludit mentem qui animæ facultates, per ſingulas corporis partes exprimunt, per ϛῆθος autem ſiue cor τὸν θυμὸν delineant.

Cor quomodo ſeptum animæ.

Octo partes animæ ſecundum Varronem.

Sic enim D. Dionyſius libro de diuinis nominibus cap. 9. Τὴν ψυχὴν σωματοειδῶς διέπλαττε, καὶ κεφαλὴν μὲν τὸν νοῦν, αὐχένα τὴν δόξαν, ϛῆθος τὸν θυμὸν, γαστέρα δὲ τὴν ἐπιθυμίαν, σκέλη δὲ καὶ πόδας τὴν φύσιν λεγόμενον. Mentē ſcilicet reſpondere capiti, opinionem ceruici, pectori animū, cupiditatē ventri, crura verò & pedes naturam denotare. Neque verò tantùm τὸν θυμὸν, ſed vim mentis, rationis, & conſilij communiter autores in corde collocant. Sic ſuum לבב Hebræi doctores accipiunt, & קונה לב poſſidens cor, *prouerbiorum*

D Dionyſij pulchra obſeruatio de comparatione animæ num corpore.

rum 15.32.idem est ac, sapiens. Vbi nota præclarum antiquorum ritum, qui cùm in corde sapientiæ domicilium defigerent, sapientum virorum non os, & manus, sed pectus in sapientiæ venerationem solebant deosculari.

Mos deosculandi pectoris.

Quem morem scite notauit Eusebius *hist. Ecclesia. lib. 6. cap. 2. in Leonide Origenis Patre*, qui cùm in filio adolescentulo agnosceret θειάζουσαν φύσιν, dormienti sæpè numero astabat, eiusque pectus denudabat stragulis: atque illud perinde ac si sacer Dei spiritus idem ipsum sibi tanquam templum consecrasset, augustè, & cum reuerentia osculabatur. Et ni fallor apud Eunapium Sardianum extat honorifica Proæresij sophistæ mentio, cuius eloquentiam maximè verò extemporaneam demirati auditores, eiusdem pectus quasi Ἑρμοῦ λογίου τύπον lambebant osculis.

Quamobrem & olim sapientiæ Hieroglyphica gestabantur in corde. Testes sunt Romanorum bullæ, testis illa nobilis sapphirus, in qua sculpta erat imago Veritatis, quam summus Ægyptiorum iudicum Præses de collo appensam gestabat in pectore, cuius meminit Ælianus *variæ historiæ libro* 15.

Sapphirus veritatis.

Certè Iudæorũ maximus Pontifex non alibi quã in pectore admirabiles illas gẽmas rationalis insutas gestabat, quas dubijs temporibus Populus consuleret, vt quasi ex summi sacerdotis corde Dei voluntatem & sapientiam eliceret, de quo plura ex Iosepho & Epiphanio dixi. Lusit quoque in hac imitatione Dæmon, cùm Eurycles suos, & στερνομάντεις, è pectore quasi ex domicilio sapientię voces depromere curauit.

Symb. syntag. 2. Eurycles ijdem ac ἐν γαστρίμυθοι ab auctore Eurycle.

Addo etiam maleficos in suis defixionibus, vt animam e corde velut ex sede sua elicerent, per cordis cerei septa stimulos & acus adegisse, hoc enim voluit Ouidius cùm dixit:

Saga-

Sagaque punicea defixit numina Cera,
Et medium tenues in iecur egit acus.

Cuius ſceleris auctor primus fuiſſe fertur Nectanabus, vt annotauit egregius ſcriptor noſter Delrio.

Diſquiſit. magic. lib. 1. cap 4.

Cur cornix in nuptijs inuocata, & quid ſit ἐκ κορὶ Κορὶ Κορώνην.

Ad Hieroglyphicum 8. l, 1.

SCopulus eſt hic locus ad quem multi offenderunt. Nil opus eſt omnium commemorare ſententias. Cælius Rhodiginus, & Geſnerus, qui in grandem illam voluminum molem omnia penè congeſſerunt, hunc antiquitatis ritum non omiſere, ſed verbis adeò corruptis expreſſerunt, vt nihil minùs videantur quàm huius auctoris ſententiam intellexiſſe. Arripuerunt enim ex communi interprete hæc verba, ἐκκορὶ nimirum κορὶ cornicem appellantes, quibus nihil diſtortius. Pierius paulo liquidior ſententijs, in hac tamen verborũ interpretatione, quæ maxime deſiderabatur, filum abrumpit. *Græci* (inquit) *vt Hori interpres obſeruauit, nuptialibus feſtis* ἐκκορηκορώνη *clamitare conſueuerant, cum tamen ignorarent Cornicem in nuptijs omine auſpicatiſſimo nominari ſolitam.* Tum ſuſpicatur mendum, & aliter apud Æſchylum in Danaidibus ſcribi fatetur, ſed quod affert non plus habet perſpicuitatis. Nam vt rem accuratius inſpiciamus, Tragœdia Æſchyli quæ laudatur non extat, licet tantum nobis riuulos ex hoc fonte in Pindari ſcholiaſte conſectari, qui ad Pythiorum oden tertiam p. 217. ſub finem explicans illud Poëtæ,

Locus Ori valde perplexus.

Pierius parum in Hori mente inquirenda diligens.

ἅλικες.
Οἷα παρθένοι φιλοῦσιν ἑταῖραι
Ἑσπερίαις ὑποκου-
ρίζεσθαι ἀοιδαῖς.

διζιαδς ἀοιδαῖς.

Quid ſit apud Pindarum ὑποκορίζεσθαι.

Coætaneæ vt Virgines ſociæ ſolent in veſpertinis cantibus dicere iuuenilibus iocis. Interpres (inquam) ad hoc verbum quærit quid ſit ὑποκορίζεσθαι, reſpondet idem eſſe ac iuuenilius animi, cauſſa, laſciuire, & ludere νεωτερίζεσθαι τὴν ψυχὴν τε καὶ παίζειν. Alij cenſent puellas ὑποκορίζεσθαι dictas fuiſſe ἀντὶ τοῦ ἀμφοτέρους κόρους ὑμνεῖν, νυμφίον, καὶ τὴν νύμφην. *Quod ſponſum & ſponſam celebrarent.* Tertiam ſubinfert rationem, quod canentes benè ominatis vocibus inclamarent. σὺν κούροις τε καὶ κόραις. *Cum pueris & puellis*, quod initium cantilenæ nuptialis eſſe liquidum eſt. Hic proferuntur Æſchyli verba ex Tragœdia Danaidum mire à Pierio truncata, atque deprauata.

Κἄπειτα δ' εἶσι λαμπρὸν ἡλίου φάος,
Ἕως ἐγείρω πρευμενεῖς τοὺς νυμφίους,
Νόμοισι θέντων, σὺν κόροις τε καὶ κόραις

Horum ſenſus eſt. *Deinde verò prodit lucidum ſolis iubar, interim excito beneuolos coniuges, Legibus eorum qui ſtatuerunt* (hanc cantilenam) σὺν κόροις τε καὶ κόραις. Hæc Æſchylus, nam quæ ſequuntur κἄν τοῦ βίῳ ἐκκορεῖ ἀντὶ τοῦ κόρας κορώνας, non iam videntur Æſchyli, ſed ex alio capite ducta ſunt, & tam fœdè diſcerpta, ac mutila, vt nihil ad huius loci interpretationem inde deduci poſſit. Hadrianus Iunius vir erudititiſſimus longè ſagacius locum illum peruidit *animaduerſorum lib.1.ca* 1. vbi Cælij Rhodigini qui hæc ipſa Hori verba citauit, mentionem faciens, *Diſpeream* (inquit) *ſi ſe ipſus intellexerit, tantum abeſt vt Hori ſententiam peruidiſſe illum putem.* Tum emendans contextum proculdubio deprauatum, legit, ἐκκόρει κόρη κορώνην, & interpretatur, *Euerre Virgo cornicem, atque elimina.* Iubetur autem (inquit) Virgo Cornicem euerrere, quod ſiniſter eſſet ſolitariæ Cornicis occurſus, velut viduam portendentis vitam. Hæc laudatus Criticus ſatis appoſitè, quæ prima quidem ſpecie, probа.

Had. Iunius in hic Hori loco diſcutiendo accurata.

probabilitate sensum percellunt; sed tamē accuratius spectata aliquid relinquunt dubitationis. Nàm primùm vox ἐκκορεῖν euerrere, propriè est sordibus purgare, ac emundare, & non nisi duriùs significat eliminare. Deinde cur iubetur euerri & eliminari cornix, cùm potius ad nuptias post Hymenæum inuocaretur? nec dicas inuocatas fuisse duas cornices non singularem, Ælianus enim libro tertio de animalibus capite nono, vbi de hac inuocatione Cornicis scribit, non aliter quàm Horus singulari numero vsurpauit, cùm ait consueuisse veteres ἐν τοῖς γάμοις μετὰ τὸν ὑμέναιον Κορώνην καλεῖν. Cùm igitur constet inuocatam fuisse cornicem, non potest dici euerri & eliminari, siquidem inuocare, & eliminare, planè repugnant. Et cùm fateatur Horus ὁμονοίας χάριν celebrari illud ἐκκόρει Κόρη Κορώνην, plenè inuocatam potius quàm expulsam Cornicem significat, nec iam vnius numero Cornicis rationem habet in hoc adagio, quæ solitaria credebatur infausta, sed Κορώνην dixit nomen speciei, non numeri, ab omni enim numero abstrahit.

Iunij sententia leuatur.

Dicā ego quod sentio cum verbū Κορεῖν frequētius saturare significet, ita hæc Hori verba interpretanda existimo, ἐκκόρει Κόρη Κορώνην *Exsatura o puella Cornicem.* Neque hoc leui coniectura adductus effutio, nam puellæ nubiles vt ominatas consequerentur nuptias iubebantur opimum prandium dare Cornici, quod ex Phœnice Colophonio qui citatur ab Athenæo, libro octauo, colligere licet, vbi Coronistæ, hoc est Circulatores Cornici loquutuleiæ quam circumferebant, emendicant stipem, & prandium ad fores patrisfamilias: Accedit autem virgo nubilis, & ficus affert pro prandio Cornicis, ex quo ærulcatores illi precantur vt illustrem, & locupletem maritum nanciscatur, quod Cornicem coniugij Hieroglyphicum tam impense colat. Versus autem Phœnicis sunt, vbi diu Metragyrtæ illi rogarunt.

Mos antiquus de puella nubili quæ prandium dabat Cornici, ex Phœnice antiquo auctore erutus.

ὦ παῖ θύραν ἄγκλινε· Πλοῦτος ἤκουσε.
Καὶ τῇ Κορώνῃ παρθένος φέρει σῦκα,
Θεοί, γένοιτο μὴ πειμπτος ἡ κόρη,
Κἀφνειὸν ἄνδρα ὠνομαστὸν ἐξεύροι.
Καὶ τῷ γέροντι πατρὶ κοῦρον εἰς χεῖρας
Καὶ μητρὶ κούρην εἰς τὰ γοῦνα καταθείη.
O puella fores aperi. Plutus audiuit,
Et Cornici Virgo affert ficus.
O Dij, fiat multis procis expetita puella,
Et locupletem virum & celebrem nanciſcatur,
Senique Patri filiolum in manus,
Et Matri filiolam in genua deponat.

Hæc opinor multum ad huius loci interpretationem faciunt, & ſimul grauium auctorum, de Cornice in nuptijs inuocata, & de puellarum erga Cornicem cultu iudicia ſatis confirmant, quibus etiam addi poteſt, quod habet Pauſanias in Meſſenicis de Cornice ænea in fundamentis Coroneæ vrbis inuenta quam licet colligere ibi gentilitio ritu cultam fuiſſe. Videre eſt quoque apud Feſtum huius ſuperſtitionis relicta Romanis veſtigia. Nam erat (inquit) *Corniſcarum Diuarum Lucus trans Tiberim Cornicibus dicatus, quod in Iunonis tutela eſſe putabantur*. Cuius rei nulla commodior eſt ratio quàm quæ ab Horo affertur, quod Cornix ſit coniugalis amoris ſymbolum. Mares enim fœminis connubio iuncti numquam ad alteram diuertunt Cornicem, ac ne ipſa quidem fœmina quoàd viuit ad alterum marem, quod ſi mors diuortium fecerit, qui ſuperſtes eſt è coniugibus perpetuum ſibi indicit celibatum.

Cornix ænea in vrbe Coronæa.

Cornicæ Diuæ apud Feſtum.

(***)

Quo-

Quomodo Scarabæus viri ſymbolum, & de annulo militum Scarabæi figura impreſſo.

Ad Hieroglyphicum decimum.

PORPHYRIVS in eo libro quem περὶ τῶν ἐμψύχων ἀποχῆς, de abſtinendo ſcilicet ab animatis copiosè ſcripſit, de Scarabæo tradit multa Horo planè conſentientia. Illi (inquit) cumulata ſapientia, & diuinarum rerum conſuetudine quædam animalium magis quàm Homines à Dijs intellexerunt amari, quæ Soli maximè conſecrata putant, quia natura eorum ſanguine & ſpiritu copioſiſſimo conſtet. Et poſt pauca: Scarabæum animal (ait) rerum diuinarum indocti abominabantur, quod Ægyptij ſummoperè venerantur, animatam Solis effigiem eſſe putantes. Scarabæus autem omnis virilem ſexum habet, & ſpermate in ſtercus infuſo, pila deinde confecta, pedibus inuoluitur, veluti Sol cœlum & menſem lunarem expectat. Hæc ille, quæ meritò Euſebius libro tertio de præparatione Euangelica plenius irridet. Nec Apion famoſus Grammaticus, mundi cymbalum, ſuæ gentis in hac re ineptias ſatis robuſta oratione poteſt excuſare.

Porrò quod dixit Horus Scarabæum ὃν ἄνδρα ſignificare, idem eſt ac ſi dixiſſet ἀνδράγαθον virum fortem & bellicoſum, quia omnes Scarabæi mares naſcuntur. Præclara eſt in eo argumento Æliani obſeruatio. Vbi annotat Ægyptios milites ex lege quadam patria, quæ ita præcipiebat, conſueuiſſe in annulis geſtare inſculptam ſcarabæi effigiem, ſignificante (inquit) per hoc ſymbolum legiſlatore, δεῖν ἄῤῥενας εἶναι πάντας πάντη τοῖς μαχομένοις ὑπὲρ τῆς χώρας. *Oportere omnes eſſe maſculos, qui pro patria pugnarent*

Pulchra Æliani obſeruatio de annulo militum Aegyptiorũ. l.10. de ani. c.15.

narent. Itaque milites in ſacramento non tantum quod ait Polybius. pollicebantur ſe πειθαρχήσειν καὶ ποιήσειν τὸ ἐπὶ τῶν ἀρχόντων κατὰ δύναμιν, *obtemperaturos ſe & facturos quicquid mandabatur ab Imperatoribus iuxta vires.* Sed vt vno verbo omnia complecterentur, promittebant ſe *viros*; *& viros bonos*; quod licitè ex Senecæ epiſtola 37. ad Lucilium conijcere, vbi ſumptis a re militari verbis eundem hortatur ad virtutem. *Promiſiſti virum bonum, ſacramento ligatus es.* Quod ſi ignaui eſſent milites, non iam viri ſed fœminæ per contumeliam appellabantur, & ita Bunduica Britannorum Regina apud Dionem Caſſium, libro ſexageſimo ſecundo, Neronem Imperatorem mollitie pluſquam muliebri diſſolutum vocat Neronidem, Νερωνίδα καὶ δομιτίαν.

Sacramentum militare.

Quantò rectius Romani non ſcarabæum in annulis & clypeis, ſed Imperatoris imaginem, & nomē candenti plerumque ferro in cute inuſtum gerebant, quo fidei & fortitudinis admonerentur. σφραγῖδα στρατιωτῶν appellat D. Chryſoſtom. Sed omnium rectiſſimè Chriſtiani, qui cum longè aliam ſectentur militiam, iubentur in annulis non ſcarabæos, aut ſigna bellica, ſed piſcis effigiem, in memoriā ſcilicet Chriſti qui fuit Sibyllarum ἰχθύς myſticus, vel piſcatoris, in reuerentiam Apoſtoli, vel columbæ ad recordationem Spiritus ſancti, vel Nauis ad ſpeciem Eccleſiæ geſtare. Ita enim præcipit Clemens Alexandrinus pædagogi li. 3. Αἱ δὲ σφραγῖδες ἡμῖν ἔστων πελειάς, ἢ ναῦς οὐριοδρομοῦσα, ἢ λύρα μουσική, κἂν ἁλιεύων τις Ἀποστόλου μεμνήσεται. Verum in ea re pietatem omnium vicerunt, qui primis Eccleſiæ temporibus non in annulis quidem, ſed in carne, candētibus notis venerandum nomen Ieſu, aut ſignū crucis curabant ſibi inuri, quòd eruditè notauit Procopius antiquus author ad illud Iſa. 44. *Iſte dicet Dei ſum* τὸ δὲ χειρὶ διὰ καὶ στίζειν ἴσως πολλοῖς ἐπὶ καρπῶν ἢ βραχιόνων, ἢ τὸ σταυροῦ σημεῖον, ἢ τὴν Χριστοῦ προσηγορίαν.

Militum Romanorum σφραγῖδες & notæ. Hom. 3.

Chriſtiani quid iuberentur ferre in annulis.

Mos piorū inurendi ſibi ferro candenti in cute nomē IESV. ex Procopio.

Ad

Ad summum, quod habet de oculis scarabæorum & felium pro statu Lunæ variantibus; id ipsum Antonius Diogenes ἐν ἀπίστων λόγοις de tibicine quodam Astræo annotauit, qui oculorum suorum incremento & decremento Lunæ designabat alternationes; quamobrem cùm in Aquitaniam venisset, vbi duo reges ex pacto iuxta Lunæ vicissitudines alternatim regnabant, fuit illis carissimus, quod ex oculis omnem inter eos contentionem dirimeret. Eius verba sunt, Ἀστραῖος τῷ Πυθαγόρου τοὺς οἰκείους ὀφθαλμοὺς αὐξομειώσεις τὰς σεληνιακὰς σημαίνων αὐξομειώσεις. Καὶ λύων ἔριδος τοὺς ἐκεῖσε τῆς ἀρχῆς βασιλεῖς, οἳ δύο ὄντες κατὰ τὰ διαυγῆ σελήνης πάθη, ἀλλήλων ἀντικατέστησαν διάδοχοι, quod memini me notasse in symbolis; citatur autem à Photio bibl. p. 358. Porrò quod hic ait de scarabæorum varijs generibus; plenius hæc enumerantur à Plinio l. 11. & 28. & cæteris locis, vt lib. 30. c. 11. l. 29 c. vlt. vbi nominat Lucanos, Stercorarios, Κοπριόνας, Fullones, Virides Mylagridas, Gryllos, Blattas pistrinarias, Molonthas, χρυσιζούσας, Longipedes, Tauros.

Antonij Diogenis lepida obseruatio.

Scarabæorum diuersa genera.

De Vulture, Vrania, & signo monadis.

Ad Hieroglyphicum vndecimum libri primi.

DE Vulture satis copiosè quidem dixit Horus, & de eodem multa passim vulgares commentarij. Tantùm hic notandum videtur quod habet Ælianus de animalibus, Vulturem non modo Ægyptijs, sed & Barcæis populis sacrum fuisse visum. Quamobrem eos quos vis morbi confecisset, communi quidem sicut apud plerasque nationes funere cremabant. At verò fortium militum corpora deuoranda obijciebant Vulturibus, fortunatos quippe eos di-

Barcæorum stratagema ad milites animandos.

os dictitantes qui ſacri alitis ventrem pro tumulo habuiſſent. Quod ſtratagema (vt ſatis patet) ad ſtimulandos gloriæ aculeis militū animos fuit, nam cùm multi propter eorum quæ in acie ceciderant cadauerum ſtatum, congreſſum præliorum reformidarent: Quod miſeriæ putabatur, & ignominiæ, totum in ſpeciem felicitatis & gloriæ callido imprimis conſilio conuerſum eſt. Quod autem Vultures adeo cadaueribus inhiare viderent, inde Eurymnum Dæmonem, quem mortuorum cadauera nudatis oſſibus depaſcere credebant, inſtrata pelle vulturis ſtulta depinxit gentilitas. Reuera autem ſæpè pro Eurymno Vulturio execrabiles magi refoſſis ſepulchris excíſas cadauerum partes ad maleficia diripiebant. Vnde Fabius declamatione 14. *Facinus quod dicitur inquietare ſuperos, ſidera diris agitare carminibus, tumulos buſtaque ſcrutari, & amputatis cadaueribus ipſas in ſcelera armare manus.* Et Apuleius Miſcel. l. 2. *Nam nec mortuorum quidem ſepulchra tuta dicuntur à lamiis, ſed è buſtis & rogis reliquiæ quædam & cadauerum præſegmina ad exitiabiles viuentium fortunas petuntur, & cantatrices anus in ipſo momento choragij funebris, præpeti celeritate alienam ſepulturam anteuertunt.*

Eurymnus Dæmon quis?

Addit ad ſignificationes Vulturis vanus Kirandes, hunc ad facundiam ſermonis, & lucrum, & gratiam, Dæmonumque & veneficorum fugam facere, qua ſpe illecti multi ex ſuperſtitioſorum grege, candelabra ex vulturis tibijs ſibi fieri curabant, vt ſi quid inter menſas veneni propinatum eſſet, ſtatim animaduerterent. Euax quoque auctor eſt lapidem quadrum in capite Vulturis inueniri. contra noxios vſus præſentiſſimum remedium, Sed hæc ex vanorum (opinor) Philoſophia.

Candelabra ex vulturis tibijs.

Cæterùm quod Horus dixit, ὀὐρανίαν οὐ γὰρ ἀρέσκει αὐτοῖς τὸν οὐρανὸν λέγειν, noli exiſtimare Vraniam Ægyptium eſſe vocabulum, ſed ne Græcum quidē, hoc præſertim ſenſu. Nam præter nomen Muſæ propri-

prium, οὐρανία nihil significat, nisi fortè ludum pilæ, cuius meminit Iulius Pollux Ἡ δὲ οὐρανία ὁ μὲν ἀνακλάσας αὑτὸν ἀπορρίπτει τὴν σφαῖραν εἰς τὸν οὐρανόν· τοῖς δ᾽ ἦν ἀλλομένοις φιλοτιμία πρὶν εἰς γῆν αὐτὴν ἐμπεσεῖν ἁρπάσαι. Vrania est ludi pilæ genus, cùm hic quidem reclinans sese pilam in cœlum proijcit: illis verò assilientibus cura est, priusquam terram cotingat arripere. quem ludum inuenias descriptum ab Homero, Horus igitur οὐρανίαν dixit pro cœlo, ad imitationem alicuius verbi Ægyptij generis fœminini. Sed ne longiùs inquiramus, Pindarus certè Olympiorum Ode prima si non οὐρανὸν, saltem αἰθέρα fœminino genere protulit, ἐρήμας δι᾽ αἰθέρος.

In fine capitis subobscura sunt hæc verba. Δράχμας δὲ δύο διότι παρ᾽ Αἰγυπτίοις μονάς ἐστιν αἱ δύο γραμμαί· μονὰς δὲ παντὸς ἀριθμοῦ γένεσις· εὐλόγως οὖν δύο δραχμὰς βουλόμενοι δηλῶσαι γῦπα γράφουσιν, ἐπεὶ μήτηρ δοκεῖ, καὶ γένεσις εἶναι, καθάπερ καὶ ἡ μονάς. Quæ Pierius ita reddit. *Si drachmas duas ostendere voluissent, Vulturem ponebant, Caussam nonnulli commenti sunt: quia vnitas apud Aegyptios duarum drachmarum instar æstimatur, Vnitas verò cum binario totius est numeri generatio, Merito itaque si drachmas duas indire vellent, Vulturem pingebant, quandoquidem & generationis & Matris prærogatiua polleat, perinde ac vnitas ipsa vnà cum binario numeros omnes generat.*

Perplexi loco de drachmis quæ pro lineis irrepserant explicatio.

Hæc περιφραστικῶς & parum fideliter, nam cùm Horus dixisset Monadem esse generationem & principium numerorum, hic semper addit, *Vnitas cum binario*, sed binarij nusquam Horus meminit; non enim binarius principium dicitur numerorum, sed ipsa vnitas. Deinde multum laborat in explicandis illis duabus drachmis, per quas putat cor significari; cum tamen hîc de ea re nulla sit quæstio.

Ego sic existimo, δραχμὰς pro γραμμὰς in hunc locum irrepsisse, nam quod de lineis, non de drachmis sit sermo, declarat quod statim sequitur, παρ' Αἰγυπτίοις μονάς ἐστιν αἱ δύο γραμμαί, Apud Ægyptios duæ lineæ vnitatem significant. Cur autem hoc binario linearum, vnitatem significarent, hic nodus est; qui vt facilius soluatur; primùm statuendum quòd ex Pythagora, Damascio, Synesio & cæteris notum est; Deum appellari μονάδα, *Vnitatem.* Signum autem Dei, & magni mysterij, apud Ægyptios fuit duplex linea, quarũ altera alteri in perpẽdiculi modum ductæ substerneretur. Cuius rei cũ ab ijs ratio quæreretur, nulla alia suppetebat nisi quod hæc diuini cuiusdam mysterij significatio esset. Quamobrẽ & per easdem lineas in crucis modum compositas, quas ita reuerebantur, & *magnæ Vnitatis*, hoc est Dei Hieroglyphicum ducebant, incerti quid pingerent; Crucis sacrosanctũ mysterium apud hanc gentem adumbratum graues auctores tradunt. Isidorus *lib* 1. Origin. *cap.* 3. Ruffinus *lib.* 11. *c.* 29. Socrates *l.* 5. *c* 17. Sozom. *l.* 7. *c.* 15. Niceph. *l.* 2. *c* 16. addùntque sub Theodosio Imperatore cum solo æquarentur templa, in Serapidis sacrario hieroglyphicas compertas esse literas quæ Crucis præferrent formam.

Quomodo sidus fati hieroglyphicum.

Ad symbolum decimumtertium libri primi.

Qui astra dixerint fata.

VETVS Aegyptiorũ & Chaldæorum error, qui deinde longe manauit incrementis. Εἱμαρμένην ἐξ ἀστρικῆς οἰκονομίας συνίστασθαι. Fatum ex siderum cursu, ac dispensatione constitui. Huic permulti subscripserunt, vt Ptolemæus qui fatum definit caussarum connexionem quæ ex astrorum motibus vim & effi-

caci-

cæcitatem trahit, & Orpheus in hymno astrorum, dum stellas appellat

Μοιρηδίους πάσης μοίρης σημάντορας ὄντας.

Fatales fatorum omnium Indices, quem imitatus Iuuenalis dixit, *Sidus & occulti miranda potentia fati.* Hinc illam per æternæ consequentiæ nodos implicatam necessitatem. *Sat. 7. v. 200.*

Traxerunt longam corda inconsulta catenam.

Quam docti & graues viri acerrimè impugnarunt. Inter quos est Eusebius libro sexto de præparatione Euangelica, Diodorus Tarsensis Episcopus apud Photium, Isidorus Pelusiota *epistola 228. ad Harpocram Scholasticum* Clemens Alexandrinus *Stromatum lib.* 4. D. Augustinus *de ciuitate Dei*, qui disertissimè hanc fatalem legem, quam impij Chaldæi & genethliaci hominum voluntatibus impositam finxerunt, multis rationibus confutarunt. Sed & Bardesanes vir genere quidem Syrus, doctrina verò omnium Chaldæorum excellentissimus, in nobili dialogo, Ægyptiorum & cæterorum qui hanc siderum necessitatem astruunt ineptias irridet, vbi dicit Seribus legem esse positam nec occidere, nec furari, nec adorare simulachra: vnde illa regione nullum templum conspicitur, nulla mulier meretrix, nulla adultera, nemo fur, nemo homicida. Nec voluntatem alicuius illorum ardentissima stella Martis, in medio cœli constituta ad cædem hominis coëgit: Nec Venus Marti coniuncta, vt alienam quispiam solicitaret vxorem potuit efficere. Hæc ille, & cætera quæ fusiùs prosequitur ex quibus hanc ἀστρικὴν εἱμαρμένης οἰκονομίαν repudiare possis quam sacri canones & Imperatoriæ leges funditus sustulere. Sic enim habet concilium Bracarense, can. 9. *Si quis animas & corpora humana fatalibus stellis credit astringi, sicut Pagani & Priscilliani dixerunt, anathema sit* Et canone 10. *Si qui duodecim signa, id est, sidera quæ Mathematici obseruare solent, per singulas animi vel corporis mem-*

Bardesanes Syrus confutat astrologos.

Concilij Bracarensis decretum contra Mathematicos iudiciarios.

bra dissipata credunt, *& nominibus Patriarcharum a- scripta dicunt, sicut Priscillianus dixit: Anathema sit.* Obseruatione dignum est quod notauit Suidas, Astrologos Alexandriæ propter metum fortasse maioris incommodi aliquando toleratos tributum pe-

Blacenomion quid? pendisse, quod proprio nomine βλακονόμιον, *stultorum tributum* appellabatur, quod soli fatui astrologos adirent, διὰ τὸ τοὺς μωροὺς ἐισιέναι πρὸς αὐτούς. Cæterum non semper ἀστρικὴ οἰκονομία, pro illa fatali necessitate Ægyptiorum, sed nonnunquam pro ordine caussarum naturalium, & decreto quo diuina prouidentia suis quæque nectit ordinibus vsurpatur, qua significatione recta est ἑιμαρμένης acceptio, & hoc sensu veteres fata voluerunt Ioui præsto esse cum stilo & tabulis ad inscribenda eius dicta, & Parcas Marcianus Capella *scribas Iouis* appellat, quod eius decreta in æreas tabulas referant. Hæc est θεία πρόνοια, quæ vt ait Nicephorus Gregoras l. 7. συμμαχεῖ τοῖς ἀνθρώπων βουλεύμασί τε καὶ πράγμασι.

Quid sit apud Horum βασίλειον.

Ad Hieroglyphicum 15. *l.* 1.

VIDERE est hic in picturis cynocephalum cum regia corona, & interpres quidem pingit, *Regum*

Hierogl. l. 6. *insigne capite gestantem*, quam sententiam secutus est quoque Pierius. *Ad cynocephali* inquit, *speciem addebant, vt manus in cœlum sublatas haberet, & diadema regium capite gestaret.* Nusquam tamen hoc apud Horum inuenies, à quo hoc symbolum depromptum est: fefellit eruditos viros hic textus, βασίλειον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔχοντα, itaque statim arripuerunt quod occurrebat, & βασίλειον coronam interpretati sunt, sed nunquam cynocephalos coronatos Horus Apollo constituit. Quid igitur dicendum? τὸ βασίλειον nomen.

men, & βασίλειος regium, vel regale proprium significat. Itaque non modò ad coronam significandam traducitur, sed ad illud omne quod regem spectat, vnde βασίλειος & βασίλειον dicitur, quod in quaque re obtinet principatum: & est veluti aliorum principium, atque exemplar. Igitur hieroglyphicorum Scriptores prototypa imaginum, & symbolorum, quorum primaria & vberior est significatio, apppellant βασιλείους. Vt enim rex viuus & spirans longè præstantior est imagine, quæ ad eius speciem expressa est. (Nam quidquid perfectionis est in imagine longè excitatius lucet in exemplari tanquam in fonte & origine.) Ita fit vt Luna appelletur βασίλειος, hoc est exemplar, & ἀρχέτυπος, Cynocephalus verò fit τὸ βασιλευόμενον. Et ita Cynocephalus dicitur habere βασίλειον in capite, quia prototypum suum Lunam scilicet in imagine suo capiti imminentem defixis intuetur oculis. Et ne videar illud gratis assumere, ex ipso auctore comprobo, vbi ad hieroglyphicum 11. lib 1. cùm dixisset, vultures omnes esse fœminas, itaque ad significandum quidquid est muliebre rectè assumi vulturem, quia in eo genere præstantissimum est, & quasi regula cæterorum, vtitur eodem nomine βασιλείους: sic enim habet. Καὶ ὅτι τῶν γυπῶν δὲ ὡς προεῖπον γένος θηλειῶν ἐστιν γένος μόνον· δι' ἣν αἰτίαν καὶ παντὶ θηλυκῷ ζωδίῳ, οἱ Αἰγύπτιοι γῦπας ὡς βασίλειον ἐπιτιθέασιν. Quin & vulturum genus, vt iam exposui, fœminas tantum complectitur. Quam ob causam & cuiuis fœminei sexus animanti Ægyptii vulturem vt in eo sexu principem ac primarium apponunt. Nemo hic βασίλειον Coronam & Diadema nisi absurdè interpretatus fuerit.

De Cynocephalo in horologijs.

Ad Hieroglyphicum decimumsextum lib. 1.

ÆGyptiorum horologijs siue Clepsydris insculptum fuisse constat Cynocephalum, è cuius natura guttatim aqua deflueret, sed miræ his in verbis ambages, ἕως τῆς οὐρᾶς τρίχα διείραντες. Interpretes sic reddunt, *Remedium hoc excogitarunt, vt quicquid pilorum est ad caudam vsque abradentes, pro huius crassitudine ferream quandam fistulam ad aquam excernendam fabricentur.* Quæso quid hic faciunt pili, & quorsum abradi dicuntur? Existimarunt credo in clepsydris viuum animal statui. non effigiem animalis insculpti, cùm de abradendis pilis ad emissionem aquæ loquantur. Num tota hæc versio magnas ineptias admittit? Si licet in re valde perplexa conijcere, vbi illi legunt θίχα διείραντες, & perperam vertunt *pilos abradentes*, nam διείρειν nunquam radere significat, existimo restituendum θίπα vel θύμα διείραντες. Errore librariorum forte scriptum est κ, pro π, vt sæpè fit, & θίκα positum pro τρίπα. hic aliquis Tyro in Græcis pulchram emendationem facere se existimauit, si τρίχα pro τρίπα reponeret, & ita latam errandi ansam dedit. Nomen autem τρίπα Græcis recentioribus idem est ac τρῦμα, siue ὀπὴ foramen. Et eo quidem vtitur corona pretiosa liber Græcus, qui sæpè citatur in Meursij Lexico. Nemini porrò mirum videbitur, si Philippus Hori interpres Græcus recentior hoc vocabulum vsurparit, cum ὀρδινον pro ordine, πάτρωνα pro patrono. & similia habeat. Existimo igitur germanam vocem esse θίπα, & ita ἕως τῆς οὐρᾶς τρίπα διείραντες πρὸς τὸ πάχος αὐτῆς σιδηροῦν κατασκευάζουσιν πρὸς τὴν προκειμένην χρείαν. Cynocephali effigiem, vel potius vasculum in eiusdem animalis formam edolatum, ad caudam vsque, vel

ad

ad membrum & naturam quæ per caudam significatur, perforant, per foramen autem ferream fistulam seu canalem traijciunt, quò æquabilior fiat per ferreum, siue æreum Epistomium aquæ defluentis emissio. *διέρειν* autem *τρῖπα* rectè dicitur, quasi insubulare vel subula facere foramen. De ista clepsydræ fabricatione & foramine, sic scribit Aristoph. Scholiastes in vespis, Κλεψύδρα ἀγγεῖον τετρημένον ἐν ᾧ ὕδωρ ἐβάλλον καὶ ἤιων ῥεῖν ἄχρι τῆς ὀπῆς. *Clepsydra vas perforatum in quod aquam effundebant, & sinebant fluere vsque ad foramen.* Et rursus ab eo appellatur ἀγγεῖον ἔχων μικροτάτην ὀπὴν, πρὸς πυθμένα. Apuleius quoque formam eius attigit cum sic describit *Hic rursus præconis amplo boatu citatus accusator quidam senior exurgit, & ad dicend· spatium vasculo quodam in vicem colli graciliter fistulato, ac per hoc guttatim defluo, infusa aqua populum sic adorat.* Porrò de vsu clepsydrarum in foro superuacaneum arbitror hic pluribus inculcare. Lege ibidem ἵνα μὴ εὐρύτερον τὸ κατασκεύασμα ὑπάρχῃ & latine redde, ne vero latior sit machina, vbi interpres cum sua periphrasi sensum non assequitur, *Ne foramen illud acute artificioseque confectum.* Non enim de foramine intelligendū, sed περὶ μορίου, de illa animalis parte sculpta in horologio & in modum tubi fistulata, vel de vasculo in cynocephali formam attificiosè dolato. Cæterum de hac diuisione horarum ex Cynocephali obseruatione mentionem fecit Victorinus in commentarijs ad Rhetoricos Ciceronis.

3. Metamorphoseos.

De Niliaco incremento.

Ad Hieroglyphicum 21.*l*.1.

VARIÆ ſunt de hac re, Cadmi, Hecatæi, Ephori, Hellanicij, Theopompi, Thaletis, Anaxagoræ, Herodoti, & cæterorum ſententiæ, quas vide apud Diodorum. Tres autem hic affert rationes, Prima ad Ægyptum aquarum genitricem: Secunda ad Oceanum: Tertia ad Imbres Æthiopiæ cauſam refert. Et prima quidem liquidius tractatur ab Ephoro, qui aſſerit. Ἅπασαν τὴν Αἴγυπτον ποταμόχωστον οὖσαν καὶ χαύνην, ἔτι δὲ κισηρώδη τὴν φύσιν, ῥαγάδας τε μεγάλας, καὶ διηνεκεῖς ἔχειν, διὰ δὲ τούτων εἰς ἑαυτὴν ἀναλαμβάνειν ὑγροῦ πλῆθος. καὶ κατὰ μὲν τὴν χειμερινὴν ὥραν συνέχειν ἐν ἑαυτῇ τοῦτο, κατὰ δὲ τὴν θερινὴν, ὥσπερ ἱδρῶτάς τινας ἐξ αὐτῆς πανταχόθεν ἀνιέναι, καὶ διὰ τούτων πληροῦν τὸν ποταμόν. hoc eſt, *Tota Aegyptus à flumine congeſta eſt, & laxa naturâque pumicoſa, rimas in ſe habet magnas, & continuas, per quas humoris copiam in ſe recipit, & hyemali tempore in ſe conſtringit, æſtate autem tanquam ſudores ex ſe vndequaque emittit, vnde incrementum Nilo præbeatur.* Hanc ſententiam multis argumentis confutat Diodorus Siculus, & incredibile prorſus aſſerit exſtillantes terræ ſudores tantum fluuij augmentum facere, Altera quæ eſt de Oceano, ſacerdotes etiam aliquot Ægyptiorum aſſertores habuit, qui Nilum ex Oceano terram circumfluente naſci aſſeruerunt, quos nihil ſani dicere idem Hiſtoricus oſtendit. Tertia quæ ad Aethiopiæ imbres pertinet longè probabilior eſt, & hanc ſequutus eſt Agatharcides Gnidius, qui præter ceteros placet Diodoro acris iudicij viro. Nec ſatis robuſtè eandē refellit Brodeus vir alioqui eruditus, quod, vt ait, à veteribus ſcriptoribus perhibeatur raro in

Miſcellanearum l.7. c.4.

Æthi-

Æthiopia pluere, imò idem ipſe Agatharcides antiquus author teſtatur in Æthiopiæ montibus certo tempore, eo ſcilicet quo Nilus augetur, pluuias eſſe continentes. Ibidem Mercerus putat inſerendum τὸν αὐτῷ σημείῳ χρῶνται, & neſcio quas ſupplicationes pro Nili inundatione fingit, de quibus nulla ex hoc loco coniectura. Puto vnius literulæ mutatione totam ſententiam claram fieri, ſiquidem cũ Horus dixiſſet Leonum rictus in fontibus inſculpi ad beneficij memoriam, quod ex Leonis ſydere percipere ſe exiſtimant, *Inde*, inquit, *ad hodiernum vſque diem ingens eſt ad votum aquæ copia*. quaſi vellet dicere, hanc Ægyptiorum pietatem ſidus Leonis fortunare, & copioſius riuos illos benignitatis aperire Itaque cenſeo legendum, ἀφ' οὗ καὶ μέχρι νῦν κατ' εὐχὴν πλεονασμὸς ὕδατος, pro πλεονασμοῦ.

Cur in templis, thronis, fontibus, ſepulchris, Leonum effigies?

Ad Hieroglyphicum 21. lib. 1.

FVit illud non modò in prophanis, ſed etiam in ſacris rebus vſitatiſſimum, vt Leones ad ſymbolum maieſtatis appingerentur, aut ſculperentur, idque non modò in templis ſed in thronis, fontibus, & ſepulchris. Et de templis quidem id diſertè teſtatur Horus, συμβολικῶς τοῖς κλείθροις τῶν ἱερῶν λέοντας ὡς φύλακας παρειλήφασι, quo non tantùm Ægyptiis, ſed & Iudæis quoque fuiſſe commune, diſcas ex ſacris interpretibus. Nam præter notas Cherubinorum imagines quæ Leonis partem aliquam exhibebant, ſculptas etiã in altaris angulis Leonũ ſpecies coniicit eruditiſſimus Villalpãdus. Quin etiã magnũ illud & tremendũ altare vbi iuge ſacrificiũ Deo offerebatur,

Leonum in templis effigies.

Magnum altare Hebræorũ cur Leo Dei dictum.

ferebatur, *Leo Dei* appellabatur. Hebræa vox eſt אריאל, ab אריה quod eſt Leo,, & אל Deus, quam Chaldæus paraphraſtes apud Iſaiam 29. vertit *altare,*

Cuius rei cauſam reddunt Hebræi Doctores, quod ſicut Leo pecudes deuorat, ita hoc ipſum altare perennibus flammis hoſtias abſumeret, vel quod Leo ſymbolum ſit diuinæ maieſtatis, ſiue ad ſpeciem illam oculos conijcias quæ omnibus animantibus terrorem inijcit, ſiue ad clementiam ſpectes, quâ vt omnium penè ſcriptis celebratur, depreſſis & abiectis facilem indulget veniam. De thronis verò nimis notum eſt ex regia illa Salomonis leunculis inſigni, quam Ioſephus nominat, Ἐξέδραν διαπρεπῆ ἐν ᾗ καθεζόμενος ὁ βασιλεὺς ἔκρινεν.

Leones in thronis regum.

Eoſdem Leonum rictus in fontibus ab Ægyptijs prudenti quadam ſacerdotum deſtinatione collocatos teſtatur Horus, Τὰς χολέδρας, καὶ τοὺς εἰσαγωγέας τῶν ἱερῶν κρουνῶν λεοντομόρφους κατεσκεύασαν οἱ τῶν ἱερατικῶν ἔργων προστάται, ὅτι ἐμβαίνοντος τοῦ ἡλίου τῷ ζωδίῳ, τὸ δίμοιρον τοῦ ὕδατος πλημμυρεῖ πολλάκις.

In fontibus.

Tubos canaleſque ſacrorum fontium ſolent ij qui ſacris præſunt operibus, Leonis figura fabricari, quod ſol cùm in Leonis ſigno perſiſtit ſæpenumero in duplum aqua ipſius Nili excreſcit: Traductum ab Ægyptiis in cæteras nationes, non ſuperſtitionis, ſed ornatus gratia exemplum. Nam Sidonius Apollinaris libro ſecundo, epiſtola ſecunda ad Domitium, Piſcinam deſcribens, Leonum rictus non omittit. *In hanc ergo* (inquit) *piſcinam fluentum de ſupercilio montis elicitum, canalibuſque circumactis per exteriora natatoria littora coruatum ſex fiſtulæ prominentis Leonum ſimulatis capitibus effundunt; quæ temerè ingreſſis veras dentium crates, meros oculorum furores, certas ceruicum iubas imaginabantur.*

Leones in

Addo poſtremo loco fuiſſe Leones ſepulchrorum

rum, maximè verò fortium virorum insignia. Siquidem Pausanias in Bœoticis eorum Thebanorum sepulchrum describens, qui in acie aduersus Philippum ceciderant, προσιόντων (inquit) δὲ τῇ πόλει πολυάνδριον Θηβαίων ἐστὶν ἐν τοῖς πρὸς Φίλιππον ἀγῶνι ἀποθανόντων· οὐκ ἐπιγέγραπται μὲν δὴ ἐπίγραμμα, ἐπίσημα δ' ἔπεστιν αὐτοῖς λέων. *Proximo vrbi loco commune est sepulchrum Thebanorum, qui in pugna contra Philippum defuncti sunt. Inscriptio nulla quidem inscripta est, insigne vero tumuli Leo.* Cuius consuetudinis initium ab Hercule fuisse tradit Ptolemæus Hephæstion, qui septem libros de nouis ad variam eruditionem historiis edidit. Ὅτι Ἡρακλῆς ἀποβρωθέντος αὐτοῦ τῶν δακτύλων ἑνὸς ὑπὸ τοῦ Νεμαίου λέοντος, ἐννεαδάκτυλος γέγονε, καὶ ἔστι τάφος τοῦ ἐκκεκομμένου δακτύλου. λέοντα δ' ἔστιν ἰδεῖν τῷ τοῦ δακτύλου τάφῳ ἐφεστῶτα λίθινον ἐν Λακεδαίμονι, σύμβολον τῆς τοῦ Ἡρακλέος ἀλκῆς, ἐξ ἐκείνου καὶ τοῖς ἄλλων τάφοις λιθίνους ἐφιστῶσι λέοντας. *Herculem deuorato à Nemæo Leone digito vno, nouem dumtaxat digitos habuisse, extareq́ tumulum digiti auulsi Leonem verò ex lapide Lacedæmone videre est digiti tumulo impositum, symbolum nimirum Herculei roboris. Vnde mos inoleuit in reliquorum quoque sepulchris lapideos statuere Leones.*

sepulchris & à quo primum mos ille inuentus.

Quid Phylacterium apud Horum?

Ad Hieroglyphicum 24. libri primi.

NON satis signanter interpres reddidit φυλακτήριον, præsidium ac remedium, cum amuletum dicere debuisset. Quis enim non agnoscit hic agi de phylacteriorum siue amuletorum superstitione quæ Græci etiam πέταλα & περίαπτα, Latini ligaturas nominant. Ac petala quidem meo iudicio non omnia, sed ea dumtaxat in quibus imagines & characteres laminæ impressi gerebantur, nam vetus glossarium

sarium πῖζαλον laminam reddit. Mitto quæ de ligaturis λυγάνοις, de indumentis infantum, de inauribus, de licijs, de herbis & radicibus doctè & luculenter tradidit Gretserus noster, vir multæ eruditionis in commentarijs de cruce. Hic quod Horus ad Ægyptiorum phylacteria pertinuisse dicit, *δύο κεφαλὰς ἀνθρώπων, τὴν μὲν τὸ ἄρσεν ἔσω βλέπουσαν, τὴν δὲ θηλυκὴν ἔξω. Duo hominum capita, vnum maris intro, alterum fœminæ extra aspiciens*, plenius discutiendum est. Omnino intelligit imagines pictas, vel fictas, quarum frequentissimus erat vsus in amuletis. Alij quippe signa gestabant genituræ suæ, seu (vt vno verbo dicimus) Horoscopa, quibus se tota vita protegi ac fortunari credebant. Notus in eo argumento famosus Octauij Cæsaris Capricornus nummis eius incisus, quem summam Astrologi portendere dicebant felicitatem, vt qui Augusto fuisset fortunatissimus. Alij illustrium asseruabant virorum effigies, vt Pythagorei Præceptoris sui Pythagoræ imaginem, & multi, Alexandri magni numismata, quos Diuus Chrysostomus homilia vigesima prima ad populum Antiochenum meritò perstringit. Alij falsorum Deorum species magicis characteribus incisas. Tales erant imagunculæ quas Basilides hæreticus sectatoribus suis instar amuletorum deferendas tradere solebat. Hic cùm trecentos & sexaginta quinque cœlos statueret, summum Deorum ΑΒΡΑΚΑΞ statuebat, cuius nomen numerum illum ccclxv. complectitur. Exstat apud Cardinalem Baronium istorum amuletorum species, hominis nempè figura, portentosis vndique literis impressa.

Signa genituræ seu Horoscopa pro amuletis gestata.

Basilidis imagunculæ magicæ.

Tomo 2.

Nec dissimilia erant Theraphim, quorum meminit Elias Thesbites in Lexico Hebræo, ad eandem vocem, dirissima prorsus simulachra, & nefariis imbuta superstitionibus. Mactabant quippe puerum

Theraphim quæ ex Elia Thesbite.

ĕrum primogenitũ, cuius caput à copore reuulſum ſale & aromatibus condiebant, hinc illi laminam imponebant, eamque immundi ſpiritus nomine & charactere ſignatam, mox odore & ſuffitu cereiſque accenſis venerabantur, & quamquam hoc ſecretis parietibus occultabatur ſcelus, nonnumquam tamen etiam occiſorum infantium præſegmina, laminis & bracteis incluſa, ſuperſtitioſoque ritu excantata geſtabant. Alias imagines cereas fieri curabant, ad morborum etiam execrabiles medicinas, de quibus Paracelſus præcipit his verbis: *Fabricet medicus ceream imaginem ad ſimilitudinem patientis, & in nomine eius, aut conformet ceream particulam ſimilem affectæ parti, idq; indubitata fide, & forti imaginatione credat per illam ſanitatem ægro reſtitui poſſe, Ac tandẽ additis magicis precatiunculis ceream illã in imaginem in ignem proijciat. At ſi fortè ex doloris acerbitate, vel partis affectæ, vitæ periculum metuatur, integram imaginem certis verbis admurmuratis comburat medicus, & liberatur æger.* Vides lector deteſtabiles luſus dæmonis in humanam perniciem laſciuie tis. Totam hanc nefandi ritus ſuperſtitionem damnat articulus Pariſienſis qui eſt 21. *Quod imagines*, inquit, *ex metallo vel cera, vel alia materia, ad certas conſtellationes, fabricatæ, vel certo charactere aut figura efformatæ aut etiam baptizatæ, exorciſatæ, aut conſecratæ, aut potius execratæ ſecundum prædictas artes, & ſub certis diebus habeant virtutes mirabiles, quæ in libris huiuſmodi ſuperſtitioſis recitantur; error eſt in fide, & philoſophia naturali, & aſtronomia vera.*

Idola magica ad curationes morborum deteſtabili ritu vſurpata.

Lib. de Hyperphyſicis morbis.

Contra hæc ipſa Dæmonum πιδάκτα Sancti plerumque verbis & rebus ſacris vſi ſunt. Narrat enim Leontius Epiſcopus ſanctum Simeonem ſolum mulieri magæ amuletum in tabula conſcripſiſſe, quo geſtato illa non potuit amplius diuinare, nec magica amuleta facere. Atque vt Hebrææ mulieres à collo ad vbera geſtabant quæ-

Amuleta ſanctorum.

dam

dam pendula vascula admodum preciosa, quæ illæ בת נפש *domum animæ*, appellabant. Sic religiosæ personæ oleum sanctæ crucis in vasculo, quod S. Spiridionem fecisse refert Surius tomo sexto, aut aliquid simile circumferebant. Author tamen incertus in Matthæum inuehitur in illos qui his amuletis abutebantur, & iisdem de collo suspensis sanctiores aliis videri volebant; Tum vero in illos qui ex suis capillis & vestibus aliis largiebantur quæ ad collum appenderent. vnde Canon. 36. Concilij Laodiceni. error quoque in eo nonnullorum clericorum castigatur, qui imprudentius huiusmodi phylacteria faciebant.

Quid domus animæ apud Hebræas mulieres.

Quod officium ἱερογραμματέων, & quales Ægyptiorum sacerdotes.

Ad Hieroglyphicum 37. lib. 1.

Arpedonaptæ apud Ægyptios qui?

CAue ἱερογραμματεῖς confundas cum Arpedonaptis, quorum meminit Clemens Alexandrinus Stromatum libro primo cum luculento Democriti testimonio, qui suam eruditionem intemperantius prædicans scribit. Καὶ λογίων ἀνθρώπων πλείστων ἐσήκουσα; καὶ γραμμέων συνθέσιος μετ' ἀποδείξιος οὐδείς με παρήλλαξεν, οὐδ' οἱ Αἰγυπτίων καλεόμενοι Ἀρπεδονάπται. *Et homines doctos audiui plurimos; & in componendis cum demonstratione lineis nemo me adhuc superauit, nec qui Ægyptiorum quidem vocantur Arpedonaptæ.* Vbi Arpedonaptas colligas esse Ægyptiorum Mathematicos. At ἱερογραμματεῖς de genere erant Sacerdotum, & ijdem qui apud Assyrios ἱερῶν λόγων ἑρμηνευταί, vt author est Lucianus in Macrobijs. Siquidem Ægyptiorum sacris, & doctrinis præfecti nunc ἱεροφόροι & ἱερόστολοι appellantur, ὅτι τὸν ἱερὸν λόγον ποιεῖ

Hierophori & Hierostoli qui?

γον τῶν θεῶν πάσης καθαρεύοντα δεισιδαιμονίας, καὶ περιεργίας ἐν τῇ ψυχῇ, φέροντες ὥσπερ ἐν κίσῃ καὶ περιστέλλοντες. *Quod sacram doctrinam ab omni superstitione & curiositate puram in animo suo, tanquam in cista gestant, atque continent.* (Vt disertè notauit Plutarchus) nunc ἱερογραμματεῖς, qui non tantum sacrarum literarum notarij fuerunt, vt quidam apud Diodorum interpretati sunt, sed sacræ doctrinæ interpretes, eosdem vates fuisse innuit Suidas cùm ait, Οὗτοι παρ' Αἰγυπτίοις ἦσαν δεινοὶ, καὶ περὶ τὴν μελλόντων τὴν ἀλήθειαν εἰπεῖν, additque vnum ex iis Regi Ægyptiorum prædixisse, futurum Israelitam virtute & gloria clarissimum, qui Ægyptiorum imperium deprimeret, Moysen scilicet innuebat. Iidem etiam erant phylacteriorum scientissimi: quorum author peruetustus fertur Iachim in ea gente περὶ ἁπάντων καὶ παντοδαπῶν ἔμπειρος. At verò cum Horus describat, ἱερογραμματέα τέλειον πολλὰ μελετῶντα, ὑλακτοῦντα τε συνεχῶς, καὶ ἀπηγριωμένον μηδενὶ χαριζόμενον, Facilè ostendit sacros illos Scribas, legibus, & disciplinæ præfectos fuisse. Tales enim erant antiquitus Ægyptiorum sacerdotes. Hi namque vt Senatus Principes Regi præsto semper aderant qua, opera, qua consilio, qua doctrina ipsum adiuuantes. Tum ex astrologia & Astrorum inspectione futura diuinando, tum ex sacrorum librorum annotatis res gestas cum vtilitate interpretando. Vnde à cunctis oneribus erant immunes, & primas à Rege honoris & potestatis obtinebant. πάντων ἀτελεῖς καὶ δευτερεύοντες μετὰ τὸν βασιλέα, ταῖς δόξαις, καὶ ταῖς ἐξουσίαις. Præterea sceptrum commune cũ Regibus habebãt, quod ad honorem agriculturæ sicut & Æthiopes, in formã aratri effingebant, vt licet ex Diodoro colligere. Et illi quidem primis temporibus Ægyptiorũ sacerdotes hanc dignitatẽ obtinuerunt. Nam postquã

Officium ἱερογραμματέων.

Sacri Scribæ de Moyse vaticiniũ.

Sacerdotum priorum apud Æegyptios dignitas.

ſub Romanorum imperio Ægyptus eſſe cœpit, nihil his hominibus contemptius, quippe qui ex ſacrificiis, in viles Chaldæos, haruſpices, & aliptas degenerarũt; quòd licet ex Hadriani epiſt. apud Phlegontem colligere, quæ refertur à Flauio Vopiſco in Saturnino, ſtatim à principio. Vbi præcautione opus eſt, ad diluendam Hadriani Imperatoris calumniam, qui peruersè & malitiosè Chriſtianos cum Iſiacis Sacerdotibus confundit, & iiſdem Serapidis cultum imponit his verbis: *Ægyptum quam mihi laudabas Seruiane chariſſime; totam didici leuem, pendulam, & ad omnia famæ momenta volitantem. Illi qui Serapin colunt Chriſtiani ſunt, & deuoti ſunt Serapi qui ſe Chriſti Epiſcopos dicunt.* Hæc admodum perfidiosè, niſi velis hac ratione excuſare, quòd de Apoſtatis loquatur, qui, vt eſt in actis Epimachi Ægyptij Martyris, apud Græcum Martyrologium, τὸν χριστιανισμὸν κρύπτοντες τὴν ἀσέβειαν ὑπεκρίνοντο *tecto Chriſtianiſmo impietatem ſimularunt*. Pergit Hadrianus, *Nemo illic archiſynagogus Iudæorum, nemo Samarites, nemo Chriſtianorum presbyter,* (quòd de hæreticis Chriſtianæ pietatis ſimulatoribus intelligendum) *non Mathematicus, non Aruſpex, non Aliptes.* Ex quibus intelligere licet ad quas ſordes impiorum ſacrificorum natio deuenerit. Hoc ipſum plenius oſtendit diuus Cyprianus, vbi Senatorem a Chriſtiana fide Apoſtatam, atque ad Serapidis & Iſidis cultum nefariè abreptum inſectatur, ſimul Ægyptios ſacerdotes, in quorum collegium cooptatus fuerat, deſcribit his verbis.

Sacerdotum poſtremis temporibus vilitas.

Hadriani calumnia in Chriſtianos.

Namque ſacerdotes tunicis muliebribus idem
Interius ritum cultu interiore fatentur.
Idque licere putant quod non licet. vnde per orbem
Leniter incedunt, mollita voce loquentes,
Lapſatosq́ue tenent extenſo pollice lumbos,
Et proprium mutant vulgato crimine ſexum.

Cyprianus in Senatorẽ Apoſtatam a Chriſto ad Iſin.

Cum-

Cumque suos celebrant ritus, his esse diebus
Se castos memorant; At si tantummodo tunc sunt
Vt perhibent casti, reliquo iam tempore quo sunt?
Sed quia coguntur saltem semel esse pudici,
Mente fremunt, lacerant corpus, funduntque cruorem.

Quæ illic Cyprianus de vestibus, & flagitiosissimis moribus prosequutus est, copiosè descri itApuleius, lib. 8. Metamorph.
vbi nominat indusia, mitellas, crocotas, virgatas vestes, cœnosa pigmenta & cætera. *Die sequenti*, inquit, *variis coloribus indusiati, & deformiter quisque formati, faciem cœnoso pigmento obliti, & oculis obunctis graphice prodeunt, mitellis, & crocotis, & carbasinis, & bombycinis lineis. Quidam tunicas albas in modum lanciolarum quoquouersum fluente purpura depictas, cingulo subligati, pedes luteis induti calceamentis.* Mox de eorum phanaticis furoribus disserit plenius. Quorum rituum pleraque etiam primis temporibus lib. 2.
in vsu fuisse declarat Herodotus, vbi animaduertit eos derasos fuisse, circumcisos, veste linea, & calceis papyraceis indutos, frigida interdiu ter, noctu, bis lotos, & in Deorum suppliciis frequenti diuerberatione sua sponte cæsos.

Proximi erant sacerdotibus ἐνταφιασταὶ & ταριχευταί, qui cadauera maximè sacrorum animalium curabant, quos vt ait Diodorus: Πάσης μὲν τιμῆς lib. 1.
καὶ πολυωρίας ἀξιοῦνται. τοῖς τε ἱερεῦσι συνόντες, καὶ τὰς εἰς ἱερὸν εἰσόδους ἀκωλύτως ὡς ἱεροὶ ποιοῦνται. *Omni honore atque cultu dignantur. Nam sacerdotibus familiares sunt, & in sacrarium vt qui sacri sunt, liberè ingrediuntur.* Tanta autem superstitione & apparatu sacra animalia funerant, vt curatorem funeris vnius animalis, totas facultates suas satis luculentas impendisse, & insuper quinquaginta talenta à Ptolemæo p. 76. l. 1. p. 2
fœneratum memoret Diodorus. Verùm quoniam inter officia sacerdotum est aliquod discrimen. operæpretium est de hac re audire Clementem Ale-

Alexandrinum, qui totam hanc ſapientum & ſacerdotum Ægyptiorum ſeriem diſertiſſimè tradit Stromatum libro ſexto p. 456. Primus, inquit, procedit is qui vulgo ᾠδὸς nominatur, vnum aliquid afferens ex ſymbolis Muſicæ. Eum dicunt oportere duos libros tenere ex libris Mercurij, ex quibus vnus quidem continet hymnos Deorum, alter verò rationes vitæ regiæ. Poſt cantorem verò procedit, ὁ ὡροσκόπος, ὡρολόγιόν τε μετὰ χεῖρα, καὶ φοίνικα ἀστρολογίας ἔχων σύμβολα. *Horoſcopus geſtans in manu horologium & palmam aſtrologiæ ſymbola.* Eum quatuor libros Mercurij de aſtrologia oportet ſemper promptos in ore habere. Deinceps autem ὁ ἱερογραμματεὺς, ἔχων πτερὰ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, βιβλίον ἐν χερσὶ καὶ κανόνα ἐν ᾧ τό τε γραφικὸν μέλαν, καὶ σχοῖνος ᾗ γράφουσι. *Prodit,* inquit, *ſcriba ſacrorum alas habens in capite, & librum in manibus, & regulam, atramentum præterea, ad ſcribendum, & ſtylum iunceum quo ſcribunt.* Hunc oportet ſcire ea quæ vocantur Hieroglyphica, & mundi deſcriptionem, & Geographiam, & ordinem Solis & Lunæ, & quinque errantium ſtellarum, Ægyptique chorographiam & Nili deſcriptionem, tum inſtrumentorum, ornamentorumque ſacrorum, tum locorum conſecratorum, menſuras præterea & quæcumque ad templa & res ſacras attinent. Deinde ſequitur, στολιστὴς ἔχων τε τῆς δικαιοσύνης πῆχυν, καὶ τὸ σπονδεῖον, ſtoliſtes ſeu ornator, qui iuſtitiæ cubitum & calicem ad libandum geſtat. Is ſcit omnia quæ ad diſciplinam & ſacrificia, primitias, hymnos, preces, pompas denique & dies feſtos ſpectant. Poſt omnes exit Propheta, προφανὲς τὸ ὑδρεῖον ἐγκεκολπισμένος, ᾧ ἕπονται οἱ τὴν ἔκπεμψιν τῶν ἄρτων βαστάζοντες. *Qui ſpectabilem in ſinu geſtat hydriam, quem ſequuntur qui emiſſos panes portant.* Is vt qui ſit ſacrorum præfectus, ediſcit libros decem, qui vocantur

Quis apud Ægyptios Sacerdotes Odus.

Quis horoſcopus?

Quis ἱερογραμματεὺς & eius habitus.

Quis ſtoliſtes.

Quis Propheta.

cantur ſacerdotales, de Diis & legibus, & vniuerſa Sacerdotum diſciplina.

Meminit quoque eo loco παςοφόρων, qui ſex Mercurij libros de medicina ediſcunt, hoc eſt de anatomia, & morbis, inſtrumentiſque medicis, tum de medicamentis, oculis, & mulieribus. Eos autem eſſe ex ordine ſacerdotum declarat hic locus libri tertij pædagogi cap. 2. vbi deſcribens eum qui idola oſtendit, παςοφόρος δὲ ἤ τις ἄλλος τῶν ἱεροποιούντων, ex quo apparet fuiſſe quemdam ædituum, de quo dico ad ſymbolum 39. *lib. 1. in notis*. *Quis Paſtophorus.*

Ex eo Clementis loco facilè confutes eos qui exiſtimarunt omnes Ægyptiorum ſacerdotes communiter vocari Prophetas, quod ſenſiſſe videtur Diogenes Laertius, cuius auctoritate adductus Criticorum aliquis in hoc Antinoi monimento, Αντινόω συνθρόνω τῶν ἐν Αἰγύπτω θεῶ Μ. Οὔλπιος Απολλώνιος προφήτης, προφήτην, hic dicit eſſe Γυμνὰ, abuſus communi nomine proprij loco, nec ſatis ea diſcriminans quæ apud Ægyptios (vt doctiſſime oſtendit Clemens) inter ſe diſtincta erant.

Grauis error de Idolorum ſepultura emendatus.

Ad Hieroglyphicum 37. libri primi.

AD hierographicum 37. καὶ ἀνατετμημένα θεωρεῖ δὲ ὑπ' αὐτοῦ κηδευόμενα εἴδωλα, Turbatum eſt in hoc loco, & puto reſtituendum ἀνατεταμένα. Quàm enim ridiculum eſt hæc verba de Pollinctore accipere & cum interpretibus dicere, *Quod nuda & reſecta quibus iuſta facit ſimulachra contemplatur?* Et vbi Pollinctor iuſta facit, hoc eſt, ſepelit ſimulachra? & ſimulachra in partes conciſa? eſto Pollinctores funerarint ſacra animalia priùs diſſecta vnguentiſque oblita, non tamen hoc ſimulachris

aureis & marmoreis vnquam factum legitur, quod per se ineptum est. hæc igitur verba de Cane intelligenda sunt, γυμνὰ καὶ ἀνατιζόμενα ἐφορᾷ τὰ ὑπ' αὐτοῦ κηδευόμενα εἴδωλα, nuda & explicata spectat, quę custodit Deorum simulachra. Nam κηδεύειν non semper funerare, sed curare & seruare significat, Quod autem canes custodiæ templorum & simulachrorum adhiberentur, ne quid auri argentive ex iis abraderetur, aut etiam gemmæ quibus parietes sacri apud Ægyptios collucebant furto subducerentur, ex Horo colligere licet, & Æliano de animalibus. Porrò quos hic ἐνταφιαστὰς seu libitinarios designati vides ab Horo publici funeris Curatores, eorumdem cætum apud Christianos in Orientali Imperio ἀσκητήριον dictum fuisse notat vir eruditus: non tamen euincit iis quas affert rationibus. Nam quod ex Nouella Iustiniani 59. citat, ἑκάστῃ κλίνῃ ἀσκητήριον δίδοσθαι ἀσκητὰς, aliquot exequiis mortuorum fuisse deputatos confirmat, non tamen inde rectè colligit ἀσκητήριον fuisse propriè quod funera curabat, quasi definire vellet ἀσκητὴν esse ἐνταφιαστὴν, quod minimè dici potest vbi propria verbi significatio quæritur. Neque enim si Apelles sit pictor & Orator, ideo pictorem definiens, discam, *Pictor est Orator.*

Quid sit Pastophorus.

Ad Hieroglyphicum 39. *lib.* 1.

AD Hieroglyphicum 39. παστοφόρον δὲ σημαίνοντες Interpres vertit *sacrum pallium gestantem*, perperam meo quidem iudicio. Nam si verbi significatio spectanda est, Diuus Hieronymus in Isaiam pastoforum interpretatur thalamum, in quo habitat præpositus templi, in quo παστοφόρος æditũus est aliquis potiùs, quàm *sacrum pallium gestans*, quæ verba

nimis

nimis generalia sunt & obscura. Fefellit interpretem quod apud Iulium Pollucem παςὸς dicitur, τὸ ἐπὶ τῇ εὐνῇ παραπέτασμα, velum quod thalamo obtenditur, vbi cùm aliqui codices Latini pallium reddiderint, hic de veste communi accepit: sed debebat animaduertere quod habet etymologicum magnũ, παςὸς ἡ ἐκ παραπετασμάτων ποικίλων κατεσκευασμένη σκηνή. Vbi pastos non pallium tantùm, sed thalamus ipse nominatur, quo sensu etiam pastoforium dicitur. Verum hic aliud latet quod neque Clementis Alexandrini interpretes peruidêre, πασόφορος, vt constat ex eodem Clemente, est ex sacerdotibus Ægyptiorũ, & vt facile intelligi potest. Ædituus aliquis, nam dicitur aduenas in templum introducere & idola monstrare, σεμνὸν διάφορκῶς, καὶ παιᾶνα τῇ Αἰγυπτίων ᾄδων γλώσσῃ. Nunc docti viri quærunt quorsum dicatur πασοφόρος, neque enim Deorum thalamos & ædes portat, sed custodit; manuscriptus aliquis codex apud Clementem Alexandrinum habet; πλασοφόρος, distortius quidem, sed apparet ex eo locum esse deprauatum. Ego legendũ existimo πασόφρουρος, *templi custos*, quo nihil aptius ad Clementis & Hori mentem video, nam ὑπὸ τούτου φυλάττεσθαι τὸ ἱερόν.

lib.3. c. 4. Onomastici

lib.3. pædagogi. est,

An omnis lustratio per aquam, & ignem fieret?

Ad Hieroglyphicum 41. *lib.* 1.

QVod ait Horus de aqua & igne, διὰ τούτων τῶν στοιχείων πᾶς καθαρμὸς ἐκτελεῖται. Omnis hisce elementis fit lustratio, nõ ita intelligendum est. quòd sola hæc elementa semper ad lustrationes fuerint adhibita, ignis certè, & aqua in his expiationibus principatum tenuerũt, & vt ait Plutarchus, τὸ πῦρ καθαίρει καὶ

ρει καὶ ὕδωρ ἁγνίζει. Quamobrem, & qui Mithræ sacris initiabantur, discebant καρτερεῖν τὸ πῦρ ignem tolerare, quem ritum non nullitiam hæretici tenuerunt, qui cathechumenorum aures igne adurere, vel candenti ferro signare consueuerant, vt auctor est Heracleon in libello qui προφητικῶν ἐκλογαὶ inscribitur, ἔνιοι δὲ τὰ ὦτα τῶν σφραγιζομένων καταπσημαίνοντο, & hoc ipsum Iacobitæ quoque sunt imitati, qui ad baptismum contra legitimos Ecclesiæ ritus aqua minimè vtebantur, sed teste Bernardo Luxemburgensi, imprimendam candenti ferro crucis figuram in frontibus initiatorum curabant. Inde etiam prodierunt πυραὶ καθαρτικαὶ, quas malo more & exemplo, ad expiationes Christiani nonnulli renouare conati sunt. Et hæc ex Ethnicarum lustrationum superstitionibus. Quod vero ad aquæ aspersionem attinet, nihil occurrit frequentius: neque enim tantum ad templi fores statuebantur, quæ Græcis περιρραντήρια, Latinis aquiminalia dicuntur, sed etiam in fori aditu, & funestarum ædium vestibulis, quo spectant illa Euripidis in Alceſtide.

Aures igne signatæ, & frons cãdẽti ferro à Iacobitis inusta.

πυλῶν πάροιθεν δ' οὐχ ὁρῶ,
πηγαῖον ὡς νομίζεται
γε χέρνιβ' ἐπὶ φθιτῶν πύλαις
χαίτα τ' οὔτις ἐπὶ προθύροις τομαῖος.
Non video ante portam (vt lex est)
Fontana lauacra pro mortuis,
Nulla coma præcisa est in vestibulo.

(Nam & capillus de mortui capite sectus foribus appendi solebat.) De cæteris lustrationibus quæ per ouum, squillam, sulphur, laurum, sanguinem, & cætera id genus fiebant, nihil nunc opus est inculcare pluribus.

Cotur-

Coturnicem pro Oryge malè à Pierio ſumi.

Ad Hieroglyphicum 46. *libri primi.*

MAgna in hoc hieroglyphico enodando interpretum eſt diſſenſio. Alij ſiquidem de Oryge, alij de coturnice intelligunt. Multum refert vtrum de quadrupede, an de aue ſermo ſit, quod tamen vnius litteræ ambiguitate decepti homines, alioqui non imperiti confudere. Codex Italus qui Romæ prodijt excuſus anno 1599. nomen ὄρυγος de textu expunxit, reliquit tamen illi locum ad marginem, ne planè abraſum videretur: Deinde repoſuit ὄρτυγος, Coturnicem pro Oryge. Qua in ſententia fuit quoque Pierius lib. 27. haud ita diligens in Hori mente perſcrutanda. Mihi verò mirari contigit quomodo viris doctis hæc interpretatio exciderit, quæ vt alia omittam, vel hoc vno argumento refelli quam facillimè poteſt, quòd id ipſum animal de quo hic ſermo eſt, Horus dicat ἐμπροσθίοις σκέλεσιν ἀνορύσσειν τὴν γῆν, *Anterioribus cruribus, ſiue pedibus terram effodere.* Quæſo cur anteriores hic pedes nominantur, niſi quia ſunt & poſteriores? at ſi anteriores ſunt & poſteriores; apparet animal eſſe quadrupes, quod in auem tā cito efformauit Pierius. Deinde ſi auis eſt; & coturnix, quomodo huic tanquā equo inſidētes facit Reges? quod abſurdū eſt. Omnino de Oryge totū ſymbolum intelligendum; *Primum* quia id omnium penè codicum fides poſtulat, & ὄρτυγος nomen vt apparet, non niſi timidè in alienam ſedem irrepſit. *Secundum*, quia quæ hic Orygi tribuuntur ab Horo, eadem quoque comprobat Ælianus de animalibus. Neque enim tantum Orygem dicit, Solem Orien-

tem auersari, sed etiam aduersus eius exortum aluum deijcere, quo fit vt Serapidis cultores tam præposterum animal malè oderint. Benè igitur in hac parte Mercerus, qui Aldi codicem sequutus nihil mutauit. Sed hic postea laudatus interpres postquã ad hunc textum deuenit. Καὶ οἱ ἱερεῖς τοῦτο μόνον τῶν πτηνῶν ἀσφράγιστον ἐσθίουσιν, hoc est (vt ipse interpretatur.) *Quare & sacerdotes vnam hanc inter volucres non signatam comedunt.*

Tum idem Mercerus in hũc locũ annotat. *Micarũ sanè est, quod hoc loco Orygem inter volatilia annumeret, quod à nemine quod sciam est proditum.* Putauit ita vir minimè malus, Oryges alatos ab Horo censeri, nec mirum est si hoc tantopere demiratur, sed non minus mirandum quomodo vir tam emunctæ naris, & in tot authorum commentationibus volutatus, tam facilem locum suo nitori restituere non potuerit. *Itaque totum hunc locum* (inquit) *corruptum existimarim, nec qua ratione possit restitui, succurrit, nisi forte pro* τῶν πτηνῶν, *legimus* τῶν θηρῶν. Si tam audacter in auctoribus mutare licet, *omnia* (fateor) *erunt protinus alba.* Sed vbi prudentium Criticorum in dictionum mutationibus hæc audacia? Ego existimo vnius, & admodum affinis literulæ mutatione posse totam hanc plagam sanari, si dicamus πτηνῶν, positum pro κτηνῶν, quæ germana est lectio. Sed reclamabit aliquis ex Grammaticorum natione τὸ κτῆνος dici de pecudibus quod in Orygem ferum animal cadere non potest. Hic quisquis ita obiecerit, satisfactum sibi abunde existimet, si Orygem inter pecudes esui aptas videat annumerari à Columella, vbi

Lib. 9. c. 1: sic scribit. *Feræ pecudes, vt capreoli, damæque, nec minus Orygum ceruorumque genera, & aprorum, modo lautitijs & voluptatibus Dominorum seruiunt, modo quæstui*

Sat. 11. *ac reditibus.* vnde etiam Iuuenalis: *Et getulus oryx hebeti lautissima cœna Cæditur* Est enim Oryx de genere caprearum syluestrium bisulcus, & vnicornis, vt ex

Aristo-

Ariſtotele & Plinio licet colligere. Oppianus tamen non vnum dumtaxat cornu, ſed plura videtur illi tribuere dum canit, Ὀξεῖαι κεράων δὲ μετήοροι ἀντέλλουσιν αἰχμαί. Nunc quod reliquum eſt difficultatis expediamus. διόπερ οἱ ἀρχαῖοι βασιλεῖς τοῦ ὡροσκόπου σημαίνοντος αὐτοῖς τὴν ἀναβολὴν ἐπικαθίσαντες τούτῳ τῷ ζώῳ, διὰ μέσου αὐτοῦ ὡς τινῶν γνωμόνων τὴν τῆς ἀναβολῆς ἀκρίβειαν ἐγνώριζον. *Quapropter antiqui reges cùm ſibi ortum nunciaret horarum obſeruator, huic inſidentes animali per medium ipſum velut gnomones quoſdam ortus rationem ac tempus accuratè tertòque cognoſcebant.* Primum malim καθίζειν actiue ſumere, & de horoſcopo intelligere quem Reges iubent Orygem conſcendere, vt certius Solis ortum dignoſcat. Quod autem habet διὰ μέσου αὐτοῦ, *per medium ipſum,* ſubobſcurum eſt, neſcio enim quid ſibi cogitatione pinxit Mercerus, quaſi per medium hoc animal cui inſident intuentes reges, ortus ſpeculentur. Hîc μέσον accipiendum eſt, pro re interiecta & interpoſita ad aliquid efficiendum, vel certè vno verbo clarius dicendum διαμέσου αὐτοῦ, *hoc eſt ipſius interuentu, ipſo mediante.* Nam διάμεσος dicitur antiquis vt recentioribus μεσίτης, qui ad negotium aliquod conciliandum interuenit, & ſic ὄρυξ hic διάμεσος nominatur, quòd beneficio huius naturalis propenſionis quâ ſolis primas faces præuidet, tempora diſcernant horoſcopi.

Iam quòd ad interpretationem eorum verborum attinet, διὸ οἱ ἱερεῖς τοῦτο μόνον τῶν κτηνῶν ἀσφάγιστον ἐσθίουσιν, Sacerdotes vnam hanc inter volucres non ſignatam comedunt. Viſa eſt interpreti ſuſpecta vox ἀσφράγιστος, & fortè (inquit) legendum ἀσφάγιστος, ſed omnino retinenda vetus lectio ἀσφράγιστος. Declarat Herodotus, vbi oſtendit vetitũ eſſe ſacerdotibus ſub pœna capitis, ne victimam aliquam immolent; quam prius ſigillari annulo non ſignarint,

ἀσή-

ἀσήμαντον δὲ θύσαντι θάνατος ζημίη ἐπικέεται. Horus hic Orygem solum excipit, eam opinor obcaussam, quòd quæ Deorum sigillo essent impressa in Deorum possessionem transcribi viderentur; at nefas erat Orygem execratum animal Dei, maximè Solis nota inurere, & quasi eiusdem peculium facere

Antiqua lectio defensa.

Ad Hieroglyphicum secundum, libri secundi.

HOc hieroglyphicum vt breue, ita difficile est, Καὶ ἀετῶ νεοσσὸν ἀῤῥενογόνον, καὶ κυκλοηδὸν σημαίνει. Primum Mercerus emendat ἀετῶ νεοσσὸς pro νεοσσόν. Ego veterem lectionem retineo, cùm bis in Horo constanti veterum codicum fide ita legatur. Non aduertit Mercerus quòd doctiores Grammatici notant, recentiores Græcos (ex quorum numero est hic auctor Hori μεταφραστὴς) nonnunquam accusatiuis nominatiuorum loco abusos. Sic Nicetas θυγατέρα dixit pro θυγάτηρ τοῦ βασιλεῖ δὲ τοῦ δὲ καὶ ἦτι θυγατέρα ἦν εὐδοκία τοὔνομα. Sic *corona pretiosa* Græcus liber θυρίδα in nominandi casu pro θυρὶς habet. ἀῤῥενογόνος autem non tantùm masculus est, sed mares generans. Vox κυκλοηδὸς omnino deprauata est, Mercerus reponit κυκλοειδῆ, & interpretatur *orbiculatum*, sed quis tales sensus probare possit? Quod *aquilæ pullus orbiculatum quid significet*. Vide num legendum sit τυλοειδῆ, τυλοειδὴς est calli speciem habens, & per metaphoram robustus: sic autem Aquilæ pullus innuet masculum, fortem, & robustum, qui ex diuturno labore callum contraxerit. Non occurrit quomodo aliter hanc cicatricem obducamus.

in Alexio Angelo,

Quod duo Polypi pro duobus Apolinis pedibus sint perperam ab interprete positi.

Ad Hieroglyphicum 3. lib. 2.

HOc Hieroglyphico vbi legitur, δύο πόδες συνηγμένοι, καὶ βεβηκότες δρόμον ἡλίου τὸν ἐν ταῖς χειμεριναῖς τροπαῖς σημαίνουσι. *Gemini pedes simul compacti & progredientes, solis cursum cum in solstitio est hiberno significant*, variæ sunt lectiones. Et primum quidem Manuscriptus liber, pro δύο πόδες, habet δύο πολύποδες. Pierius non est admodum pugnax, quo minus duo Polypi ad hibernum solstitium denotandum simul colligati exprimantur. *Impressorum*. inquit *codicum lectio qua est δύο πόδες, nequaquam displicet: sed si progressum exprimere volueris, videndum est si pedes illigatos pinxeris, qua ratione id tuearis*. Hæc ille, quorum nullam auctoritatem, nullam affert rationem. Et certè nullus opinor veterum inuenietur, qui vllam partem Polypi ad Solem significandum vnquam vsurparit, quamquam vt nihil est in istis symbolis tam alienum quod non aliquo cultu orationis, & rationis specie splendescat, posset illud fortasse dici, Polypum rectè Solis in hiberno solstitio tarditatem significare, quod sit vt ait Ouidius. *Hieroglyphicon l. 27*

——— *crinali corpore segnis*.

Vel vt canit Oppianus,

πανδίας στροφάλιγγας ὑπὸ σκολιοῖσιν ἱμᾶσι
Τιχνάζων.

Verùm quid opus esset geminos Polypos ad hoc symbolum pingere? & si sua natura tardi sunt, cur vincula

vincula quæ ad frænandam celeritatem expressa sunt inijcerentur? Puto probabilius esse, si pro δύο πολύποδες, legatur δύο πολλοῦ πόδες; id est, *duo solis pedes*; pro duobus Polypis, nam Sol πολὺς appellatur, vt constat ex eodem Horo Quid est autem aptius ad Solem in solstitio hiberno tardè progredientem significandum quàm Hori siue Apollinis statuā, cuius pedes inter se vincti sint & impliciti depingere? At vrget Pierius, & quærit quomodo si pedes vincti sint progredientur? Difficilius quidem; sed tamen progredi possunt, quod cernitur in ergastularijs, qui ita vinciuntur compedibus, vt aliqua ex parte mouere se, & progredi possint; & rectè quidem hoc pacto cursus solis significatur, qui non est omninò nullus, sed tardior, vt stare quodammodo loco videatur. Quamobrem puto legitimam esse lectionem δύο πολλοῦ πόδες συνειργόμενοι; pro συνηγόμενοι καὶ βεβηκότες.

Lib 1. *Hierogl.* 32.

Quomodo Hippopotamus Horas significet.

Ad Hieroglyphicum 19. *lib*. 2.

Hieroglyph. lib 19.

QVomodo Hippopotamus horas significet quærit Pierius: & multū quidem laborat, vt explicet, coniecturæ verò quas affert paulò videntur debiliores *Quia depascit segetes*, inquit, *ante determinatas in diem, vel quod interdiu in imis aquis latet; noctu in terram egred tur*. Hæc, inquam, rem acrius perpendenti non satisfaciunt. Primum nota in Græco esse ὥραν non ὥρας. ὥρα autem κατ' ἐξοχὴν, vt constat, sæpe vernum tempus significat. Et ita ὥρας, hoc est veris Hippopotamus symbolum esse dicitur, quia vere vbi primum herbæ pubescunt; incipit è Nilo egredi, & pabulari, vt habet Nicander in Theriacis,

Χιλοὶ ὅτε χλοάουσιν νεήν δ' ἀπεχεύαζο ποίην.

Pabula vbi virescunt, & nouam fundunt herbam.

Dixit autem ἀπεχεύαζο, pro ἀπεχέυανζο per enallagen. Aliter etiam explicari potest, si dicas ὥραν irrepsisse pro ἀρὰν, vt Hippopotamus execrationem significet, quo nullum animal execrabilius; nam Patrem interficit & Matrem comprimit.

Quomodo Phœnix nascatur?

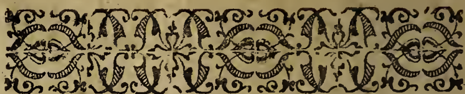
Ad Hieroglyphicum 54. lib. 2.

QVod ait hic Phœnicem se in terram summo impetu proijcere, vnde & vulnus accipit: ex sanie verò vulneris defluente alium gigni; qui simul cum patre moribundo Heliopolin proficiscitur, hoc neque Chæremon Aegyptius qui citatur à Tteztze neque Philostratus & Herodotus, aut ex Latinis Solinus, Lactantius, Manilius, Ouidius & cæteri qui Phœnicis meminerunt, tradidere. Patrem tamen eumdem orbiculari myrrhæ ligno veluti ouo includere, & ad aram Solis deferre meminit Herodotus; sed melius Lactantius de cineribus & reliquijs patris accipit his verbis.

Vnguine balsameo myrrhaque & thure soluto
Condit, & in formam conglobat ore pio.
Quam pedibus gestans contendit Solis ad ortum,
Inque ara residens ponit in æde sacra.

Licitum cuique fuit in re tam ignota pro arbitrio fingere, itaque pluribus discutiendum non puto.

AD

AD CLEMENTIS ALEXANDRINI HIEROGLYPHICA OBSERVATIONES.

Quorſum in templis Ægyptiorum rotæ.

Ad Clementis Alexandrini, l 5.

IONYSIVS Thracius, & poſt eum Clemens Alexandrinus, nobilis illius ſymboli meminere, quo Rotæ in templis Ægyptiorum circumagebantur: quid autem per illam rotarum conuerſionem ſignificare vellent, pluribus non explanant. Tres ego potiſſimum cauſſas huius Hieroglyphici conijcio Prima eſt, vt Dei naturam adumbrarent, quem ſcite & ad illa Ægyptiorum placita depingens Democritus, appellat νοῦν ἐν πυρὶ σφαιροειδεῖ. *Mentem in igne orbiculari.* quò ſpectat etiam illud Parmenidis, qui Deum definiebat στεφάνην, *coronam, continentem ardore lucis orbem, qui cingit cœlum* Et præclarè quoq; notatũ eſt ab Iamblycho libro de myſterijs, Aegyptios ſolitos fuiſſe Deum mundi Principẽ in loto arbore aquatica, cuius tum poma tum folia rotunda ſunt, ſedentem exhibere; ex quo ſignificaretur

Deus mens in igne circulari ſecũdum Democritum.

retur

retur circularis actio mentis in se vndique remeans. Quæ opinio adeo superstitiosos animos oppresserat, vt in sacris, ambitus & circuitiones frequentius vsurparent, vnde exstat illud in symbolis Pythagoræ, προσκύνει περιφερόμενος, quod Plutarchus in Numa ad imitationem quoque rotarum Ægyptiarum expressum à Pythagora memorat, rationemque subintexit, hanc in sacris circuitionē ad similitudinē orbiū cœlestiū fieri pronuncians. λέγεται (inquit) ἀπομίμησις εἶναι τῆς τοῦ κόσμου περιφορᾶς. Hæc conuersio imitatio est motus cœli, quod *rotundum & volubilem Deum* Stoici nominarunt. Quamobrem & Galli, inter sacrificandum, ex cruore ipsius hostiæ quæ Dijs immolabatur circulum in ara delineabant, dicebanturque id temporis πλεονεῖν, hoc est sacrificium cōsummare, cum orbem illum adumbratam quandam Dei speciem designassent. Vide num quoque eo spectet illud Dauidis, cùm Psalmo 11. dixit: *Impios in circuitu ambulare*, etsi vulgo explicant, Impiorum multitudinem vbique vagari, vel mysticè, secundum Remigium, Improsos semper in περιφέρεια incedere neque ad centrum qui Deus est pertingere (vt ait Caietanus.) Tamen non importunè ad superstitiosos illos gentilium sacrorum circuitus significandos accommodari posset. *Conuersiones & circuli in sacris.*

Alia ratio huius consuetudinis, quam Plutarcho in Numa placuisse quoque video. Εἰ μὴ νὴ Δία τοῖς Αἰγυπτίοις τροχοῖς αἰνίττεταί τι, καὶ διδάσκει παραπλήσιον ἡ μεταβολὴ τοῦ σχήματος, ὡς οὐδενὸς ἑστῶτος τῶν ἀνθρωπίνων. *Nisi quid Hercule similiter Ægyptijs rotis inuoluit, & significat hac figuræ mutatio, nihil esse in rebus humanis stabile.*

Hæc fuit quoque Soldanij viri sapientis apud Cedrenum ad regem Francorum oratio, cuius memini *symbolorum lib.*1. *Synt.*2. Hic cùm rotæ con- Georgius Cedrenus in conpen-

dio, p. 475. edit. Basil.

uersionem è carcere in quo captiuus tenebatur, oculis acerrimè defixis diu contemplatus fuisset, ex diuturno mœrore in solutiorem risum effusus est. cuius rei caussam sciscitanti Regi respondisse fertur. Καὶ ὡς εἰκόνα ταύτην λαβὼν τῆς ἀσαθμήτου καὶ ἀβεβαίου τῶν ἀνθρώπων εὐδαιμονίας ἐγέλασα· ἅμα δὲ ἐνθυμηθεὶς, πῶς ἐφ' οὕτως ἀβεβαίῳ πράγματι ἐπαιρόμεθα, ἅμα δὲ οὐκ ἀδύνατον οἰηθεὶς, τὸ καὶ ἐμὲ ὥσπερ ἐκ μετεώρου γεγονότα ταπεινὸν, οὕτως καὶ ἐκ τοῦ χαμερποῦς ἐνδέχεσθαι πάλιν ἀρθῆναι πρὸς τὸ μετέωρον. *Hanc ego incertæ inconstantisque hominum felicitatis imaginem sentiens risi, cum quod in mentem mihi veniret quam instabili nos de re superbiremus, tum simul hoc etiam fieri posse iudicans, vt quomodo ex summo infimus sum factus, ita ex humili rursum loco ad prius attollar fastigium.*

Solandi dictum notabile ad Regem Francorum.

Adde ad idem symbolum *ixionios amicos*, aulicos scilicet illos & parasitos, quos Heliogabalus per ludibrium ad rotam aquariam alligatos sub aquas mittebat, rursusque in summum reuoluebat: cuius ludi quem tam sæpè aulici in hoc rerum humanarum æstu ludunt, meminit Lampridius in Heliogabalo, & ego in symbolis explico plenius.

Ixionij amici, qui?

Tertiam demum rationem nobis subijcere videtur Anacreon Poeta, sed sobrius, vbi totam imaginem esse dicit vitæ currentis his verbis.

Τροχὸς ἅρματος γὰρ οἷα
Τρέχει βίος κυλισθεὶς,
Ὀλίγη δὲ κεισόμεσθα
Κόνις ὀστέων λυθέντων.
Rota velut curulis
Properat volucris ætas,
Tenuis: iacebimusque
Cinis, ossibus solutis.

Cum quo facit Persius.

Sat. 5.

Nam quamuis prope tè quamuis temone sub vno
Vertentem se e, frustra sectabere canthum,
Cum rota posterior curras, & in axe secundo.

Vbi

Vbi von tantum vitę volubilitatem; ſed & irremeabiles temporum lapſus deſignat, & oſtendit quam arduum ſit deſidioſis diei præſenti manum inijcere.

Quid folia & rami in templis Ægyptiorum; ſignificarint?

Ad Clementis Alexandrini lib. 5.

SYMMACHVS ad illum locum Ezechielis, c. 8. *Et ecce applicant ramum ad nares ſuas*, innuit hic deriſionem ſignificari fœdo raucoque narium ſonitu in contemptum Dei. Sic enim ille, Καὶ ὡς ἀφιέντες εἰσὶν ἦχον ὡς ἆσθμα διὰ τῶν μυκτήρων ἑαυτῶν. Itaque alij tantum habent μυκτηρίζοντες, deridentes; nulla facta ramorum mentione, qua in ſententia ſunt Septuaginta, καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ ὡς μυκτηρίζοντες. Theodotio, vt liberiorem anſam interpretationis daret, ramorum ſimul, & deriſionis meminit his verbis, καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ ἐκτείνουσιν κλῆμα ὡς μυκτηρίζοντες. Et ecce ipſi porrigunt ramum tanquam deridentes. Ratio ambiguitatis fuit vox הזמורה hazmorach, quæ vt notauit Symmachus, & ſonum, & ramum ſignificat; quamobrem Theodotion vtrumque coniunxit; ſed in eo errat quod geſtationem illam ramorum ſignum deriſionis interpretetur, cùm potius venerationis ſit hieroglyphicum. Quis enim ignorat ramos in ſuperſtitioſis gentilium ritibus, ad cultum falſorum Deorum fuiſſe prælatos? vt Pinum Pani, Syluano & Diti cupreſſum, Iſidi abrotonum. Certè apud Athenienſes feſtus erat dies ramorum nomine inſignis, quo in honorem Bacchi præferebantur ὄσχοι, quaſi μόσχοι, hoc eſt tenues rami, maximè vitis. Ex quo ὀσκοφορίας celebritate nomen, & ὀσχοφόροι, ſeu ramiferi

Symmachi error in loco Ezechielis.

Hazmorach ramus & ſonus.

feri appellabantur. Pueri Camilli Sacrorum ministri qui acceptos vitis ramusculos ex Bacchi templis in Mineruæ Scirrhadis ædem deferebant; vt disertè testatur Scholiastes Nicandri, Ὀσχοφόροι δὲ λέγονται Ἀθήνῃσι παῖδες ἀμφιθαλεῖς ἁμιλλώμενοι κατὰ φυλὰς, οἳ λαμβάνοντες κλήματα ἀμπέλου ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τοῦ Διονύσου ἔτρεχον εἰς τὸ τῆς Σκιῤῥάδος Ἀθηνᾶς ἱερόν. Quòd autem Deos venerantes & manum, & ramum (si tunc tenerent) secundum veterem adorandi ritum ori admouerent, hinc D. Hieronymus rectà vertit, *& applicabant ramum ad nares suas in signum*, scilicet adorationis quam Soli præstabant.

Oschophori.

Hunc certè honorem Deo debitum sacrorum simius Dæmon ita præripiebat: nam Hebræos quoque eadem ceremonia in cultu Dei vsos fuisse in festiuitate tabernaculorum produnt sacræ literæ, & disertè testatur Iosephus *antiquit. l.* 3. vbi scribit Iudæos victimas Deo incendere, & simul pro gratiarum actione sacrificare, manibus interim gestantes ramos myrti & palmæ, ex quibus mala Perseæ dependebant. Eius verba sunt, Ὁλοκαυτοῦν τε καὶ θύειν τῷ θεῷ τότε χαριστήρια, φέροντας ἐν ταῖς χερσὶν εἰρεσιώνην μυρσίνης, καὶ ἰτέας σὺν κράδῃ φοίνικος πεποιημένην, τοῦ μήλου τοῦ τῆς περσέας προσόντος. Nota consulto mala Perseæ arboris fuisse ramis adhibita, vt significarent cor & linguam Deo dedicandam esse. Nam Persea frondes habet in linguæ speciem acuminatas, fructus verò in cordis fermè effigiem efformatos.

Iudæi cur vsi malis Perseæ arboris.

Idem postea ramorum honos Principibus viris exhibitus in pompis & triumphis, vnde apud Heliodorum ab Hydaspe rege præmittuntur nuncij victoriæ loto coronati, & palmarum ramos in ipsius honorem quatientes. Τὰς κεφαλὰς τῷ Νειλώῳ λωτῷ καταστέφαντες, καὶ φοινίκων πτόρθους ταῖς χερσὶ κατασείοντες.

Æthiop. lib. 10.
Corona ex Loto.

Ita-

Itaque si quem insigni populi fauore honestatum omniumque celeberrimo plausu & lætitia exceptum significare vellent, hunc φυλλοβολούμενον dicebant, quia non solùm ramos illos exhibebant, sed præterea folia, & flores in bene meritos spargebant, quod genus honoris & beneuolentiæ φυλλοβολίαν καὶ ἀνθοβολίαν nominabant. Vnde Philo Agrippam dicit fuisse, φυλλοβολούμενον καὶ ἀνθοβολούμενον ἐπ' εὐσεβείᾳ.

Quid sit ἀνθοβολία.

lib. de legatione ad Caium,

Nec hoc tantum fauoris signo contenti, etiam ramos maximè palmarum ad fores insignium virorum affigere soliti erant, quod genus honoris notauit Lucianus in Rhetorum Doctore, οἱ φοίνικες δὲ οἱ ἐπὶ τῇ θύρᾳ χλωροὶ ἐστεφανωμένοι. De hoc certè aliquorum ritu tot suppetunt testimonia, vt nihil sit opus inculcare pluribus. Hæc fuit caussa cur Christus tanquã verus Rex & Deus ramis palmarum a populo exciperetur, quòd rectè animaduertit vetus Poeta,

Palma ad Rhetorum fores affixa.

Perque viam vt Regi velamina purpurata,
Arboreàsque solo frondes, & olentia serta
Sub pedibus strauere, Deum omnes voce fatentes.

Ex his igitur colliges primam & omnium clarissimã rationem exhibendorum ramorum, & terræ germinum, fuisse signum venerationis diuinæ, cur autem hoc potius quàm alio symbolo fuerint delectati, disco ex Porphyrio. Ὁ πάλαι ἄνθρωποι οὔτε λιβάνωτον, οὔτ' ἄλλο θῦμα προσέφερον, ἀλλὰ χλόης οἷόν τινα τῆς γονίμου φύσεως χνοῦν ταῖς χερσὶν ἀράμενοι κατέκαιον. Antiqui, inquit, neque thus, neque aliam victimam offerebant, sed folia, velut primam pubescentis naturæ lanuginem manibus decerptam Dijs adurebant, quo signo Deum creatorem testabantur, à quo herbæ & fruges, atque omnia terra orta producerentur & adolescerent.

Prophyrij observatio de primis sacrificiis.

Theod. orat. 7. de sacrificiis.

Dominica palmarum quam celebris apud Græcos.

Nec mirum igitur si hoc genus officij Christo exhibitum, qui σοφίας κοσμοτεχνίτης nominatur a Synesio. Est porrò dignum obseruatione, hanc Ceremoniam quam anniuersaria religione Ecclesia veneratur, apud Græcos fuisse percelebrem, Dominicamque ipsam palmarum quam nos appellamus, ab illis vocari βαϊοφόρον, quod βάϊς, quo verbo etiam Horus vtitur Hieroglyphico quarto libri primi, sit Palmæ ramus, vnde & βαΐα appellantur largitiones, & dona, quæ ab Imperatore & Patriarcha distribuebantur ea scilicet septimana, quæ diem palmarum præcedebat, vnde & nomen βαΐων. Hoc disertè testatur Balsamon:

de Incens. Patriarchæ, die Catech.

Τὴν ὑψηλοτάτην τῶν θείων αὐτοκρατόρων περιωπὴν, καὶ τῶν πατριαρχῶν τὴν μεγαλειότητα, μετὰ τῶν ἄλλων ἐσέμνουν, καὶ ἐτήσιοι ῥόγαι ποτὲ καὶ βαΐων φιλοτιμήματα. *Præcelsam* inquit, *diuinorum Imperatorum circumspectionem, & Patriarcharum magnificentiam cum reliquis augustam faciebant & annuæ erogationes, & donorum βάϊα quæ nominantur munifica largitio.* Et Imperator quidē palatinis suis, Patriarcha clericis distribuebat, quem ritum quoque fusius describit Luitprandus:

Rerum Europ. lib. 3. cap. 5.

Dona & Largitiones Imperatorum dictæ βαΐα, hoc est Rami palmarum & earum ritus.

In ea quæ est ante βαϊοφόρον, quod nos *palmarum Ramos* dicimus, hebdomada, tam in militibus quàm in diuersis constitutis officijs, numismatum aureorum erogationem, prout cuiusque meretur officium, Imperator facit. Deinde modum enucleat. Erat, *inquit*, apposita decem cubitorum longitudinis ac quatuor latitudinis mensa, quæ numismata loculis congregata, prout cuique dabatur, numeris extrinsecus in loculis scriptis retinebat. Ingrediebantur denique ad Imperatorem non confusè, sed ordinatim secundum vocantis vocem, quæ scripta virorum nomina secundum officij dignitatem recitabat. Quorum primus vocatus est Rector domus, cui non in manibus sed in humeris posita sunt numismata cum scaramangis (genus est vestis) quatuor. Post quem ὁ Domesticotos Ascalonas & ὁ Delonga-

longariſtis ploas (doctè Meurſius emendat δομεστικὸς τῶν σχολῶν, & δρουγγάρις τῆς πλοΐας, quorum alter militibus, nauigantibus præerat alter) ſunt vocati. Hi itaque paris numeri, quia dignitas par erat, numiſmata, & ſcaramanga ſuſcipientes, præ multitudine non iam in humeris portauerunt, ſed adiuuantibus alijs poſt ſe cum labore traxerunt. Poſt hos admiſſi ſunt Magiſtri numero 24. quibus erogatæ ſunt numiſmatum aureorum libræ, vnicuique ſecundum eundem numerum viginti quatuor cum ſcaramangis duobus. Patriciorum deinde ordo hos ponè eſt ſequutus, & duodecim numiſmatum libris cum ſcaramanga vna donatus. Turba poſt hos immenſa vocatur, Protoſpathariorum, Spathariorum, candidatorum, & id genus clientum.

Hæc ille. quod, quia ritus eſt præclaræ antiquitatis, & ad honorem Dominicæ palmarum pertinet, nolui hoc loco prætermittere. Cæteras porrò diſtribuendorum ramorum rationes rectè exſequitur Clemens Alexandrinus; quæ maximè ſpectant illud Homericum,

Οἵη περ φύλλων γενεὴ τοίη δὲ καὶ ἀνδρῶν.

Quod autem dixit in Ramis expreſſum quoque fuiſſe cremationis & ſepulturæ ſymbolum, καὶ πυρὸς ἔργον γενήσεσθαι, antiquis Ægyptiorum moribus congruere non poteſt, ſed Græcorum. Aegyptij enim cremationem deteſtabantur, quod ignem exiſtimarent θηρίον ἔμψυχον πάντα κατεσθίον, belluam animatam omnia deuorantem, vt conſtat ex Herodoti libro tertio.

(*_*)

QVID SINT ÆGYPTIORVM ΚΩΜΑΣΙΑΙ.

Ad Clementis Alexandrini Hieroglyphicum X.

Κωμασίας ab Aegyptijs nominatas innuere videtur Clemens Alexandrinus. Nolim tamen existimare nomen κωμασίας Aegyptum esse, sed ab Aegyptijs græcanicis vsurpatum. deriuatur enim vt satis liquet, ἀπὸ τοῦ κωμάζειν, quod est τὸ μετ' αὐλῶν καὶ κιθάρας καὶ ᾠδῶν τὸν οἶνον πίνειν, hoc est cum musica & saltatione epulari, vt interpretatur Zonaras : vel certè ἀπὸ τῆς κώμης, qua voce vicus significatur. Erant igitur κωμασίαι conuiuia & choreæ, quas Ethnici in honorem idolorum obseruabant, de quibus intelligenda sexta Synodus Trullana dicta à Trullo, fastigio concamerato in Constantini regia, quod aliter secretarium palatij nominatur: sic igitur Synodus (quanquam non fuit œcumenica) τὰς οὕτω λεγομένας Καλένδας, καὶ τὰ λεγόμενα Βοτὰ, καὶ τὰ καλούμενα Βρουμάλια, καὶ τὴν ἐν πρώτῃ τοῦ μαρτίου μηνὸς ἡμέρᾳ ἐπιτελουμένην πανήγυριν, καθάπαξ ἐκ τῆς τῶν πιστῶν πολιτείας περιαιρεθῆναι βουλόμεθα, ἀλλὰ μὴν καὶ τὰς τῶν γυναίων δημοσίας ὀρχήσεις, ἔτι μὴν καὶ τὰς ὀνόματι τῶν παρ' Ἕλλησι ψευδῶς ὀνομασθέντων. vbi inter cætera audis vetari Kalendas,

Βοτὰ· ἑορτὴ ἡ τελουμένη Χάριν πανός. Balsamon in commentarijs. Miror cur docti Viri reddiderint (vota(

das, & Panis festa, & brumalia, & conuentum primo die Martij, & saltationes muliercularũ in honorem deorum. Quod ad comessationes attinet, vetantur ibidem Christiani Ethnicorum more in templis ἐσθίειν, καὶ ἀκούβιτα στρωννύειν. per acubita intelligit hic lectos tricliniares. Ἀκούβιτα λέγεται ἅπαν στρωμνῆς καὶ κατασκεύασμα εἰς ὕψος ἠρμένον καὶ μαλακόν: ita enim vox exponitur in pandectis iuris Canonici Græcorum. Vel certè quod probabilius est, κωμασίαι hic sumuntur pro deorum pompis quæ per vrbis vicos producebantur exquisitissimo apparatu, quem fusè describit Lucius Apuleius. inter has oblectationes ludicras popularium quæ passim vagabantur, iam sospitatricis deæ peculiaris pompa moliebatur. Mulieres candido splendentes amicimine, vario lætantes gestamine, verno florentes coronamine, quæ de gremio per viam, qua sacer incedebat comitatus, solum sternebant flosculis, aliæque nitentibus speculis pone tergum reuersis, venienti deæ obuium commonstrabant obsequium. Et quæ pectines eburneos ferentes, gestuque brachiorum, flexuque digitorum, ornatum atque obpexum regalium crinium fingerent: illæ etiam quæ cæteris vnguentis & geniali balsamo guttatim excusso conspergebant plateas. Magnus præterea sexus vtriusque numerus, lucernis, tædis, cereis, & alio genere ficti luminis siderum cœlestium stirpem propitiantes: Symphonæ dehinc, suaues fistulæ, tibiæque modulis dulcissimis personabant: eas amœnus lectissimæ iuuentutis veste niuea & cataclista prænitens sequebatur chorus, carmen venustũ iterantes, quod Camænarum fauore solers poeta modulatus edixerat, quod argumentum referebat. Interim maiorum antecantamenta votorum. ibãt & dicati magno Serapidi tibicines, qui per obliquum calamũ ad aurem porrectum dextrã, familiarẽ templi deique modulum frequentabant, & plerique qui

Metam. l. 11

facilem ſacris viam dari prædicabant, & cæt. Deferebantur quoque, quod hic attigit Clemens Alexandrinus, Deorum Ægyptiorum ſimulachra, & quidem à perſonis lectiſſimis. Lampridius & Ælius Spartianus notant huius etiam honoris fragile thoragium ſuſcepiſſe Commodum Imperatorem: *Iſidis coluit, vt & caput raderet, & Anubim portaret.*

Lampridius in Commodo Ælius Spartianus in Peſcennino Nigro.

QVIS CHARADRIVS ET AN ICTERICIS MEDEATVR?

Ad Epiphanij Symbol. XXIII.

CHARADRIVM hic pro Ictero à S. Epiphanio vſurpatum nonnulli eſſe voluerunt, quod Ictericis facere medicinam dicatur. Verum minime vacillaſſe memoria Epiphanium, vt Charadrium pro Ictero poneret, ſi modo hæc inter ſe fuiſſent diſtincta, teſtantur veterum teſtimonia, quæ hanc ipſam medendi facultatem Charadrio tribuunt: atque imprimis Heliodorus. Ὁ Χαράδριος τοὺς ἰκτεριῶντας ἰᾶται· καὶ τοῦτο πάσχων, εἰ τοῦτον ὄρνεον προσβλέποι, τὸ δὲ φεύγει καὶ ἀποστρέφεται, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπιμύσαν· οὐ φθονοῦν ὡς οἴονταί τινες τῆς ὠφελείας, ἀλλ' ὅτι θεώμενος ἕλκειν καὶ μεταστᾶν εἰς ἑαυτὸν, ὥσπερ ῥεῦμα, πέφυκε τὸ πάθος. Charadrius Ictericis medetur, & ſi Ictericus eum intueatur, refugit ille, & auerſatur, oculis conniuens, non propter inuidiam remedij (vt quidam putant) ſed quia contagione ſe affici ſentit, tranſeunte in ipſum per obtutum alterius affectionis ceu fluxu quodam.

Heliodorus Aethiop. lib. 3. pag. 142.

Hoc idem Ælianus, & Philes aſſerunt. & Plutarchus *Symp. l. 5. quæſt. 7.* vbi loquitur de Ictericis: ἐμβλέποντες τοῦ χαραδρίῳ θεραπεύονται.

Addit Suidas, ideo mercatores qui hanc auem vendunt conſulto occultare ante pretium perſolutum, ne gratis, mercantibus Ictricis medeatur, vnde Hip-

de Hipponax Poëta lusit in eum credo qui merces occultabat, χαράδριον πέρνας, *Charadrium vendis.*

Restat vt videamus an Charadrius idem sit cum Ictero, & difficultatem quidem facessit haud leuem, quod Epiphanius dicat ex Physiologo hunc Charadrium totum album esse, absque vlla nigredinis nota, ὅτι ὅλον λευκόν ἐστι μὴ ὅλως μελανίαν ἔχον, quæ quomodo Ictero conueniant, quem constat esse magna ex parte luteum? Et si Icterum quem Latini Galgulum vocant, separes à Charadrio, duæ erunt aues diuersæ quæ Ictericis medeantur, quod ij qui naturas auium describunt non asserunt.

Crediderim ego potius parum accuratè loquutũ fuisse Physiologum quem citat Epiphanius, dũ Charadrium vult totum candidum esse, cum præsertim Aristoteles dicat eum esse colore & voce prauum: ἔστι δὲ ὁ χαράδριος καὶ τὴν χρόαν καὶ τὴν φωνὴν φαῦλος.

Sed & Gesnerus pennis (inquit) vt accipiter, aut tinnunculus subruffis est, collo, capite, & pectore maculosis: iisdemque partibus ex luteo subruffis, nisi quod colli pars posterior magis ad fuscũ tendit. *In descriptio e Charadrij.*

Suidas vero propter varietatem colorum ait Charadrium pro rebus obiectis mutari, εἶδος ὄρνεου μεταβαλλόμενον εἰς τὰ προκείμενα: ex quib refellas Physiologum, nisi per λευκὸν, τὸ διαυγὲς intellexerit, idque propter auis auruginem. Nam Eustathius ad Homerum λευκὸν etiam διαυγὲς nominari animaduertit, sed magis conuenit limpido quam luteo. Itaque nõ puto eos à veritate alienos qui Charadrium Ictericorum medicum, Icterum quoque appellari existimant, quanquam ab alijs distingui non ignoro.

FINIS OBSERVATIONVM.

INCI-

INCIPIVNT ÆNIGMATA SYMPOSII POETAE.

ÆC quoque Symposius de carmine lusit inepto,
Sic tu Sexte doces, sic te deliro magistro.
Annua Saturni dii tempora festa redirent,
Perpetuo semper nobis solemnia ludo,
Post epulas lætas, post pocula dulcia mensa,
Deliras inter vetulas, puerosque loquaces,
Cum streperet latè madidæ facundia linguæ.
Tum verbosa cohors studio sermonis inepti
Nescio quas passim magno de nomine nugas
Est meditata diu, sed friuola multa locuta est.
Nec mediocre fuit magni certaminis instar
Ponere diuersa, vel soluere quæque vicissim.
Ast ego ne solus fœdè tacuisse viderer,
Qui nihil attuleram mecum, quod dicere possem,
Hos versus feci subito de carmine vocis.
Insanos inter sanum non esse necesse est.
Da veniam lector. quid non capit ebria musa?

I. Graphium.

De summo planus sed non ego planus in imo,
Versor vtrinque manu, diuerso & munere fungor.
Altera pars reuocat, quidquid pars altera fecit.

II. Arundo.

Dulcis amica Dei, semper vicina profundis,
Suaue canens musis, nigro perfusa colore
Nuncia sum linguæ digitis signata magistris.

III.

III. Annulus cum Gemma.

Corporis extremi non magnum pondus adhæsi.
Ingenitum dicat, ita pondere nemo grauatur.
Vna tamen facies, plures habitura figuras.

IV. Clauis.

Virtutes multas de viribus adfero paruis,
Pando domus clausas, iterum sed cludo patentes.
Seruo domum domino, sed rursus seruos ab ipso.

V. Catena.

Nexa ligor ferro multos habitura ligatos,
Vincior ipsa prius, sed vincio vincta vicissim.
Et solui multos, nec sum tamen ipsa soluta.

VI. Tegula.

Terra mihi corpus, vires mihi præstitit ignis.
Est domus in alto, sedes est semper in alto.
Et me perfundit qui me cito deserit humor.

VII. Fumus.

Sunt mihi, sunt lacrymæ sed non est causa doloris.
Est iter ad cœlum sed me grauis impedit aer.
Et qui me genuit, sine me non nascitur ipse.

VIII. Nebula.

Nox ego sum facie, sed non sum nigra colore,
Inque die media tenebras tamen adfero mecum,
Nec mihi dant stellæ lucem, nec Cynthia lumen,

IX. Pluuia.

Ex alto venio, longa delapsa ruina,
De cœlo cecidi medias transmissa per auras.
Sed sinus excepit, qui me simul ipse recepit.

X. Glacies.

Vnda fui quondam, quod me cito credo futuram,
Nunc rigidi cœli duris connexa catenis.
Nec calcata pati possum, nec nuda teneri.

XI. Flumen & Piscis.

Est domus in terris, clara quæ voce resultat,
Ipsa domus resonat, tacitus sed non sonat hospes:
Ambo tamen currunt, hospes simul, & domus vna.

XII. Nix.

Puluis aquæ tenuis modico cum pondere lapsus
Sole madens, æstate fluens in frigore siccus,
Flumina facturus, totas prius occupo terras.

XIII. Nauis.

Longa feror velox formosæ filia siluæ
Innumeris pariter comitum stipata cateruis,
Curro vias multas vestigia nulla relinquens.

XIV. Pullus in ouo.

Mira tibi referam nostræ primordia vitæ,
Nondum natus eram nec eram tum matris in aluo.
Iam posito partu natum me nemo videbat.

XV. Vipera.

Non possum nasci, si non occidero matrem,
Occidi matrem, sed me manet exitus idem.
Id mea mors patitur, quod iam mea fecit origo.

XVI. Tinea.

Littera me pauit, nec quid sit littera noui.
In libris vixi, nec sum studiosior inde.
Exedi musas, nec adhuc tamen ipsa profeci.

XVII. Aranea.

Pallas me docuit texendi nosse laborem,
Nec pepli radios poscunt, nec licia telæ.
Nulla mihi manus est, pedibus tamen omnia fiunt.

XVIII. Coclea.

Porto domum mecum, semper migrare parata.
Mutatoq; solo non sum miserabilis exul,
Sed mihi conchylium de cœlo nascitur ipso.

XIX. Rana.

Rauca sonans ego sum media vocalis in vnda,
Sed vox laude sonat, qua se quoque laudet & ipsa.
Cumque canam semper, nullus mea carmina laudat.

XX. Testudo.

Tarda gradu lento, specioso prædita dorso,
Docta quidem studio sed sæuo prædita fato.
Viua nihil dixi, quæ sic modo mortua canto.

XXI. Talpa.

Cœca mihi facies artis obscura tenebris,
Nox est ipse dies, nec sol mihi cernitur vllus.
Malo tegi terra, sic me quoque nemo videbit.

XXII. Formica.

Prouida sum vitæ, sed non sum pigra labore,
Ipsa ferens humeris securæ præmia brumæ
Nec gero magna simul, sed congero multa vicissim.

XXIII. Musca.

Improba sum fateor, quid enim gula turpe veretur?
Frigora vitabam, quæ nunc æstate reuertor,
Sed cito submoueor, facto conterrita vento.

XXIV. Gurgulio.

Non bonus agricolis, non frugibus vtilis hospes.
Non magnus forma, non recto nomine dictus,
Non gratus Cereri, non paruam sumo saginam.

XXV. Mus.

Parua mihi domus est, sed ianua semper aperta,
Exiguo sumptu furtiua viuo sagina,
Quod mihi nomen inest, Romæ quoque consul habebat.

XXVI. Grus.

Littera sum cœli penna perscripta volantis,
Bella cruenta gerens volucri discrimine Martis,
Nec vereor pugnas, dum non sit longior hostis.

XXVII. Cornicula.

Viuo nouem vitas, si non me Gracia fallit,
Atraque sum semper nullo complexa dolore.
Et non irascens vltro conuicia dico.

XXVIII. Vespertilio.

Nox mihi dat nomen, primo de temporr noctis,
Pluma mihi non est, cum sit mihi penna volantis,
Sed sedeo in tenebris, nec me committo diebus.

XXIX. Ericius.

Plena domus spinis, parui sed corporis hospes,
Incolumi dorso, telis completus acutis.
Sustinet armatas sedes habitator inermis.

XXX. Piscator & Pisciculi.

Est noua nostrarum cunctis captura ferarum,
Vt si quod capias, id tu tibi ferre recuses,
Et quod non capias, tecum tamen ipse reportes.

XXXI. Phœnix.

Vita mihi mors est, morior si cœpero nasci.
Sed prius est fatum, læta quam lucis origo.
Sic solos manes ipsos mihi dico parentes.

XXXII. Taurus.

Mœchus eram regis, sed lignea membra sequebar,
Et Cilicus mons sum. sed non sum nomine solo,
Et vehor in cœlis, & in ipsis ambulo terris.

XXXIII. Lupus.

Dentibus insanis ego sum qui vinco bidentes
Sanguineas prædas quærens, victusq; cruentos,
Multa cum rabie vocem quoque tollere possum.

XXXIV. Vulpes.

Exiguum corpus, sed cor mihi corpore maius,
Sum versuta dolis, arguto callida sensu,
Et fera sum sapiens; sapiens fera si qua vocatur.

XXXV.

XXXV. Capra.

Alma Iouis nutrix, longo vestita capillo,
Culmina difficili peragrans super ardua gressu,
Custodi pecorum tremula respondeo lingua.

XXXVI. Porcus.

Setigera matris fœcunda natus in aluo
Desuper ex alto virides expecto saginas,
Nomine numen habens, si littera prima periret.

XXXVII. Mula

Dissimilis patri, matris diuersa figura,
Alterni generis, generi non apta propago.
Ex aliis nascor, nec quisquam nascitur ex me.

XXXVIII. Tigris.

A fluuio dicor, fluuius vel dicitur ex me,
Iunctaque sum vento, vento velocior ipso.
Et mihi dat ventus natos, nec quæro maritum.

XXXIX. Centaurus.

Quattuor insignis pedibus, manibusque duabus,
Dissimilis mihi sum, quia sum non vnus, & vnus.
Et vehor, & gradior, quia me mea corpora portant.

XL. Papauer.

Grande mihi caput est, intus sunt membra minuta.
Pes vnus solus, sed Pes longissimus vnus.
Et me somnus amat, proprio nec dormio somno.

XLI. Malua.

Anseris esse pedes similes mihi nolo negare,
Nec duo sunt tantum sed plures ordine cernis,
Et tamen hos ipsos omnes ego porto supinos.

XLII. Beta.

Tota vocor græcè, sed non sum tota latinè,
Ante tamen mediam cauponis scripta tabernam.
In terris pascor, lympha lauor, vnguor oliua.

XLIII. Cucurbita.

Pendeo dum nascor, rursus dum pendo nascor.
pendens commoueor ventis, & nutrior vndis.
pendula si non sim, non sum iam iamque futura.

XLIV. Cepe.

Mordeo mordentes, vltro non mordeo quenquam,
Sed sunt mordentem multi mordere parati,
Nemo timet morsum, dentes quia non habeo vllos.

XLV. Rosa.

Purpura sum terræ pulchro perfusa rubore,
Septaque ne violer telis defendor acutis.
O felix longo si possim viuere fato.

XLVI. Lilium.

Magna quidẽ nõ sum, sed inest mihi maxima virtus,
Spiritus est magnus, quamuis sim corpore paruo.
Nec mihi germen habet noxam, nec culpa ruborem.

XLVII. Thus.

Dulcis odor, nemoris flamma, fumoq; fatigor,
Et placet hoc superis, medios quod mittor in ignes
Cum mihi peccandi meritum natura negarit.
Nec mihi pœna datur: sed habetur gratia danti.

XLVIII. Myrrha.

De lacrymis, & pro lacrymis mea cœpit origo.
Ex oculis fluxi, sed nunc ex arbore nascor.
Lætus honor frondis, tristis sed imago doloris.

XLIX. Ebur.

Dens ego sum magnus populis cognatus Eois.
Nunc ego per partes in corpora multa recessi.
Nec remanent vires, sed forma gratia mansit.

L. Fœnum.

Herba fui quondam viridi de gramine terræ,
Sed calybis duro mollis præcisa metallo
Mole premor propria, tecto conclusa sub alto.

LI. Mo-

LI. Mola.

Ambo sumus lapides, una sumus ambo iacentes.
Quam piger est unus tantum non est piger alter,
Hic manet immotus, non desinit ille moueri.

LII. Farina.

Inter saxa fui, quæ me contrita premebant,
Vix tamen effugi totus co.li a medullis,
Et nunc forma mihi minor est, sed copia maior.

LIII. Vitis.

Nolo thoro iungi quamuis placet esse maritam:
Nolo virum thalamo per me mea nata propago est.
Nolo sepulchra pati, scio me submergere terra.

LIV. Hamus.

Exiguum corpus flexu mucronis adunci
Fallaces escas medio circumfero fluctu.
Blandior ut noceam, mortis præmitto saginam.

LV. Acus.

Longa, sed exilis, tenui producta metallo,
Mollia duco leui comitantia vincula ferro,
Et faciem læsis, & nexum reddo solutis.

LVI. Caliga.

Maior eram longè quondam, dum vita manebat,
Sed nunc exanimis lacerata, ligata, reuulsa,
Dedita sum terræ, tumulo sed condita non sum.

LVII. CLAVVS CALIGARIS.

In caput ingredior, quia de pede pendeo solo,
Vertice tango solum, capitis vestigia signo,
Sed multi comites casum patiuntur eundem.

LVIII. Capillus.

Findere me nulli possunt, præcidere multi,
Sed sum versicolor, albus quandoque futurus,
Malo manere niger, minus vltima fata verebor.

LIX. Pila.

Non sum cincta comis, & non sum compta capillis,
Intus enim crines mihi sunt, quos non videt vllus.
Meque manus mittunt, manibusq; remittor in auras.

LX. Serra.

Dentibus innumeris sum toto corpore plena.
Frondicomam sobolem morsu depascor acuto,
Mando tamen frustra, quia respuo præmia dentis.

LXI. Pons.

Stat nemus in lymphis, stat in alto gurgite silua,
Et manet in medijs vndis immobile robur.
Terra tamen mittit, quod terra munera præstat.

LXII. Spongia.

Ipsa grauis non sum, sed aqua mihi pondus inhæsit,
Viscera nota tamen patulis diffusa cauernis,
Intus lympha latet, sed non se sponte profundit.

LXIII. Tridens.

Tres mihi sunt dentes, vnus quos continet ordo,
Vnus præterea dens est, & solus in imo.
Meque tenet numen, ventus tumet, æquora curant.

LXIV. Sagitta.

Septa graui ferro, leuibus circundata pennis,
Aëra per medium volucri contendo meatu.
Missaque discedens, nullo mittente reuertor.

LXV. Flagellum.

De pecudis dorso pecudes ego terreo cunctas,
Obsequio cogens moderati lege doloris,
Nec volo contemni, sed contra nolo nocere.

LXVI. Laterna.

Cornibus apta cauis tereti perlucida giro,
Lumen habens intus diuini sideris instar.
Noctibus in medijs faciem non perdo dierum.

LXVII. Specular.

Perspicior penitus, nec luminis arceo visus.
Transmittent oculos intra mea membra meantes,

Nec

Nec me transit hiems, sed sol tamen emicat in me.

LXVIII. Speculum.

Nulla mihi certa est, nulla est peregrina figura,
Fulgor inest intus radianti luce coruscus,
Qui nihil ostendit, nisi si quid viderit ante.

LXIX. Ratio.

Lex bona dicendi, lex sum quoque dura tacendi,
Vis auida linguæ finis, sine fine loquendi.
Ipsa fluens, dum verba fluunt, vt lingua quiescat,

LXX. Puteus.

Mersa procul terris in cespite lympha profundo,
Non nisi perfossis possum procedere riuis,
Labor & ad superos alieno ducta labore.

LXXI. Tubus.

Truncum terra tegit, latitant in cespite lymphæ,
Alueus est modicus, qui ripas non habet vllas,
In ligno vehitur medio, quod ligna vehebat.

LXXII. Vter.

Non ego continuo morior, dum spiritus exit,
Nam redit assidue, quamuis & sæpe recedat.
Nunc mihi magna mea est anima, nunc nulla facultas.

LXXIII. Lapis.

Deucalion ego sum crudelior hospes in vnda,
Adfinis terræ, sed longè durior illa.
Littera decedat, volucris tum nomen habebo.

LXXIV. Calx.

Euasi flammas, ignis tormenta refugi.
Ipsa medela meo pugnat contraria fato.
Ardeo de lymphis, medijs incendor ab vndis.

LXXV. Silex.

Semper inest intus, sed raro cernitur ignis,
Intus enim latitat, sed solos prodit ad ictus.
Nec lignis, vt viuat, eget, nec vt occidat vndis.

LXXVI. Rota.

Quattuor æquales currunt ex arte sorores,

Sic quasi certantes cum sit labor omnibus vnus,
Et prope sunt pariter, nec se contingere possunt.

LXXVII. Scalæ.

Nos sumus ad cœlum quæ scandimus alta petentes,
Concordi fabrica, quas vnus continet ordo.
Vt simul hærentes per nos comitentur ad auras.

LXXVIII. Scopa.

Mundi magna parens laqueo connexa tenaci,
Iuncta solo plano, manibus compressa duabus,
Ducor vbique sequens & me quoq; iuncta sequuntur.

LXXIX. Tintinnabulum.

Ære rigens curuo, patulo componor in orbe,
Mobilis est intus linguæ crepitantis imago.
Non resonat positus, motus quoque sæpe resultat.

LXXX. Conditum.

Tres olim fuimus qui nomine iungimur vno,
Ex tribus est vnus, três commiscentur in vno.
Quisque bonus per se, melior qui continet omnes.

LXXXI. Acetum ex vino.

Sublatum nihil est, nihil est extrinsecus auctum.
Quod fuerat non est cœpit quod non erat, esse.
Nec tamen inueni quidquid prius esse reliqui.

LXXXII. Malum.

Nomen habens græcum, contentio magna dearum,
Fraus iuuenis pulchri multarum cura sororum,
Excidium Troiæ, dum bella cruenta peregi.

LXXXIII. Perna.

Nobile duco genus magni de gente Catonis,
Vna mihi soror est plures licet esse putentur.
De fumo facies, sapientia de mare nata est.

LXXXIV. Malleus.

Non ego de toto mihi corpore vindico vires.
Sed capitis pugna nulli certare recuso.
Grande mihi caput est, totum quoq; corpus in illo.

LXXXV. Pi-

LXXXV. Piſtillus.

Contero cuncta ſimul virtutis robore magno,
Vna mihi ceruix, capitum ſed forma duorum,
Pro pedibus caput eſt: nam cetera corpora non ſunt.

LXXXVI. Strigilis.

Rubida, curua, capax alienis humida guttis,
Luminibus falſis auri mentita colorem.
Dedita ſudori, modico ſuccumbo labori.

LXXXVII Balneum.

Per totas ædes innoxius introit ignis,
Eſt calor in medio magnus, quem nemo veretur,
Non eſt nuda domus, ſed nudus conuenit hoſpes.

LXXXVIII. Teſſera.

Dedita ſum ſemper voto non certa futuro,
Iactor in ancipites varia vertigine caſus,
Non ego mœſta malis, non rebus læta ſecundis.

LXXXIX. Pecunia.

Terra fui primo latebris abſcondita duris,
Nunc aliud pretium flammæ, nomenque dedere.
Nec iam terra vocor, licet ex me terra paretur.

XC. Mulier geminos pariens.

Plus ego ſuſtinui, quam corpus debuit vnum.
Ores animas habui, quas omnes intus habebam.
Diſceſſere duæ, ſed tertia pene ſecuta eſt.

XCI. Miles podagricus.

Bellipotens olim ſæuis metuendus in armis,
Quinque pedes habui, quod nunquam nemo negauit;
Nunc mihi vix duo ſunt, inopem me copia fecit.

XCII. Luſcus.

Cernere iam fas eſt, quod vix tibi credere fas eſt.
Vnus ineſt oculus, capitum ſed millia multa.
Quicquid habet vendit, quod non habet vnde parabit.

XCIII. Funambulus.

Inter luciferum cœlum, terrasque iacentes,
Aëra per medium docto meat arte viator.
Semita sed breuis est, pedibus nec sufficit ipsis.

XCIV. De VIII. vt tollas VII. et VI. Remaneant.

Nunc mihi iam credas, fieri quod posse negatur.
Octo tenens manibus, sed me monstrante magistro,
Sublatis septem, reliqui tibi sex remanebunt.

XCV. Vmbra.

Insidias nullas vereor de fraude latentes,
Nam Deus attribuit huius mihi munera formæ,
Quod me nemo mouet, nisi qui prius ipse mouetur.

XCVI. Echo.

Virgo modesta nimis, legem bene seruo pudoris,
Ore procax non sum, nec sum temeraria lingua,
Vltro nolo loqui, sed do responsa loquenti.

XCVII. Somnus.

Sponte mea veniens varias ostendo figuras,
Fingo metus varios nullo discrimine veros,
Sed me nemo videt, nisi qui sua lumina claudit.

XCVIII. Monumentum.

Nomen habens hominis post vltima saxa relinquo.
Nomen inane manet, sed dulcis vita profugit.
Vita tamen superest morti post tempora vitæ.

XCIX. Anchora.

Mucro mihi geminus ferro coniungitur vnco.
Cum vento luctor, cum gurgite pugno profundo.
Scrutor aquas medias, ipsas quoque mordeo terras.

C. Lagena.

Mater erat tellus, genitor fuit ipse Prometheus
Auriculæque regunt redimitæ ventre cauato
Dum cecidi infelix mater mea me ante diuisit.

FINIS.

INDEX

INDEX IN HORI HIEROGLYPHICA, ET OBSERVATIONES.

A.

M.

FINIS.